

OPĆI OKVIRNI SPORAZUM ZA MIR U BOSNI I HERCEGOVINI

Republika Bosna i Hercegovina, Republika Hrvatska i Savezna Republika Jugoslavija ("Strane"),

- Uvažavajući potrebu za sveobuhvatnim rješenjem radi okončanja tragičnog sukoba u regionu,
- Želeći doprinijeti tom cilju i promovirati trajni mir i stabilnost,
- Potvrđujući svoju opredijeljenost za Dogovorena osnovna načela objavljena 8. septembra 1995.g., za Dodatno dogovorena osnovna načela objavljena 26. septembra 1995.g., kao i za i sporazume o prekidu vatre od 14. septembra i 5. oktobra 1995.g.,
- Primajući na znanje Sporazum od 29. avgusta 1995. godine, kojim je delegacija Savezne Republike Jugoslavije ovlaštena da u ime Republike Srpske potpiše dijelove mirovnoga plana koji se odnose na Republiku Srpsku, uz obavezu stroge i dosljedne provedbe postignutog sporazuma,

Sporazumjele su se kako slijedi:

Član I

Strane će se u svojim međusobnim odnosima ponašati u skladu s načelima iznesenim u Povelji Ujedinjenih nacija, u Završnom aktu iz Helsinkija i drugim dokumentima Organizacije za sigurnost i saradnju u Evropi. Strane će, posebno, jedna drugoj u potpunosti poštivati suverenu jednakost, rješavati sporove mirnim putem, te se suzdržati od svakog djelovanja, prijetnjom ili upotrebom sile ili na drugi način, protiv teritorijalne cjelovitosti ili političke neovisnosti Bosne i Hercegovine ili bilo koje druge države.

Član II

Strane pozdravljaju i podržavaju postignute dogovore o vojnim aspektima mirovnog rješenja i aspektima regionalne stabilizacije, kako je to izloženo u Sporazumima u Aneksu 1-A i Aneksu 1-B. Strane će u potpunosti poštivati obaveze preuzete u Aneksu 1-A i raditi na njihovom ispunjavanju, te će se u potpunosti pridržavati svojih obaveza izloženih u Aneksu 1-B.

Član III

Strane pozdravljaju i podržavaju postignute dogovore o razgraničenju između dva entiteta, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, kako je to izloženo u Sporazumu u Aneksu 2. Strane će u potpunosti poštivati i raditi na ispunjavanju u njemu preuzetih obaveza.

Član IV

Strane pozdravljaju i podržavaju program održavanja izbora za Bosnu i Hercegovinu, koji je izložen u Aneksu 3. Strane će u potpunosti poštivati i raditi na ispunjavanju tog programa.

Član V

Strane pozdravljaju i podržavaju postignute dogovore u vezi s Ustavom Bosne i Hercegovine, izložene u Aneksu 4. Strane će u potpunosti poštivati i raditi na ispunjavanju u njemu preuzetih obaveza.

Član VI

Strane pozdravljaju i podržavaju postignute dogovore u vezi s uspostavom arbitražnog tribunala, Komisije za ljudska prava, Komisije za izbjeglice i raseljena lica, Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika, i za javne korporacije Bosne i Hercegovine, što je izloženo u Aneksima 5-9. Strane će u potpunosti poštivati i raditi na ispunjavanju u njima preuzetih obaveza.

Član VII

Uvažavajući činjenicu da je poštivanje ljudskih prava i zaštita izbjeglica i raseljenih lica od presudne važnosti za postizanje trajnog mira, Strane su saglasne s odredbama o ljudskim pravima izloženim u Poglavlju jedan Sporazuma u Aneksu 6, kao i s odredbama o izbjeglicama i raseljenim licima izloženim u Poglavlju jedan Sporazuma u Aneksu 7, te će ih se u potpunosti pridržavati.

Član VIII

Strane pozdravljaju i podržavaju postignute dogovore u vezi s provedbom ovog mirovnog rješenja, uključujući posebno one koji se tiču civilne (nevojne) provedbe, kao što je izloženo u Sporazumu u Aneksu 10, i međunarodnih policijskih snaga, kao što je izloženo u Sporazumu u Aneksu 11. Strane će u potpunosti poštivati i raditi na ispunjavanju u njima preuzetih obaveza.

Član IX

Strane će u potpunosti saradivati sa svim subjektima uključenim u provedbu ovog mirovnog rješenja, navedenim u Aneksima ovog Sporazuma, ili na drugi način ovlaštenim od strane Vijeća sigurnosti Ujedinjenih nacija, u skladu s obavezom svih Strana da saraduju u istrazi i sudskom gonjenju ratnih zločina i drugih kršenja međunarodnog humanitarnog prava.

Član X

Savezna Republika Jugoslavija i Republika Bosna i Hercegovina priznaju jedna drugu kao suverene neovisne države u okviru svojih međunarodnih granica. Dalji aspekti njihovog uzajamnog priznanja bit će predmet kasnijih razgovora.

Član XI

Ovaj Sporazum stupa na snagu nakon potpisivanja.

Sačinjen u Parizu, dana 14. decembra 1995. godine na bosanskom, hrvatskom, engleskom i srpskom jeziku, pri čemu je svaki tekst podjednako autentičan.

za Republiku Bosnu i
Hercegovinu
(potpis)

za Republiku Hrvatsku
(potpis)

za Saveznu Republiku
Jugoslaviju
(potpis)

Svjedoče:

za Predsjedništvo
Europske unije
(potpis)

za Republiku Francusku
(potpis)

za Saveznu Republiku
Njemačku
(potpis)

za Rusku Federaciju
(potpis)

za Ujedinjeno Kraljevstvo
Velike Britanije i Sjeverne
Irske
(potpis)

za Sjedinjene Američke
Države
(potpis)

ANEKSI

- Aneks 1-A Sporazum o vojnim aspektima mirovnog rješenja
- Aneks 1-B Sporazum o regionalnoj stabilizaciji
- Aneks 2 Sporazum o granici između entiteta i povezanim pitanjima
- Aneks 3 Sporazum o izborima
- Aneks 4 Ustav Bosne i Hercegovine
- Aneks 5 Sporazum o arbitraži
- Aneks 6 Sporazum o ljudskim pravima
- Aneks 7 Sporazum o izbjeglicama i raseljenim licima
- Aneks 8 Sporazum o Komisiji za očuvanje nacionalnih spomenika
- Aneks 9 Sporazum o javnim korporacijama BiH
- Aneks 10 Sporazum o provedbi civilnih aspekata
- Aneks 11 Sporazum o međunarodnim policijskim snagama (IPTF)

ANEKS I-A

SPORAZUM O VOJNIM ASPEKTIMA MIROVNOG RJEŠENJA

Republika Bosna i Hercegovina, Federacija Bosne i Hercegovine, i Republika Srpska (u daljem tekstu "Strane") sporazumjele su se kako slijedi:

Član I

Opće obaveze

1. Strane se obavezuju da će, što je brže moguće, ponovno stvoriti normalne uslove života u Bosni i Hercegovini. One shvataju da to zahtijeva značajan doprinos s njihove strane, pri čemu će se usrdno truditi da sarađuju jedna s drugom i s međunarodnim organizacijama i agencijama koje im pomažu na terenu. One pozdravljaju spremnost međunarodne zajednice da u region uputi, na period od približno godinu dana, snage koje će pomagati u provedbi odredbi koje se odnose na teritorijalna i s time povezana druga vojna pitanja ovog sporazuma, opisana u ovom Aneksu.
 - a. Poziva se Vijeće sigurnosti Ujedinjenih nacija da usvoji rezoluciju kojom će ovlastiti države članice ili regionalne organizacije i mehanizme da uspostave multinacionalne vojne Snage za provedbu (u daljem tekstu "IFOR"). Strane su upoznate i saglasne s time da se ove Snage za provedbu mogu sastojati od kopnenih, zračnih i pomorskih jedinica iz država članica NATO-a i država koje nisu članice NATO-a, razmještenih u Bosni i Hercegovini kako bi pomogle da se osigura poštivanje odredaba ovoga Sporazuma (u daljem tekstu "Aneks"). Strane su upoznate i saglasne s time da IFOR započne provedbu vojnih aspekata ovoga Aneksa nakon Prijenosa ovlasti sa komandanta UNPROFOR-a na komandanta IFOR-a (u daljem tekstu "Prijenos ovlasti"), te da do Prijenosa ovlasti UNPROFOR nastavi vršiti svoj mandat.
 - b. Podrazumijeva se i daje saglasnost da NATO može uspostaviti i takve snage koje će djelovati po ovlaštenju i pod vodstvom i političkom kontrolom Sjevernoatlantskog vijeća ("NAC") putem NATO-ovog lanca komandovanja. Strane se obavezuju da će olakšati njihove operacije. Stoga se Strane ovim slažu i dobrovoljno obavezuju da će u potpunosti poštivati sve obaveze utvrđene u ovom Aneksu.

- c. Podrazumijeva se i daje saglasnost da i druge države mogu pomagati u provedbi vojnih aspekata ovog Aneksa. Strane su upoznate i saglasne s time da modaliteti učešća tih država budu predmet sporazuma između tih država učesnica i NATO-a.
2. Ciljevi ovih obaveza su slijedeći:
 - a. uspostaviti trajan prekid neprijateljstava. Nijedan entitet ne smije prijetiti silom drugom entitetu niti protiv njega upotrijebiti silu, a oružane snage jednog entiteta ne smiju ni pod kakvim okolnostima ulaziti na teritorij drugog entiteta ili boraviti na njemu bez saglasnosti vlade tog drugog entiteta i Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Sve oružane snage u Bosni i Hercegovini će djelovati u skladu sa suverenitetom i teritorijalnom cjelovitošću Bosne i Hercegovine;
 - b. osigurati podršku i ovlaštenje IFOR-u, a posebno ovlastiti IFOR za poduzimanje mjera koje budu potrebne, uključujući i upotrebu neophodne sile, kako bi osigurao poštivanje ovog Aneksa i svoju vlastitu zaštitu; i
 - c. uspostaviti trajne mjere sigurnosti i kontrole naoružanja, kako je to predviđeno u Aneksu 1-B Općeg okvirnog sporazuma, koje za cilj imaju promoviranje trajnog pomirenja među svim Stranama i olakšanje postizanja svih političkih rješenja dogovorenih Općim okvirnim sporazumom.
3. Strane su upoznate i saglasne s time da će se unutar Bosne i Hercegovine obaveze preuzete u ovom Aneksu podjednako primjenjivati u oba entiteta. Oba entiteta bit će podjednako odgovorna za poštivanje ovog Aneksa, te će oba podjednako podlijevati mjerama prisilne provedbe koje IFOR eventualno po potrebi poduzme kako bi osigurao provedbu ovog Aneksa i zaštitu IFOR-a.

Član II

Prekid neprijateljstava

1. Strane će poštivati prekid neprijateljstava započet sporazumom od 5. oktobra 1995.g., te će se i dalje suzdržavati od svih ofanzivnih operacija bilo koje vrste usmjerenih protiv druge Strane. U ovom slučaju, ofanzivna operacija predstavlja akciju koja obuhvata prodor snaga ili otvaranje vatre ispred linija jedne Strane. Svaka Strana će se pobrinuti da sve osoblje i organizacije koje mogu vojno djelovati, a koje su pod njenom kontrolom ili na teritoriji pod njenom kontrolom, uključujući i naoružane grupe civila, nacionalne garde, vojne rezerve, vojnu policiju i specijalnu policiju Ministarstva unutrašnjih poslova (MUP) (u daljem tekstu "snage") poštuju ovaj Aneks. Izraz "snage" ne obuhvata UNPROFOR, Međunarodne policijske snage spomenute u Općem okvirnom sporazumu, IFOR ili druge elemente spomenute u Članu I, stav (1) (c).
2. U izvršavanju obaveza izloženih u stavu (1), Strane se posebno obavezuju da će prekinuti vatru iz svih oružja i eksplozivnih naprava, osim onih odobrenih ovim

- Aneksom. Strane ne smiju postavljati nova minska polja, zapreke ili zaštitne prepreke. Strane ne smiju vršiti patroliranje, kopneno ili zračno izviđanje ispred položaja svojih snaga ili u Zonama razdvajanja, predviđenim u Članu IV u daljem tekstu, bez odobrenja IFOR-a.
3. Strane će osigurati bezopasno i sigurno okruženje za sve osobe u područjima pod svojom nadležnošću kroz funkcioniranje civilnih agencija za provedbu zakona, koji će djelovati u skladu s međunarodno priznatim standardima i poštivati međunarodno priznata ljudska prava i temeljne slobode, te poduzimati i druge odgovarajuće mjere. Strane se također obavezuju da će razoružati i raspustiti sve naoružane grupe civila, osim ovlaštenih policijskih snaga, u roku od 30 dana nakon Prijenosa ovlasti.
 4. Strane će u potpunosti saradivati sa svim međunarodnim osobljem, uključujući istražitelje, savjetnike, monitore, posmatrače ili drugo osoblje u Bosni i Hercegovini u skladu s Općim okvirnim sporazumom, što uključuje i omogućavanje slobodnog i nesmetanog pristupa i kretanja, te osiguranje statusa potrebnog za djelotvorno obavljanje njihovih zadataka.
 5. Strane će strogo izbjegavati poduzimanje bilo kakvih represalija, protunapada ili bilo kakvih jednostranih postupaka kao odgovor na kršenje ovog Aneksa od neke druge Strane. Strane će odgovoriti na navodna kršenja odredbi ovog Aneksa putem postupaka koji su predviđeni u Članu VIII.

Član III

Povlačenje stranih snaga

1. Sve snage koje se nalaze u Bosni i Hercegovini na dan kada ovaj Aneks stupi na snagu, a koje nisu lokalnog porijekla, bilo da su one pravno i vojno potčinjene Republici Bosni i Hercegovini, Federaciji Bosne i Hercegovine ili Republici Srpskoj ili ne, će se povući zajedno sa svojom opremom s teritorija Bosne i Hercegovine u roku od trideset (30) dana. Nadalje, sve snage koje ostanu na teritoriju Bosne i Hercegovine moraju djelovati u skladu sa teritorijalnom cjelovitošću, suverenitetom i političkom neovisnošću Bosne i Hercegovine. U skladu sa Članom II, stav (1), ovaj stav se ne odnosi na UNPROFOR, Međunarodne policijske snage spomenute u Općem okvirnom sporazumu, IFOR ili druge elemente spomenute u Članu I, stav (1) (c).
2. Posebno, sve strane snage, uključujući pojedine savjetnike, borce za slobodu, instruktore, dobrovoljce i osoblje iz susjednih i drugih država, će se povući s teritorija Bosne i Hercegovine, u skladu sa Članom III, stav (1).

Član IV

Prerazmještaj snaga

1. Republika Bosna i Hercegovina i entiteti će obaviti prerazmještaj svojih snaga u tri faze:

2. I FAZA

(a) Odmah nakon stupanja na snagu ovog Aneksa, Strane će smjesta započeti i stalno nastaviti s povlačenjem svih snaga iza Zone razdvajanja, koja će biti uspostavljena s obje strane Dogovorene linije prekida vatre, koja predstavlja jasno i očito razgraničenje između svake od i svih suprotstavljenih snaga. To povlačenje će se okončati u roku od trideset (30) dana nakon Prijenosa ovlasti. Tačna Dogovorena linija prekida vatre, kao i Zona razdvajanja na Dogovorenoj liniji prekida vatre označene su na kartama u Dodatku A ovom Aneksu.

(b) Zona razdvajanja na Dogovorenoj liniji prekida vatre protezat će se na udaljenost od približno dva (2) kilometra s obje strane Dogovorene linije prekida vatre. Nikakvo oružje, osim oružja IFOR-a, neće biti dopušteno u toj Zoni razdvajanja na Dogovorenoj liniji prekida vatre osim ako ovim Aneksom nije predviđeno drukčije. Nijedan pojedinac neće moći zadržati ili posjedovati bilo kakvo vojno naoružanje ili eksploziv unutar ove zone od četiri kilometra bez izričitog odobrenja IFOR-a. Prekršitelji ove odredbe podlijegat će vojnom djelovanju IFOR-a, uključujući i primjenu potrebne sile, kako bi se osiguralo poštivanje ove odredbe.

(c) Uz ostale odredbe ovoga Aneksa, na Sarajevo i Goražde odnose se i slijedeće posebne odredbe:

SARAJEVO

(1) U roku od sedam (7) dana nakon Prijenosa ovlasti, Strane će predati i isprazniti odabrane položaje duž Dogovorene linije prekida vatre prema uputama koje će izdati komandant IFOR-a.

(2) Strane će okončati povlačenje iz Zone razdvajanja na Dogovorenoj liniji prekida vatre u Sarajevu u roku od trideset (30) dana nakon Prijenosa ovlasti, u skladu sa Članom IV, stav (2). Širina ove Zone razdvajanja bit će približno jedan (1) kilometar s obje strane Dogovorene linije prekida vatre. Međutim, komandant IFOR-a može ovu Zonu razdvajanja prilagoditi tako što će, ili suziti Zonu razdvajanja da bi se uzelo u obzir urbano područje Sarajeva, ili proširiti Zonu razdvajanja na do dva (2) kilometra s obje strane Dogovorene linije prekida vatre da bi se uzeo u obzir otvoreni teren.

(3) U okviru Zone razdvajanja na Dogovorenoj liniji prekida vatre nijedan pojedinac neće moći zadržati niti posjedovati bilo kakvo oružje ili eksploziv, osim pripadnika IFOR-a ili lokalne policije prilikom obavljanja službenih dužnosti prema ovlaštenju IFOR-a, u skladu sa Članom IV, stav (2) (b).

(4) Strane su upoznate i saglasne s time da će prekršitelji naprijed navedenih odredaba u podstavu (1), (2) i (3) podlijetati vojnom djelovanju IFOR-a, uključujući i primjenu potrebne sile, kako bi se osiguralo poštivanje ovih odredaba.

GORAŽDE

(1) Strane su upoznate i saglasne s time da se u goraždanskom koridoru izgradi cesta s dvije kolovozne trake prohodna u svim vremenskim uslovima. Sve dok se ne završi izgradnja navedene ceste, oba entiteta će koristiti dva privremena putna pravca.

Mrežne koordinate za ove alternativne pravce su slijedeće: (upute na karte: Kartografska agencija Ministarstva obrane (*Defense Mapping Agency*) 1:50.000, topografske planimetrijske karte, Serija M709, listovi 2782-1, 2782-2, 2782-3, 2782-4, 2881-4, 2882-1, 2882-2, 2882-3 i 2882-4; mrežne koordinate Referentnog sistema vojnih mreža (*Military Grid Reference System*) prema Svjetskom geodetskom sistemu (*World Geodetic System*) 84 (horizontalna koordinata)):

Privremeni putni pravac 1: Od Goražda (34TCP361365) ide prema sjeveroistoku magistralnom cestom 5 rijekom Drinom do područja Ustiprača (34TCP456395). Od te točke, nastavlja prema sjeveru magistralnom cestom 19-3 kroz Rogaticu (34TCP393515), dalje prema sjeverozapadu pored Stjenice (34TCP294565) do raskrsnice na Podromaniji (34TCP208652). Od te točke ide prema zapadu magistralnom cestom 19 do mjesta gdje ona ulazi u predgrađe Sarajeva (34TBP950601).

Privremeni putni pravac 2: Od Goražda (34TCP361365) ide prema jugu magistralnom cestom 20. Magistralnom cestom 20 prolazi kroz Ustikolinu (34TCP218281). Nastavlja južno magistralnom cestom 20 i prolazi Foču zapadnom obalom rijeke Drine (34TCP203195) do tačke (34TCP175178), odakle putni pravac skreće na zapad i prati magistralnu cestu 18. Od te tačke, prati magistralnu cestu 18 južno od Miljevine (34TCPO97204), i nastavlja kroz Trnovo (34TBP942380) na sjever do predgrađa Sarajeva, gdje cesta ulazi u grad kod Vaskovića (34TBP868533).

Na ovim putnim pravcima postojat će potpuna sloboda kretanja za civilni saobraćaj. Strane će ove privremene putne pravce moći koristiti za vojne snage i opremu samo uz ovlaštenje i pod kontrolom i upravom IFOR-a. U tom smislu, a bi se smanjio rizik po civilni saobraćaj, IFOR će imati pravo regulirati odvijanje vojnog i civilnog saobraćaja iz oba entiteta na ovim putnim pravcima.

(2) Strane su upoznate i saglasne s time da će prekršitelji podstava (1) podlijevati vojnom djelovanju IFOR-a, uključujući i primjenu potrebne sile, kako bi se osiguralo poštivanje odredaba ovog podstava.

(3) Strane se obavezuju da, s ciljem izgradnje povjerenja, neće postavljati nikakve snage niti teško naoružanje, kako je definirano u stavu (5) ovoga Člana, na udaljenosti od dva (2) kilometra od označenih privremenih putnih pravaca. Tamo gdje te ceste budu ulazile u ili prolazile kroz označene Zone razdvajanja, također će se primjenjivati i odredbe ovog Aneksa koje se odnose na Zone razdvajanja.

(d) Odmah nakon stupanja na snagu ovog Aneksa, Strane će smjesta započeti i stalno nastaviti izvršavanje slijedećih aktivnosti u roku od trideset (30) dana nakon Prijenosa ovlasti ili kako to odredi komandant IFOR-a: (1) ukloniti, demontirati ili uništiti sve mine, neeksplozirana sredstva, eksplozivne naprave, razorna sredstva i bodljikavu ili oštru žicu iz Zone razdvajanja na Dogovorenoj liniji prekida vatre ili iz drugih područja iz kojih se njihove snage povlače; (2) obilježiti sva poznata mjesta s postavljenim minama, neeksploziranim sredstvima, eksplozivnim napravama i razornim sredstvima u Bosni i Hercegovini; i (3) ukloniti, demontirati ili uništiti sve mine, neeksplozirana sredstva, eksplozivne naprave i razorna sredstva na zahtjev komandanta IFOR-a.

(e) IFOR je ovlašten da naloži da se sve vojno osoblje, aktivno ili rezervno, koje boravi u Zoni razdvajanja na Dogovorenoj liniji prekida vatre prijavi odgovarajućem komandnom mjestu IFOR-a, spomenutom u Članu VI, koje je najbliže njihovom mjestu boravka.

3. II FAZA (PREMA POTREBI NA SPECIFIČNIM LOKACIJAMA)

Ova faza se odnosi na one lokacije gdje Granična linija između entiteta ne prati dogovorenu liniju prekida vatre.

(a) Na onim mjestima gdje se, prema Općem okvirnom sporazumu, područja koja je zauzeo jedan entitet trebaju predati drugom entitetu, sve snage entiteta koji se povlači imat će rok od četrdeset pet (45) dana nakon Prijenosa ovlasti da potpuno isprazne i očiste to područje. To podrazumijeva uklanjanje svih snaga, kao i uklanjanje, demontiranje ili uništavanje opreme, mina, prepreka, neeksploziranih sredstava, eksplozivnih naprava, razornih sredstava i oružja. U onim područjima koja se predaju drugom entitetu - kako bi se osigurao uredan prijelazni period - entitet kojem se predaje određeno područje neće uvoditi svoje snage na to područje tokom perioda od devedeset (90) dana nakon Prijenosa ovlasti ili kako to odredi komandant IFOR-a. Strane su upoznate i saglasne s time da IFOR ima pravo vojno osiguravati ta predata područja u periodu od trideset (30) dana nakon Prijenosa ovlasti do devedeset jednog (91) dana nakon Prijenosa ovlasti, ili što je moguće prije - prema odluci komandanta IFOR-a, kada će ta područja moći zauzeti snage entiteta kojem se ona predaju. Pošto entitet kojem se predaje područje zauzme to područje, IFOR će uspostaviti novu Zonu razdvajanja duž Granične linije između entiteta kako je naznačeno na karti u Dodatku A, a Strane će poštivati ista ograničenja u pogledu prisustva snaga i oružja u ovoj zoni koja se primjenjuju na Zonu razdvajanja na Dogovorenoj liniji prekida vatre.

(b) IFOR je ovlašten da naloži da se sve vojno osoblje, aktivno ili rezervno, koje boravi unutar Zone razdvajanja između entiteta prijavi odgovarajućem komandnom mjestu IFOR-a, spomenutom u Članu VI, koje je najbliže njihovom mjestu boravka.

4. OPĆE. Slijedeće odredbe se primjenjuju na I i II Fazu:

(a) Kako bi osigurao vidljive oznake, IFOR će selektivno nadgledati obilježavanje Dogovorene linije prekida vatre i njene Zone razdvajanja, te Granične linije između entiteta i njene Zone razdvajanja. Konačnu ovlast u pogledu postavljanja ovih oznaka imat će IFOR. Sve Strane su upoznate i saglasne s time da su Dogovorena linija prekida vatre i njena Zona razdvajanja, i Granična linija između entiteta i njena Zona razdvajanja, definirane kartama i dokumentima koji su dogovoreni kao dio Općega okvirnog sporazuma, a ne fizičkim položajem oznaka.

(b) Sve Strane su upoznate i saglasne s time da će podlijegati vojnom djelovanju IFOR-a, uključujući i primjenu potrebne sile da se osigura poštovanje dogovorenog, u slučaju da:

(1) ne uklone sve svoje snage i nedozvoljeno naoružanje iz Zone razdvajanja na Dogovorenoj liniji prekida vatre od četiri (4) kilometra u roku od trideset (30) dana nakon Prijenosa ovlasti, kako je predviđeno u Članu IV, stav (2) (a) i (b) u gornjem tekstu;

(2) ne isprazne i ne očiste područja koja se predaju drugom entitetu u roku od četrdeset pet (45) dana nakon Prijenosa ovlasti, kako je predviđeno u Članu IV, stav (3) (a) u gornjem tekstu;

(3) razmjestite snage unutar područja koja je predao drugi entitet prije isteka devedeset (90) dana nakon Prijenosa ovlasti ili kako to odredi komandant IFOR-a, kako je predviđeno u Članu IV, stav (3) (a) u gornjem tekstu;

(4) ne zadrže sve snage i nedozvoljeno naoružanje izvan Zone razdvajanja između entiteta nakon što IFOR proglasi da je ta zona stupila na snagu, kako je predviđeno u Članu IV, stav (3) (a) u gornjem tekstu; ili

(5) prekrše prekid neprijateljstava o kojem su se Strane složile u Članu II.

5. III FAZA

Strane se obavezuju da će, kao mjere izgradnje povjerenja:

(a) u roku od 120 dana nakon Prijenosa ovlasti povući sve teško naoružanje i snage u područja vojnih nastambi (kantonmana) / kasarni ili na druge lokacije koje odredi komandant IFOR-a. Izraz "teško naoružanje" odnosi se na sve tenkove i oklopna vozila, na svu artiljeriju kalibra 75 mm i više, sve minobacače kalibra 81 mm i više, te sve protivavionsko naoružanje kalibra 20 mm i više. Premještanje tih snaga u područja vojnih nastambi (kantonmana) / kasarni ima za cilj jačanje međusobnog

povjerenja među Stranama u uspješnost primjene ovoga Aneksa i pomoć općoj stvari mira u Bosni i Hercegovini.

(b) u roku od 120 dana nakon Prijenosa ovlasti demobilizirati snage koje se ne budu mogle smjestiti u vojne nastambe (kantonmane) / kasarne, kako je predviđeno u podstavu (a) u gornjem tekstu. Demobilizacija će se sastojati od uzimanja iz posjeda ovog osoblja sveg naoružanja, uključujući lično naoružanje, eksplozivne naprave, komunikacijsku opremu, vozila i svu drugu vojnu opremu. Sve osoblje koje pripada tim snagama bit će oslobođeno službe i neće učestvovati u bilo kakvoj daljoj obuci ili drugim vojnim aktivnostima.

6. Bez obzira na bilo koju drugu odredbu ovog Aneksa, Strane su upoznate i saglasne s time da IFOR ima pravo i da je ovlašten da može prisiliti na uklanjanje, povlačenje ili premještanje određenih snaga i naoružanja s bilo koje lokacije u Bosni i Hercegovini, te narediti prekid bilo kakve aktivnosti na bilo kojoj lokaciji u Bosni i Hercegovini, kadgod IFOR ustanovi da te snage, naoružanje ili aktivnost predstavljaju prijetnju ili potencijalnu prijetnju za IFOR ili za njegovu zadaću, ili za neku drugu Stranu. Snage koje se, nakon takvog zahtjeva IFOR-a, ne prerasmjeste, ne povuku, ne premjeste ili ne prestanu s prijetećim ili potencijalno prijetećim aktivnostima, podlijegat će vojnom djelovanju IFOR-a, uključujući i primjenu potrebne sile, radi osiguranja poštivanja u skladu sa uslovima predviđenim u Članu I, stav (3).

Član V

Obavještanje

1. Odmah nakon uspostave Zajedničke vojne komisije, koje je predviđeno u Članu VIII, svaka Strana će dostaviti Zajedničkoj vojnoj komisiji informacije o položaju i opis svih poznatih neeksplozivnih sredstava, eksplozivnih naprava, razornih sredstava, minskih polja, miniranih predmeta, žičanih prepreka i svih drugih fizičkih ili vojnih opasnosti po sigurno kretanje sveg osoblja u Bosni i Hercegovini, kao i o lokaciji prolaza kroz Zonu razdvajanja na Dogovorenoj liniji prekida vatre u kojima nema takvih opasnosti. Strane su dužne ažurno obavještavati Zajedničku vojnu komisiju o promjenama u ovim podacima.

2. U roku od trideset (30) dana nakon Prijenosa ovlasti, svaka Strana će dostaviti Zajedničkoj vojnoj komisiji slijedeće konkretne podatke u vezi sa stanjem svojih snaga u Bosni i Hercegovini, te će ažurno obavještavati Zajedničku vojnu komisiju o promjenama u ovim podacima:

(a) lokacija, vrsta, brojnost osoblja i naoružanja svih snaga unutar prostora od deset (10) kilometara od Dogovorene linije prekida vatra i Granične linije između entiteta;

(b) karte s prikazom prednje linije trupa i linije fronta;

(c) položaj i opis utvrđenja, minskih polja, neeksplozivnih sredstava, eksplozivnih naprava, razornih sredstava, zapreka i drugih vještačkih prepreka, skladišta municije, komandnih štabova i komunikacijskih mreža unutar prostora od deset (10) kilometara od Dogovorene linije prekida vatre ili Granične linije između entiteta;

(d) položaj i opis svih projektila zemlja-zrak, odnosno lansiranih rampi za takve projekte, uključujući pokretne sisteme, protivavionsku artiljeriju, radarsku podršku i odgovarajuće sisteme komande i kontrole;

(e) položaj i opis svih mina, neeksplozivnih sredstava, eksplozivnih naprava, razornih sredstava, prepreka, sistema naoružanja, vozila ili sve druge vojne opreme koja se ne može ukloniti, demontirati ili uništiti u skladu s odredbama Člana IV, stav (2) (d) i stav (3) (a); i

(f) sve dodatne informacije vojne prirode prema zahtjevu IFOR-a.

3. U roku od 120 dana nakon Prijenosa ovlasti, Strane će Zajedničkoj vojnoj komisiji dostaviti slijedeće konkretne podatke u vezi sa stanjem svojih snaga u Bosni i Hercegovini, te ažurno obavještavati Zajedničku vojnu komisiju o promjenama u ovim podacima:

(a) lokacija, vrsta, brojnost osoblja i naoružanja svih snaga;

(b) karte s prikazom podataka iz podstava (a) u gornjem tekstu;

(c) položaj i opis utvrđenja, minskih polja, neeksplozivnih sredstava, eksplozivnih naprava, razornih sredstava, zapreka i drugih vještačkih prepreka, skladišta municije, komandnih štabova i komunikacijskih mreža; i

(d) sve ostale informacije vojne prirode prema zahtjevu IFOR-a.

Član VI

Razmještanje snaga za provedbu

1. Uviđajući potrebu da se osigura djelotvorna provedba odredaba ovog Aneksa i njegovo poštivanje, poziva se Vijeće sigurnosti Ujedinjenih nacija da ovlasti države članice ili regionalne organizacije i mehanizme da uspostave IFOR, koji će djelovati u skladu sa Poglavljem VII Povelje Ujedinjenih nacija. Strane su upoznate i saglasne s time da se ove Snage za provedbu mogu sastojati od kopnenih, zračnih i pomorskih jedinica iz država članica NATO-a i država koje nisu članice NATO-a, i biti razmještene u Bosni i Hercegovini kako bi pomogle da se osigura poštivanje odredaba ovoga Aneksa. Strane su

upoznate i saglasne s time da će IFOR imati pravo da se razmjesti s obje strane Granične linije između entiteta i po cijeloj Bosni i Hercegovini.

2. Strane su upoznate i saglasne s time da će IFOR imati pravo da:

(a) prati i pomaže da se osigura da sve Strane poštuju ovaj Aneks (uključujući posebno povlačenje i prerasmjestaj snaga u dogovorenim rokovima, te uspostavu Zona razdvajanja);

(b) odobrava i nadzire selektivno obilježavanje Dogovorene linije prekida vatre i njene Zone razdvajanja, te Granične linije između entiteta i njene Zone razdvajanja, kako je to utvrđeno u Općem okvirnom sporazumu;

(c) po potrebi uspostavlja mehanizme veze s lokalnim civilnim i vojnim vlastima i drugim međunarodnim organizacijama potrebne radi ostvarenja svoje zadaće;

(d) pomaže u povlačenju mirovnih snaga UN-a koje ne budu prebačene u IFOR, uključujući, ako bude potrebno, i hitno povlačenje snaga UNCRO-a.

3. Strane su upoznate i saglasne s time da će IFOR imati pravo izvršavati i svoje sporedne zadatke, u granicama dodijeljenih mu glavnih zadataka i raspoloživih sredstava, te na zahtjev, koje obuhvataju slijedeće:

(a) pomoć u stvaranju sigurnih uslova drugima za obavljanje drugih zadataka koji su u vezi s mirovnim rješenjem, uključujući slobodne i korektne izbore;

(b) pomoć pri kretanju organizacija u obavljanju humanitarnih zadaća;

(c) pomoć UNHCR-u i drugim međunarodnim organizacijama u njihovim humanitarnim zadaćama;

(d) praćenje i sprječavanje ometanje kretanja civilnog stanovništva, izbjeglica i raseljenih lica, te primjereno reagiranje na namjerno nasilno ugrožavanje života i lica;
i

(e) nadgledanje čišćenje minskih polja i prepreka.

4. Strane su upoznate i saglasne s time da se dodatnim uputama NAC-a mogu utvrditi dodatne dužnosti i odgovornosti IFOR-a u provedbi ovog Aneksa.

5. Strane su upoznate i saglasne s time da će komandant IFOR-a imati ovlasti, bez uplitanja ili dopuštenja bilo koje Strane, učiniti sve što komandant bude smatrao potrebnim i ispravnim, uključujući i primjenu vojne sile, da zaštiti IFOR-a i izvršava dužnosti navedene u stavu (2), (3) i (4) u gornjem tekstu, te će one u svakom pogledu poštovati zahtjevima IFOR-a.

6. Strane su upoznate i saglasne s time da će u obavljanju svojih dužnosti IFOR imati nesmetano pravo da posmatra, prati i vrši pregled svih snaga, objekata ili aktivnosti u Bosni i Hercegovini koje bi, prema mišljenju IFOR-a, mogle biti sposobne vojno djelovati. Ako bilo koja Strana odbije, ometa ili uskrati IFOR-u to pravo promatranja, praćenja i pregleda, to će predstavljati kršenje ovog Aneksa, i Strana prekršitelj podlijezat će vojnom djelovanju IFOR-a, uključujući i primjenu potrebne sile da bi se osiguralo poštivanje ovog Aneksa.

7. Armija Republike Bosne i Hercegovine, snage Hrvatskog vijeća obrane i Vojska Republike Srpske će uspostaviti komandna mjesta pri IFOR-u na nivou brigada, bataljona ili na drugim nivoima, koja će biti locirana zajedno s određenim komandnim mjestima IFOR-a, kako to odredi komandant IFOR-a. Ta komandna mjesta će imati komandu i kontrolu nad svim snagama svojih odgovarajućih Strana smještenih unutar deset (10) kilometara od Dogovorene linije prekida vatre ili Granične linije između entiteta, kako to odredi IFOR. Komandna mjesta će, na zahtjev IFOR-a, pravovremeno podnositi izvještaje o situaciji u pogledu organizacije i brojnosti jedinica na svojim područjima.

8. Uz zajednički locirana komandna mjesta, Armija Republike Bosne i Hercegovine, snage Hrvatskog vijeća obrane i Vojska Republike Srpske imat će timove za vezu, koji će biti smješteni pri komandi IFOR-a, kako to odredi komandant IFOR-a, u svrhu poticanja komunikacije i očuvanja sveukupnog prekida neprijateljstava.

9. Zračni i kopneni pokreti u Bosni i Hercegovini obavljat će se u skladu sa slijedećim odredbama:

(a) IFOR će imati potpunu i nesmetanu slobodu kretanja kopnom, zrakom i vodom po cijeloj Bosni i Hercegovini. On će imati pravo logorovati, izvoditi manevre, konačiti i koristiti sva područja ili objekte radi izvršavanja svojih odgovornosti, potrebnih za njegovu podršku, obuku i operacije, a uz prethodnu najavu koliko to bude izvodljivo. IFOR i njegovo osoblje neće biti odgovorni ni za kakvo oštećenje državne ili imovine civila izazvano borbenim ili za borbu vezanim djelovanjem. Cestovne barikade, kontrolne tačke ili druga ometanja slobode kretanja IFOR-a predstavljat će kršenje ovog Aneksa, a Strana prekršitelj podlijezat će vojnom djelovanju IFOR-a, uključujući i primjenu potrebne sile kako bi se osiguralo poštivanje ovog Aneksa.

(b) Komandant IFOR-a imat će isključivu ovlast da utvrđuje pravila i postupke kojima će se uređivati komanda i kontrola zračnoga prostora iznad Bosne i Hercegovine kako bi se omogućio civilni zračni saobraćaj i neborbene zračne aktivnosti vojnih ili civilnih vlasti u Bosni i Hercegovini ili, po potrebi, prekinuo civilni zračni saobraćaj i neborbene zračne aktivnosti.

(1) Strane su upoznate i saglasne s time da ne smije biti nikakvog vojnog zračnog saobraćaja, niti kretanja nevojnih letjelica koje obavljaju vojne zadatke, uključujući i izviđanje ili logistiku, bez izričitog dopuštenja komandanta IFOR-a. Jedinice vojne letjelice koje mogu biti ovlaštene za let u Bosni i Hercegovini su one koje budu letjele kao podrška IFOR-u, te uz izričito odobrenje IFOR-a. Sve

letačke aktivnosti vojnih aviona s nepokretnim krilima ili helikoptera unutar Bosne i Hercegovine bez izričitoga odobrenja komandanta IFOR-a podlijevat će vojnom djelovanju IFOR-a, uključujući i primjenu vojne sile kako bi se osiguralo poštivanje.

(2) Svi radari za rano zračno upozorenje, zračnu odbranu ili kontrolu vatre moraju prestat raditi u roku od 72 sata nakon stupanja na snagu ovog Aneksa, i ostati neaktivni, osim ako im komandant IFOR-a ne da odobrenje. Svako korištenje radara za zračni saobraćaj, rano zračno upozorenje, zračnu odbranu ili kontrolu vatre, koje ne odobri komandant IFOR-a, predstavljat će kršenje odredaba ovog Aneksa, a Strana prekršitelj će podlijevati vojnom djelovanju IFOR-a, uključujući i primjenu potrebne sile kako bi se osiguralo poštivanje.

(3) Strane su upoznate i saglasne s time da će komandant IFOR-a postupno provoditi prijenos na civilnu kontrolu zračnog prostora nad Bosnom i Hercegovinom na odgovarajuće institucije Bosne i Hercegovine u skladu s ciljem IFOR-a da osigura nesmetano i sigurno funkcioniranje sistema zračnoga saobraćaja nakon odlaska IFOR-a.

(c) Komandant IFOR-a je ovlašten da donese odgovarajuća pravila za kontrolu i reguliranje kopnenog vojnog saobraćaja po cijeloj Bosni i Hercegovini, uključujući i pokrete Snaga pojedinih Strana. Zajednička vojna komisija, spomenuta u Članu VIII, može pomoći u izradi i donošenju pravila vezanih za vojne pokrete.

10. IFOR će imati pravo koristiti se svim potrebnim sredstvima i uslugama kako bi osigurao svoju punu sposobnost komuniciranja, te će imati pravo na neograničeno korištenje cjelokupnog elektromagnetnog spektra u tu svrhu. U ostvarivanju tog prava IFOR će uložiti sve razumne napore s ciljem koordinacije i uzimanja u obzir potreba i zahtjeva odgovarajućih vlasti.

11. Sve Strane će IFOR-u i njegovom osoblju odobriti pomoć, privilegije i imunitete izložene u Dodatku B ovom Aneksu, uključujući i nesmetan prijelaz kroz, do, preko i na teritorij svih Strana.

12. Sve Strane će odobriti svim vojnim elementima, spomenutim u Članu I, stav (1) (c), i njihovom osoblju pomoć, privilegije i imunitete spomenute u Članu VI, stav (11).

Član VII

Povlačenje UNPROFOR-a

Konstatira se da su se, kao posljedica predstojećeg uvođenja IFOR-a u Republiku Bosnu i Hercegovinu, ispunili uslovi za povlačenje UNPROFOR-a, utvrđeni Rezolucijom 743 Vijeća sigurnosti Ujedinjenih nacija. Zahtijeva se da Ujedinjene nacije, uz konsultacije s

NATO-om, poduzmu sve potrebne korake za povlačenje UNPROFOR-a iz Bosne i Hercegovine, osim onih dijelova koji su uključeni u IFOR.

Član VIII

Uspostava Zajedničke vojne komisije

1. S razmještajem IFOR-a u Bosni i Hercegovini uspostaviti će se Zajednička vojna komisija ("Komisija").

2. Ova Komisija će:

(a) služiti kao centralno tijelo kojem će sve Strane ovog Aneksa upućivati sve pritužbe, pitanja ili probleme vojne prirode koji zahtijevaju da ih riješi komandant IFOR-a, kao što su tvrdnje o kršenju prekida vatre ili drugo nepoštivanje ovog Aneksa;

(b) primiti izvještaje i dogovarati se o određenim radnjama kako bi se osiguralo da Strane poštuju odredbe ovog Aneksa;

(c) pomagati komandantu IFOR-a u određivanju i provedbi niza lokalnih mjera transparentnosti među Stranama.

3. Komisijom će predsjedavati komandant IFOR-a ili njegov/njen predstavnik, a sastojat će se od slijedećih članova:

(a) viši vojni komandant snaga svake Strane u Bosni i Hercegovini;

(b) drugih osoba koje predsjedavajući može odrediti;

(c) svaka Strana iz ovog Aneksa može odabrati i dva civila koji će savjetovati Komisiju u obavljanju njenih dužnosti;

(d) Visoki predstavnik, spomenut u Općem okvirnom sporazumu, ili njegov/njen imenovani predstavnik, prisustvovat će sastancima Komisije i pružati savjete, posebno o pitanjima političko-vojne prirode.

4. U Komisiju ne može ući nijedna osoba koja je sada optužena ili koja bude optužena od strane Međunarodnog tribunala za bivšu Jugoslaviju.

5. Komisija će djelovati kao savjetodavno tijelo komandanta IFOR-a. U mjeri u kojoj to bude moguće, problemi će se rješavati odmah, međusobnim sporazumom. Međutim, sve konačne odluke u vezi s njenim vojnim pitanjima donosit će komandant IFOR-a.

6. Komisija će se sastajati na poziv komandanta IFOR-a. Visoki predstavnik može po potrebi zatražiti sastanak Komisije. Strane također mogu zatražiti sastanak Komisije.

7. Komandant IFOR-a imat će pravo odlučivati o vojnim pitanjima, i to pravovremeno, kad postoje veoma važni razlozi koji se odnose na sigurnost IFOR-a ili poštivanje odredaba ovoga Aneksa od strane Strana.

8. Komisija će formirati vojne potkomisije u svrhu pružanja pomoći u obavljanju naprijed navedenih funkcija. Te komisije će biti na nivou brigada i bataljona ili drugih formacija, kako to naloži lokalni komandant IFOR-a, te će se sastojati od komandanata iz svake od Strana i IFOR-a. Predstavnik Visokog predstavnika prisustvovat će sastancima i pružati savjete, posebno o pitanjima političko-vojne prirode. Lokalni komandant IFOR-a pozivat će lokalne civilne vlasti kada to bude uputno.

9. Komandant IFOR-a i Visoki predstavnik uspostaviti će odgovarajući sistem veze radi lakšeg obavljanja svojih dužnosti.

Član IX

Razmjena zarobljenika

1. Strane će bez odlaganja osloboditi i predati sve borce i civile koje drže u vezi sa sukobom (u daljem tekstu "zarobljenici") u skladu s međunarodnim humanitarnim pravom i odredbama ovoga Člana.

(a) Plan za oslobađanje i predaju svih zarobljenika kojeg eventualno izradi MKCK nakon konsultacija sa Stranama bit će obavezujući za Strane i one su ga dužne provesti.

(b) Strane će u potpunosti saradivati s MKCK-om i olakšati njegov rad na provedbi i praćenju plana za oslobađanje i predaju zarobljenika.

(c) Strane će osloboditi i predati sve zarobljenike koje drže najkasnije u roku od trideset (30) dana nakon Prijenosa ovlasti.

(d) Kako bi se ovaj proces ubrzao, Strane će, najkasnije u roku od dvadeset i jednog (21) dana nakon stupanja na snagu ovog Aneksa, sačiniti sveobuhvatne spiskove zarobljenika i dostaviti ih MKCK-u, ostalim Stranama, te Zajedničkoj vojnoj komisiji i Visokom predstavniku. Na ovim spiskovima zarobljenici će biti identificirani po nacionalnosti, imenu, činu (ako ga imaju) i po bilo kojem zatočeničkom ili vojnom serijskom broju, u onoj mjeri u kojoj to bude primjenjivo.

(e) Strane će osigurati MKCK-u potpun i nesmetan pristup svim mjestima gdje se drže zarobljenici, kao i pristup svim zarobljenicima. Strane će dopustiti MKCK-u da nasamo razgovara sa svakim zarobljenikom najmanje četrdeset osam (48) sati prije njegovog ili njenog oslobađanja s ciljem provedbe i praćenja plana, uključujući i određivanje daljeg odredišta svakog zarobljenika.

(f) Strane neće poduzimati nikakve represalije protiv zarobljenika ili njegove ili njene porodice u slučaju da zarobljenik odbije da bude predat.

(g) Bez obzira na navedene odredbe, svaka Strana će postupiti u skladu sa svakim nalogom ili zahtjevom Međunarodnog tribunala za bivšu Jugoslaviju za hapšenje, pritvaranje, izručenje ili pristup osobama koje bi inače bile oslobođene ili prebačene u skladu sa ovim Članom, ali koje su optužene za kršenja koja su u nadležnosti ovog Tribunala. Svaka Strana mora pritvoriti osobe za koje razumno sumnja da su počinile takva kršenja i to na dovoljno dug vremenski period kako bi se omogućile odgovarajuće konsultacije s organima Suda.

2. U slučajevima gdje su mjesta sahranjivanja, bilo pojedinačnih ili masovnih, poznata kao već registrirana, a postojanje grobova stvarno utvrđeno, svaka Strana dužna je dopustiti ulazak osoblju za registraciju grobova druge Strane, u okviru međusobno dogovorenog vremenskog perioda, u ograničenu svrhu odlaska do tih grobova, iskopavanja i iznošenja tijela preminulih vojnih i civilnih osoba te Strane, uključujući i preminule zarobljenike.

Član X

Saradnja

Strane su dužne u potpunosti sarađivati sa svim subjektima koji su uključeni u provedbu ovog mirovnog rješenja, kako je to opisano u Općem okvirnom sporazumu, ili sa subjektima koji su na drugi način ovlašteni od strane Vijeća sigurnosti Ujedinjenih nacija, uključujući i Međunarodni tribunal za bivšu Jugoslaviju.

Član XI

Obavještavanje vojnih komandi

Svaka Strana će osigurati da se uslovi ovog Aneksa, te pismene naredbe kojima se zahtijeva njegovo poštivanje, odmah prenesu svim njenim snagama.

Član XII

Konačna ovlast za tumačenje

U skladu sa Članom I, komandant IFOR-a ima konačnu ovlast na vojnom planu u pogledu tumačenja ovog Sporazuma o vojnim aspektima mirovnog rješenja s Dodacima, koji predstavljaju njegov sastavni dio.

Član XIII

Stupanje na snagu

Ovaj Aneks stupa na snagu nakon potpisivanja.

Za Republiku Bosnu i Hercegovinu

Potpis

Za Federaciju Bosne i Hercegovine

Potpis

Za Republiku Srpsku

Potpis

Podržava:

Za Republiku Hrvatsku

Potpis

Za Saveznu Republiku Jugoslaviju

Potpis

DODATAK B ANEKSU 1-A

Sporazum između Republike Bosne i Hercegovine i Organizacije Sjevernoatlantskog pakta (NATO) o statusu NATO-a i njegovog osoblja

Republika Bosna i Hercegovina i Organizacija Sjevernoatlantskog pakta saglasile su se o slijedećem:

1. U svrhu ovog Sporazuma, slijedeći izrazi imat će značenja koja su im pripisana u tekstu koji slijedi:

- “Operacija” znači podršku, provedbu, pripremu i učešće NATO-a i osoblja NATO-a u mirovnom planu u Bosni i Hercegovini ili u eventualnom povlačenju snaga UN-a iz bivše Jugoslavije;
- “Osoblje NATO-a” znači civilno i vojno osoblje Organizacije Sjevernoatlantskog pakta izuzimajući lokalno zaposleno osoblje;
- “NATO” znači Organizaciju Sjevernoatlantskog pakta, njena pomoćna tijela, njen vojni štab i sve njene sastavne elemente/jedinice pojedinih država koje djeluju s ciljem podrške, pripreme i učešća u Operaciji;
- “Objekti” znači sve prostorije i zemljište potrebno za izvođenje operativnih, administrativnih i aktivnosti na obuci od strane NATO-a za Operaciju, kao i za smještaj osoblja NATO- a.

2. Odredbe Konvencije o privilegijama i imunitetima Ujedinjenih nacija od 13. februara 1946. godine koje se odnose na stručnjake na zadatku primjenjivat će se *mutatis mutandis* na osoblje NATO-a uključeno u Operaciju, osim ako nije drukčije predviđeno ovim Sporazumom. Osim toga, NATO, njegova imovina i sredstva uživat će privilegije i imunitete definirane u toj Konvenciji, te kako je navedeno ovim Sporazumom.

3. Sve osoblje koje uživa privilegije i imunitete prema ovom Sporazumu će poštivati zakone Republike Bosne i Hercegovine u mjeri u kojoj je to u skladu s povjerenim im zadacima/mandatom, te će se suzdržavati od aktivnosti koje nisu spojive s karakterom Operacije.

4. Vlada Republike Bosne i Hercegovine uvažava potrebu brzog postupka prilikom odlaska i ulaska osoblja NATO-a. Ovo osoblje bit će izuzeto od propisa o pasošima i vizama, te od zahtjeva za prijavljivanje koji se primjenjuju na strance. Osoblje NATO-a nosit će identifikacijske oznake koje mogu biti dužni pokazati vlastima Republike Bosne i Hercegovine, ali se neće dopustiti da takvi zahtjevi ometaju ili usporavaju operacije, obuku i pokrete.

5. Vojno osoblje NATO-a obično će nositi uniforme, a osoblje NATO-a može posjedovati i nositi oružje ako za to bude ovlašteno naredbama. Vlasti Republike Bosne i Hercegovine prihvatit će kao valjane, bez naplaćivanja poreza ili naknada, vozačke dozvole i odobrenja koje su osoblju NATO-a izdale vlasti njihovih država.

6. NATO-u će biti dopušteno isticanje zastave NATO-a i/ili državnih zastava elemenata/jedinica u njegovom sastavu na bilo kojoj NATO-ovoj uniformi, prijevoznom sredstvu ili objektu.

7. Vojno osoblje NATO-a će u svim okolnostima i u svakom trenutku podlijevati isključivoj nadležnosti svojih odgovarajućih državnih elemenata u odnosu na bilo koje krivične i disciplinske prijestupe koje oni eventualno počine u Bosni i Hercegovini. NATO i vlasti Republike Bosne i Hercegovine međusobno će se pomagati u izvršavanju svojih odgovarajućih nadležnosti.

8. U svojstvu stručnjaka na zadatku, osoblje NATO-a uživat će imunitet od ličnog hapšenja ili pritvaranja. Osoblje NATO-a greškom uhapšeno ili pritvoreno bit će smjesta predato organima NATO-a.

9. Osoblje NATO-a uživat će, zajedno sa svojim vozilima, brodovima, avionima i opremom, slobodan i neograničen prolaz i nesmetan pristup po cijeloj Republici Bosni i Hercegovini, uključujući zračni prostor i teritorijalne vode Republike Bosne i Hercegovine. Ovo uključuje, ali se ne ograničava na, pravo logorovanja, izvođenja manevara, konačenja i korištenja svih prostora ili objekata potrebnih za podršku, obuku i operacije. NATO će biti izuzet od dostavljanja popisa i druge uobičajene carinske dokumentacije o osoblju, vozilima, brodovima, avionima, opremi, materijalu i namirnicama pri ulasku na, izlasku iz ili prolasku preko teritorija Republike Bosne i Hercegovine radi podrške Operaciji. Vlasti Republike Bosne i Hercegovine olakšavat će svim odgovarajućim sredstvima sve pokrete osoblja, vozila, brodova, aviona, opreme i materijala u lukama, na aerodromima i cestama koje budu koristili. Vozila, brodovi i avioni koje se budu koristili za podršku Operaciji neće podlijevati zahtjevima u pogledu izdavanja dozvola i registracije, niti komercijalnog osiguranja. NATO će koristiti aerodrome, ceste i luke bez plaćanja carina, dažbina, cestarina ili naknada. Međutim, NATO neće tražiti izuzeće od plaćanja troškova, u razumnim granicama, za tražene i primljene usluge, ali se neće dopustiti ometanje operacija/ kretanja i pristupa radi čekanja na plaćanje takvih usluga.

10. Osoblje NATO-a bit će od strane Republike Bosne i Hercegovine izuzeto od plaćanja poreza na plaće i dodatke na plaću koje prima od NATO-a, te na svaki prihod primljen izvan Republike Bosne i Hercegovine.

11. Osoblje NATO-a i njegova materijalna pokretna imovina uvezena u Republiku Bosnu i Hercegovinu ili stečena u njoj bit će od strane Republike Bosne i Hercegovine također izuzeta od plaćanja svih poreza koji se mogu utvrditi, osim općinskih poreza za korištene usluge, kao i od svih taksi za registraciju i s njima povezanih naknada.

12. NATO-u će biti dopušteno da uvozi i izvozi, bez carine ili drugih ograničenja, opremu, namirnice i materijal potreban za Operaciju, pod uslovom da je ta roba namijenjena službenoj upotrebi od strane NATO-a ili za prodaju preko vojnih trgovina ili kantina namijenjenih za osoblje NATO-a. Roba koja se prodaje bit će isključivo za upotrebu od strane osoblja NATO-a i neće se moći prenositi na druga lica.

13. Vlada Republike Bosne i Hercegovine uvažava činjenicu da će za Operaciju biti neophodno korištenje komunikacijskih kanala. NATO-u će biti omogućeno da vodi vlastite interne poštanske i telekomunikacijske službe, uključujući i službe za radio i TV emitiranje. Ovo će uključivati i pravo korištenja sredstava i usluga koje budu potrebne kako bi se osigurala potpuna sposobnost komuniciranja, kao i pravo besplatnog korištenja cijelog elektromagnetnog spektra u tu svrhu. Prilikom ostvarivanja ovog prava, NATO će učiniti svaki razuman napor da ostvari koordinaciju s odgovarajućim vlastima Republike Bosne i Hercegovine i uzme u obzir njihove potrebe i zahtjeve.

14. Vlada Republike Bosne i Hercegovine će besplatno osigurati NATO-u objekte koji su mu potrebni za pripremu za i izvođenje Operacije. Vlada Republike Bosne i Hercegovine pomoći će NATO-u da po najnižoj cijeni dobije potrebne komunalne usluge kao što su električna energijama, voda i druga sredstva potrebna za Operaciju.

15. Odštetni zahtjevi za štete ili povrede nanesene državnom osoblju ili imovini, ili privatnom osoblju ili imovini Republike Bosne i Hercegovine podnositi će se imenovanim predstavnicima NATO-a preko državnih organa Republike Bosne i Hercegovine.

16. NATO-u će biti dopušteno da zaključuje ugovore o nabavci roba i pružanju usluga direktno sa dobavljačima u Republici Bosni i Hercegovini bez plaćanja poreza ili dažbina. Takve usluge i robe neće podlijevati obavezi plaćanja poreza na promet i drugih poreza. NATO može zaposliti lokalno osoblje koje će i dalje podlijevati lokalnim zakonima i propisima. Međutim, lokalno osoblje koje NATO zaposli:

- (a) uživati će imunitet što se tiče pravnog postupka za sve riječi koje izgovori ili napiše, i sve radnje koje počini u službenom svojstvu;
- (b) bit će oslobođeno obaveza državne službe i/ili obaveza državne vojne službe;
- (c) bit će izuzeto od plaćanja poreza na plaće i dodatke na plaće koje im bude plaćao NATO.

17. Prilikom izvođenja Operacije NATO može imati potrebu da izvrši poboljšanja ili izmjene na određenoj infrastrukturi Republike Bosne i Hercegovine, kao što su ceste, komunalni sistemi, mostovi, tuneli, zgrade itd. Sva takva poboljšanja ili izmjene trajnog karaktera postat će dio infrastrukturnog objekta i ostati u istom vlasništvu. Privremena poboljšanja ili preinake mogu biti uklonjeni prema nahođenju komandanta NATO-a, a objekti vraćeni u stanje koje što je moguće više odgovara prvobitnom.

18. Ne uspije li se ranije postići rješenje, sporovi u pogledu tumačenja ili primjene ovog Sporazuma između Republike Bosne i Hercegovine i predstavnika NATO-a rješavati će se diplomatskim sredstvima.

19. Odredbe ovog Sporazuma također će se primjenjivati i na civilno i vojno osoblje, imovinu i sredstva elemenata/jedinica iz pojedinih država članica NATO-a koje djeluju u vezi s Operacijom ili pružaju pomoć civilnom stanovništvu, ali koje ostaju pod komandom i kontrolom svojih država.

20. Mogu se zaključiti i dodatni aranžmani radi razrade detalja Operacije, također uzimajući u obzir i njeno buduće odvijanje.

21. Vlada Republike Bosne i Hercegovine će odobriti zemljama koje nisu članice NATO-a i njihovom osoblju koje učestvuje u Operaciji iste privilegije i imunitete koji se prema ovom Sporazumu odobravaju državama članicama i osoblju NATO-a.

22. Odredbe ovog Sporazuma ostat će na snazi do završetka Operacije ili kako se Strane drukčije dogovore.

23. Ovaj Sporazum stupa na snagu nakon potpisivanja.

Sačinjen u Zračnoj bazi Wright-Patterson, Ohio, 21. novembra 1995. godine i u Briselu, dana 23. novembra 1995. godine.

Za Republiku Bosnu i Hercegovinu

Za Organizaciju Sjevernoatlantskog pakta

Potpis

Potpis

Zračna baza Wright-Patterson, Ohio
21. novembra 1995. godine

Ekselencijo,

Pozivam se na Sporazum o vojnim aspektima mirovnog rješenja, koji je kao Strana potpisala Federacija Bosne i Hercegovine, i na Sporazum između Republike Bosne i Hercegovine i Organizacije Sjevernoatlantskog pakta (NATO-a) u vezi sa statusom NATO-a i njegovog osoblja.

U ime Federacije Bosne i Hercegovine, želim vas uvjeriti da će se Federacija Bosne i Hercegovine pridržavati i ispunjavati svoje obaveze u pogledu pristupa i statusa snaga općenito, uključujući naročito svoje obaveze prema NATO-u.

S poštovanjem,

Jadranko Prlić, *potpis*
Zamjenik predsjednika vlade i
Ministar odbrane
Federacija Bosne i Hercegovine

Njegova Ekselencija
Sergio Silvio Balanzino
Vršilac dužnosti Generalnog sekretara
Organizacija Sjevernoatlantskog pakta
1110 BRISEL
Belgija

Sporazum između Republike Hrvatske i Organizacije
Sjevernoatlantskog pakta (NATO) o statusu NATO-a i njegovog osoblja

Republika Hrvatska i Organizacija Sjevernoatlantskog pakta saglasile su se o slijedećem:

1. Za potrebe ovog Sporazuma, slijedeći izrazi imat će značenja koja su im pripisana u tekstu koji slijedi:

- “Operacija” znači podršku, provedbu, pripremu i učešće NATO-a i njegovog osoblja u mirovnom planu u Bosni i Hercegovini ili u eventualnom povlačenju snaga UN-a iz bivše Jugoslavije;
- “osoblje NATO-a” znači civilno i vojno osoblje Organizacije Sjevernoatlantskog pakta izuzimajući lokalno zaposleno osoblje;
- “NATO” znači Organizaciju Sjevernoatlantskog pakta, njena pomoćna tijela, njen vojni štab i sve njene sastavne elemente/jedinice pojedinih država koje djeluju u cilju podrške, pripreme i učešća u Operaciji;
- “Objekti” znači sve prostorije i zemljište potrebno za izvođenje operativnih, administrativnih i aktivnosti na obuci od strane NATO-a za Operaciju, kao i za smještaj osoblja NATO-a.

2. Odredbe Konvencije o privilegijama i imunitetima Ujedinjenih nacija od 13. februara 1946. godine koje se odnose na stručnjake na zadatku primjenjivat će se *mutatis mutandis* na osoblje NATO-a uključeno u Operaciju, osim ako nije drukčije predviđeno ovim Sporazumom. Osim toga, NATO, njegova imovina i sredstva uživat će privilegije i imunitete definirane u toj Konvenciji, te kako je navedeno ovim Sporazumom.

3. Sve osoblje koje uživa p privilegije i imunitete prema ovom Sporazumu će poštivati zakone Republike Hrvatske u mjeri u kojoj je to u skladu s povjerenim im zadacima/mandatom, te će se suzdržavati od aktivnosti koje nisu spojive s karakterom Operacije.

4. Vlada Hrvatske uvažava potrebu brzog postupka prilikom odlaska i ulaska osoblja NATO-a. Ovo osoblje bit će izuzeto od propisa o pasošima i vizama, te od zahtjeva za prijavljivanje koji se primjenjuju na strance. Osoblje NATO-a nosit će identifikacijske oznake koje mogu biti dužni pokazati vlastima Hrvatske, ali se neće dopustiti da takvi zahtjevi ometaju ili usporavaju operacije, obuku i kretanje.

5. Vojno osoblje NATO-a obično će nositi uniforme, a osoblje NATO-a može posjedovati i nositi oružje ako za to bude ovlašteno naredbama. Vlasti Republike Hrvatske prihvatit će kao valjane, bez naplaćivanja poreza ili naknada, vozačke dozvole i odobrenja koje su osoblju NATO-a izdale vlasti njihovih država.

6. NATO-u će biti dopušteno isticanje zastave NATO-a i/ili državnih zastava elemenata/jedinica u njegovom sastavu na bilo kojoj NATO-ovoj uniformi, prijevoznom sredstvu ili objektu.

7. Vojno osoblje NATO-a će u svim okolnostima i u svakom trenutku podlijevati isključivoj nadležnosti svojih odgovarajućih državnih elemenata u odnosu na bilo koje krivične i disciplinske prijestupe koje oni eventualno počine u Republici Hrvatskoj. NATO i vlasti Hrvatske međusobno će se pomagati u izvršavanju svojih odgovarajućih nadležnosti.

8. U svojstvu stručnjaka na zadatku, osoblje NATO-a uživati će imunitet od ličnog hapšenja ili pritvaranja. Osoblje NATO-a greškom uhapšeno ili pritvoreno bit će smjesta predato organima NATO-a.

9. Osoblje NATO-a uživati će, zajedno sa svojim vozilima, brodovima, avionima i opremom, slobodan i neograničen prolaz i nesmetan pristup po cijeloj Republici Hrvatskoj, uključujući zračni prostor i teritorijalne vode Hrvatske. Ovo uključuje, ali se ne ograničava na, pravo logorovanja, izvođenja manevara, konačenja i korištenja svih prostora ili objekata potrebnih za podršku, obuku i operacije. NATO će biti izuzet od dostavljanja popisa i druge uobičajene carinske dokumentacije o osoblju, vozilima, brodovima, avionima, opremi, materijalu i namirnicama pri ulasku na, izlasku iz ili prolasku preko teritorija Hrvatske radi podrške Operaciji. Vlasti Hrvatske olakšavati će svim odgovarajućim sredstvima sve pokrete osoblja, vozila, brodova, aviona, opreme i materijala u lukama, na aerodromima i cestama koje budu koristili. Vozila, brodovi i avioni koje se budu koristili za podršku Operaciji neće podlijevati zahtjevima u pogledu izdavanja dozvola i registracije, niti komercijalnog osiguranja. NATO će koristiti aerodrome, ceste i luke bez plaćanja carina, dažbina, cestarina ili naknada. Međutim, NATO neće tražiti izuzeće od plaćanja troškova, u razumnim granicama, za tražene i primljene usluge, ali se neće dopustiti ometanje operacija/ kretanja i pristupa radi čekanja na plaćanje takvih usluga.

10. Osoblje NATO-a bit će od strane Republike Hrvatske izuzeto od plaćanja poreza na plaće i dodatke na plaću koje prima od NATO-a, te na svaki prihod primljen izvan Republike Hrvatske.

11. Osoblje NATO-a i njegova materijalna pokretna imovina uvezena u Hrvatsku ili stečena u njoj bit će od strane Republike Hrvatske također izuzeta od plaćanja svih poreza koji se mogu utvrditi, osim općinskih poreza za korištene usluge, kao i od svih taksi za registraciju i s njima povezanih naknada.

12. NATO-u će biti dopušteno da uvozi i izvozi, bez carine ili drugih ograničenja, opremu, namirnice i materijal potreban za Operaciju, pod uslovom da je ta roba namijenjena službenoj upotrebi od strane NATO-a ili za prodaju preko vojnih trgovina ili kantina namijenjenih za osoblje NATO-a. Roba koja se prodaje bit će isključivo za upotrebu od strane osoblja NATO-a i neće se moći prenositi na druga lica.

13. NATO-u će biti omogućeno da vodi vlastite interne poštanske i telekomunikacijske službe, uključujući i službe za radio i TV emitiranje. Telekomunikacijski kanali i druge komunikacijske potrebe koje bi mogle ometati hrvatske telekomunikacijske službe bit će koordinirane s odgovarajućim hrvatskim vlastima, i to besplatno. Vlada Republike Hrvatske uvažava činjenicu da će za Operaciju biti neophodno korištenje komunikacijskih kanala.

14. Vlada Republike Hrvatske će besplatno osigurati NATO-u objekte koji su mu potrebni za pripremu za i izvođenje Operacije. Vlada Republike Hrvatske pomoći će NATO-u da po najnižoj cijeni dobije potrebne komunalne usluge kao što su električna energijama, voda i druga sredstva potrebna za Operaciju.

15. Odštetni zahtjevi za štete ili povrede nanese hrvatskom državnom osoblju ili imovini, ili privatnom osoblju ili imovini podnosit će se imenovanim predstavnicima NATO-a preko državnih organa Hrvatske.

16. NATO-u će biti dopušteno da zaključuje ugovore o nabavci roba i pružanju usluga direktno sa dobavljačima u Republici Hrvatskoj bez plaćanja poreza ili dažbina. Takve usluge i robe neće podlijevati obavezi plaćanja poreza na promet i drugih poreza. NATO može zaposliti lokalno osoblje koje će i dalje podlijevati lokalnim zakonima i propisima. Međutim, lokalno osoblje koje NATO zaposli:

- (d) uživat će imunitet što se tiče pravnog postupka za sve riječi koje izgovori ili napiše, i sve radnje koje počini u službenom svojstvu;
- (e) bit će oslobođeno obaveza državne službe i/ili obaveza državne vojne službe;
- (f) bit će izuzeto od plaćanja poreza na plaće i dodatke na plaće koje im bude plaćao NATO.

17. Prilikom izvođenja Operacije NATO može imati potrebu da izvrši poboljšanja ili izmjene na određenoj infrastrukturi u Hrvatskoj, kao što su ceste, komunalni sistemi, mostovi, tuneli, zgrade itd. Sva takva poboljšanja ili izmjene trajnog karaktera postat će dio infrastrukturnog objekta i ostati u istom vlasništvu. Privremena poboljšanja ili preinake mogu biti uklonjeni prema nahođenju komandanta NATO-a, a objekti vraćeni u stanje koje što je moguće više odgovara prvobitnom.

18. Ne uspije li se ranije postići rješenje, sporovi u pogledu tumačenja ili primjene ovog Sporazuma između Hrvatske i predstavnika NATO-a rješavat će se diplomatskim sredstvima.

19. Odredbe ovog Sporazuma također će se primjenjivati i na civilno i vojno osoblje, imovinu i sredstva elemenata/jedinica iz pojedinih država članica NATO-a koje djeluju u vezi s Operacijom ili pružaju pomoć civilnom stanovništvu, ali koje ostaju pod komandom i kontrolom svojih država.

20. Mogu se zaključiti i dodatni aranžmani radi razrade detalja Operacije, također uzimajući u obzir i njeno buduće odvijanje.

21. Vlada Hrvatske će odobriti zemljama koje nisu članice NATO-a i njihovom osoblju koje učestvuje u Operaciji iste privilegije i imunitete koji se prema ovom Sporazumu odobravaju državama članicama i osoblju NATO-a.

22. Odredbe ovog Sporazuma ostat će na snazi do završetka Operacije ili kako se Strane drukčije dogovore.

23. Ovaj Sporazum stupa na snagu nakon potpisivanja.

Sačinjen u Zračnoj bazi Wright-Patterson, Ohio, 21. novembra 1995. godine i u Briselu, dana 23. novembra 1995. godine.

Za Republiku Hrvatsku

Za Organizaciju Sjevernoatlantskog pakta

potpis

potpis

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA
MINISTAR

Dayton, 21. novembra 1995. godine

Ekselencijo,

Pozivam se na Sporazum o vojnim aspektima mirovnog rješenja, koji je Republika Hrvatska podržala, i na Sporazum između Republike Bosne i Hercegovine i Organizacije Sjevernoatlantskog pakta (NATO-a) u vezi sa statusom NATO-a i njegovog osoblja.

U ime Republike Hrvatske, želim vas uvjeriti da će Republika Hrvatska poduzeti sve potrebne korake, u skladu sa suverenitetom, teritorijalnom cjelovitošću i političkom neovisnošću Bosne i Hercegovine, kako bi osigurala da osoblje ili organizacije u Bosni i Hercegovini koje su pod njenom kontrolom ili na koje ima utjecaj, u potpunosti poštuju i pridržavaju se obaveza prema NATO-u, uključujući naročito one u pogledu pristupa i statusa snaga, kako je izloženo gore navedenim Sporazumima.

S poštovanjem,

Dr Mate Granić, *potpis*

Njegova Ekselencija
Sergio Silvio Balanzino
Vršilac dužnosti Generalnog sekretara
Organizacija Sjevernoatlantskog pakta
1110 BRISEL
Belgija

Sporazum između Savezne Republike Jugoslavije i Organizacije
Sjevernoatlantskog pakta (NATO) u vezi sa rješenjima o prelasku teritorije radi operacije
u okviru mirovnog plana

S obzirom na to da Organizacija Sjevernoatlantskog pakta priprema planove za vanredne okolnosti u koordinaciji s Ujedinjenim nacijama radi podrške provedbi mirovnog plana u Bosni i Hercegovini ili eventualnom povlačenju snaga UN-a iz bivše Jugoslavije, te da Ujedinjene nacije mogu od nje zatražiti izvršenje jedne ili druge operacije;

S obzirom na potrebu uspostavljanja odgovarajućih rješenja o prelasku teritorija radi izvršenja/provedbe ove Operacije;

Dogovoreno je slijedeće:

1. Za potrebe ovog Sporazuma, slijedeći izrazi imat će značenja koja su im pripisana u tekstu koji slijedi:

- “Operacija” znači podršku, provedbu, pripremu i učešće NATO-a i njegovog osoblja u mirovnom planu u Bosni i Hercegovini ili u eventualnom povlačenju snaga UN-a iz bivše Jugoslavije;
- “osoblje NATO-a” znači civilno i vojno osoblje Organizacije Sjevernoatlantskog pakta izuzimajući lokalno zaposleno osoblje;
- “NATO” znači Organizaciju Sjevernoatlantskog pakta, njena pomoćna tijela, njen vojni štab i sve njene sastavne elemente/jedinice pojedinih država koje djeluju u cilju podrške, pripreme i učešća u Operaciji;

2. Vlada Savezne Republike Jugoslavije dopustit će slobodan prelazak kopnom, željeznicom, cestom, vodom ili zrakom sveg osoblja i tereta, opreme, robe i materijala svake vrste, uključujući i municiju koja je NATO-u potrebna za izvršenje Operacije, preko teritorija Savezne Republike Jugoslavije, uključujući i zračni prostor i teritorijalne vode Savezne Republike Jugoslavije.

3. Vlada Savezne Republike Jugoslavije će osigurati, ili pomoći da se osiguraju, objekti ili usluge koje NATO odredi kao potrebne za prelazak, i to po najnižim cijenama.

4. NATO će biti izuzet od dostavljanja popisa i druge uobičajene carinske dokumentacije o osoblju, vozilima, brodovima, avionima, opremi, materijalu i namirnicama pri ulasku na, izlasku iz ili prolasku preko teritorija Savezne Republike Jugoslavije radi podrške Operaciji. Vlasti Savezne Republike Jugoslavije olakšavat će svim odgovarajućim sredstvima sve pokrete osoblja, vozila, brodova, aviona, opreme i materijala u lukama, na aerodromima i cestama koje budu koristili. Vozila, brodovi i avioni u tranzitu neće podlijevati zahtjevima u pogledu izdavanja dozvola i registracije,

ni komercijalnog osiguranja. NATO-u će biti omogućeno korištenje aerodroma, cesta i luka bez plaćanja carina, dažbina, cestarina ili naknada. NATO neće tražiti izuzeće od plaćanja troškova, u razumnim granicama, za tražene i primljene usluge, ali se neće dopustiti ometanje operacija/ kretanja i pristupa radi čekanja na plaćanje takvih usluga. NATO će Vladu Savezne Republike Jugoslavije unaprijed obavijestiti o modalitetima prelaska. Pravci kretanja bit će zajednički dogovoreni.

5. Odredbe Konvencije o privilegijama i imunitetima Ujedinjenih nacija od 13. februara 1946. godine koje se odnose na stručnjake na zadatku primjenjivat će se *mutatis mutandis* na osoblje NATO-a uključeno u Operaciju, osim ako nije drukčije predviđeno ovim Sporazumom. Osim toga, NATO, njegova imovina i sredstva uživat će privilegije i imunitete definirane u toj Konvenciji, te kako je navedeno ovim Sporazumom.

6. Sve osoblje koje uživa p privilegije i imunitete prema ovom Sporazumu će poštivati zakone Savezne Republike Jugoslavije u mjeri u kojoj je to u skladu s povjerenim im zadacima/mandatom, te će se suzdržavati od aktivnosti koje nisu spojive s karakterom Operacije.

7. Vlada Savezne Republike Jugoslavije uvažava potrebu brzog postupka prilikom odlaska i ulaska osoblja NATO-a. Ovo osoblje bit će izuzeto od propisa o pasošima i vizama, te od zahtjeva za prijavljivanje koji se primjenjuju na strance. Osoblje NATO-a nosit će identifikacijske oznake koje mogu biti dužni pokazati vlastima Savezne Republike Jugoslavije, ali se neće dopustiti da takvi zahtjevi ometaju ili usporavaju prelazak.

8. Vojno osoblje NATO-a obično će nositi uniforme, a osoblje NATO-a može posjedovati i nositi oružje ako za to bude ovlašteno naredbama. Vlasti Savezne Republike Jugoslavije prihvatit će kao valjane, bez naplaćivanja poreza ili naknada, vozačke dozvole i odobrenja koje su osoblju NATO-a izdale vlasti njihovih država.

9. NATO-u će biti dopušteno isticanje zastave NATO-a i/ili državnih zastava elemenata/jedinica u njegovom sastavu na bilo kojoj NATO-ovoj uniformi, prijevoznom sredstvu ili objektu.

10. Vojno osoblje NATO-a će u svim okolnostima i u svakom trenutku podlijegati isključivoj nadležnosti svojih odgovarajućih državnih elemenata u odnosu na bilo koje krivične i disciplinske prijestupe koje oni eventualno počine u Saveznoj Republici Jugoslaviji. NATO i vlasti Savezne Republike Jugoslavije međusobno će se pomagati u izvršavanju svojih odgovarajućih nadležnosti

11. U svojstvu stručnjaka na zadatku, osoblje NATO-a uživat će imunitet od ličnog hapšenja ili pritvaranja. Osoblje NATO-a greškom uhapšeno ili pritvoreno bit će smjesta predato organima NATO-a.

12. Osoblje NATO-a i njegova materijalna pokretna imovina u tranzitu kroz Saveznu Republiku Jugoslaviju bit će od strane Vlade Savezne Republike Jugoslavije također izuzeta od plaćanja svih poreza koji se mogu utvrditi.

13. NATO-u će biti omogućeno da vodi vlastite telekomunikacijske službe. Ovo će uključivati i pravo korištenja sredstava i službi koje budu potrebne kako bi se osigurala potpuna sposobnost komuniciranja, kao i pravo besplatnog korištenja cijelog elektromagnetnog spektra u tu svrhu. Prilikom ostvarivanja ovog prava, NATO će učiniti svaki razuman napor da ostvari koordinaciju s odgovarajućim vlastima Savezne Republike Jugoslavije i uzme u obzir njihove potrebe i zahtjeve.

14. Odštetni zahtjevi za štete ili povrede nanesene državnom osoblju ili imovini, ili privatnom osoblju ili imovini Savezne Republike Jugoslavije podnosit će se imenovanim predstavnicima NATO-a preko državnih organa Savezne Republike Jugoslavije.

15. Ne uspije li se ranije postići rješenje, sporovi u pogledu tumačenja ili primjene ovog Sporazuma između Savezne Republike Jugoslavije i predstavnika NATO-a rješavat će se diplomatskim sredstvima.

16. Odredbe ovog Sporazuma također će se primjenjivati i na civilno i vojno osoblje, imovinu i sredstva elemenata/jedinica iz pojedinih država članica NATO-a koje djeluju u vezi s Operacijom ili pružaju pomoć civilnom stanovništvu, ali koje ostaju pod komandom i kontrolom svojih država.

17. Mogu se zaključiti i dodatni aranžmani radi razrade detalja prelaska, također uzimajući u obzir i njeno buduće odvijanje.

18. Vlada Savezne Republike Jugoslavije će odobriti prelazak zemljama koje nisu članice NATO-a i njihovom osoblju koje učestvuje u Operaciji iste privilegije i imunitete koji se prema ovom Sporazumu odobravaju državama članicama i osoblju NATO-a.

19. Odredbe ovog Sporazuma ostat će na snazi do završetka Operacije ili kako se Strane drukčije dogovore.

23. Ovaj Sporazum stupa na snagu nakon potpisivanja.

Sačinjen u Zračnoj bazi Wright-Patterson, Ohio, 21. novembra 1995. godine i u Briselu, dana 23. novembra 1995. godine.

Za Saveznu Republiku Jugoslaviju

Za Organizaciju Sjevernoatlantskog pakta

potpis

potpis

Zračna baza Wright-Patterson, Ohio
21. novembra 1995. godine

Ekselencijo,

Pozivam se na Sporazum o vojnim aspektima mirovnog rješenja, koji je Savezna Republika Jugoslavija podržala, i na Sporazum između Republike Bosne i Hercegovine i Organizacije Sjevernoatlantskog pakta (NATO-a) u vezi sa statusom NATO-a i njegovog osoblja.

U ime Savezne Republike Jugoslavije, želim vas uvjeriti da će Savezna Republika Jugoslavija poduzeti sve potrebne korake, u skladu sa suverenitetom, teritorijalnom cjelovitošću i političkom neovisnošću Bosne i Hercegovine, kako bi osigurala da Republika Srpska u potpunosti poštuje i pridržava se obaveza prema NATO-u, uključujući naročito one u pogledu pristupa i statusa snaga, kako je izloženo gore navedenim Sporazumima.

S poštovanjem,

Slobodan Milošević, *potpis*

Njegova Ekselencija
Sergio Silvio Balanzino
Vršilac dužnosti Generalnog sekretara
Organizacija Sjevernoatlantskog pakta
1110 BRISEL
Belgija

Zračna baza Wright-Patterson, Ohio
21. novembra 1995. godine

Ekselencijo,

Pozivam se na Sporazum o vojnim aspektima mirovnog rješenja, koji je kao Strana potpisala Republika Srpska, i na Sporazum između Republike Bosne i Hercegovine i Organizacije Sjevernoatlantskog pakta (NATO-a) u vezi sa statusom NATO-a i njegovog osoblja.

U ime Republike Srpske, želim vas uvjeriti da će se Republika Srpska pridržavati i ispunjavati svoje obaveze u pogledu pristupa i statusa snaga općenito, uključujući naročito njene obaveze prema NATO-u.

S poštovanjem,

Momčilo Krajišnik, *potpis*
Predsjednik Republike Srpske

Njegova Ekselencija
Sergio Silvio Balanzino
Vršilac dužnosti Generalnog sekretara
Organizacija Sjevernoatlantskog pakta
1110 BRISEL
Belgija

ANEKS 1-B

SPORAZUM O REGIONALNOJ STABILIZACIJI

Republika Bosna i Hercegovina, Republika Hrvatska, Savezna Republika Jugoslavija, Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska (u daljem tekstu "Strane") saglasile su se o slijedećem:

Član I

Opće obveze

Strane su se saglasile da je uspostava progresivnih mjera za regionalnu stabilnost i kontrolu naoružanja ključna za stvaranje stabilnog mira u regionu. U tu svrhu, Strane su se saglasile o važnosti osmišljavanja novih oblika saradnje u području sigurnosti s ciljem izgradnje transparentnosti i povjerenja, te postizanja uravnoteženog i stabilnog nivoa odbrambenih snaga, u najmanjem broju koji bi bio u skladu sa sigurnošću pojedinih Strana i potrebom da se izbjegne trka u naoružanju u regionu. One su odobrile slijedeće elemente za regionalnu strukturu stabilnosti.

Član II

Mjere za izgradnju povjerenja i sigurnosti

u Bosni i Hercegovini

U roku od sedam dana nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma (u daljem tekstu "Aneks"), Republika Bosna i Hercegovina, Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska započet će, na odgovarajuće visokom političkom nivou, pregovore pod pokroviteljstvom Organizacije za evropsku sigurnost i saradnju (u daljem tekstu "OESS"), kako bi se saglasile o nizu mjera za jačanje međusobnog povjerenja i smanjenje opasnosti od sukoba, u potpunosti se oslanjajući na bečki Dokument s pregovora o mjerama za izgradnju povjerenja i sigurnosti OESS-a iz 1994. godine. Cilj ovih pregovora je da se postigne saglasnost o početnom nizu mjera u roku od četrdeset pet (45) dana nakon stupanja na snagu ovog Aneksa, uključujući, ali se ne ograničavajući na, slijedeće:

- (a) ograničenja u pogledu vojnog razmještaja i vježbi u određenim geografskim područjima;

- (b) suzdržavanje od ponovnog uvođenja stranih snaga u smislu Člana III Aneksa 1-A Općeg okvirnog sporazuma;
- (c) ograničenja lokacija teškoga naoružanja;
- (d) povlačenje snaga i teškoga naoružanja u područja vojnih nastambi (kantonmana) / kasarni ili na druge utvrđenih lokacije, kao što je predviđeno Članom IV Aneksa 1-A;
- (e) obavještanje o raspuštanju grupa za posebne operacije i naoružanih civilnih grupa;
- (f) obavještanje o određenim planiranim vojnim aktivnostima, uključujući i programe međunarodne vojne pomoći i obuke;
- (g) utvrđivanje i praćenje kapaciteta za proizvodnju naoružanja;
- (h) trenutnu razmjenu podataka o posjedovanju pet kategorija oružja prema definiciji iz Sporazuma o konvencionalnim oružanim snagama u Europi (u daljem tekstu "CFE"), uz dodatno pojašnjenje da se artiljerijom smatra oružja kalibra 75 mm i više; i
- (i) trenutnu uspostavu vojnih misija za vezu između komandanata oružanih snaga Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske.

Član III

Mjere za izgradnju regionalnog povjerenja i sigurnosti

Kako bi se mjere naprijed navedene u Članu II dopunile na široj osnovi, Strane su se saglasile da će poduzeti korake u pravcu regionalnog sporazuma o mjerama za izgradnju povjerenja i sigurnosti. Strane su se složile:

- (a) da neće uvoziti nikakvo oružje u periodu od devedeset (90) dana nakon stupanja na snagu ovoga Aneksa;
- (b) da u periodu od 180 dana nakon stupanja na snagu ovoga Aneksa ili dok ne stupi na snagu sporazum o kontroli naoružanja spomenut u Članu IV u daljem tekstu, ovisno o tome šta nastupi ranije, neće uvoziti teško naoružanje, municiju za teško naoružanje, mine, vojne avione i helikoptere. Teško oružje odnosi se na sve tenkove i oklopna vozila, svu artiljeriju kalibra 75 mm i više, sve minobacače kalibra 81 mm i više, te sve protivavionsko oružje kalibra 20 mm i više.

Član IV

Mjere za subregionalnu kontrolu naoružanja

1. Uvažavajući značaj postizanja uravnoteženog i stabilnog nivoa odbrambenih snaga u najmanjem broju koji bi bio u skladu sa sigurnošću pojedinih Strana, i shvaćajući da će uspostava stabilne vojne ravnoteže zasnovane na najnižem nivou naoružanja biti bitan element u sprječavanju ponovnog izbijanja sukoba, Strane će u roku od trideset (30) dana nakon stupanja na snagu ovog Aneksa započeti pregovore pod pokroviteljstvom OEES-a, kako bi što prije postigle sporazum o nivou naoružanja u skladu s ovim ciljem. U roku od trideset (30) dana nakon stupanja na snagu ovog Aneksa, Strane će također započeti pregovore o sporazumu o uspostavi dobrovoljnog ograničenja broja pripadnika vojnih snaga.

2. Strane su se saglasile da sporazum o naoružanju treba biti zasnovan najmanje na sljedećim kriterijima: broj stanovnika, sadašnje količine vojnog naoružanja u posjedu, odbrambene potrebe i nivo snaga u regionu.

(a) Sporazumom će se utvrditi brojčana ograničenja za posjedovanje tenkova, artiljerije, oklopnih borbenih vozila, borbenih aviona i jurišnih helikoptera, kao što je definirano u odgovarajućim dijelovima Sporazuma CFE, uz dodatno pojašnjenje da se artiljerijom smatra oružje kalibra 75 mm i više.

(b) Kako bi se utvrdila polazna osnova, Strane su se složile da će u roku od trideset (30) dana nakon stupanja na snagu ovog Aneksa podnijeti izvještaj o posjedovanoj količini naoružanja, naprijed definiranog u podstavu (a), prema obrascu propisanom Bečkim dokumentom OEES-a iz 1992.g..

(c) Taj obrazac za izvještavanje će se dopuniti kako bi se uzele u obzir posebne specifičnosti regiona.

3. Strane su se saglasile da će, u roku od 180 dana nakon stupanja na snagu ovog Aneksa, okončati naprijed spomenute pregovore o dogovorenim brojčanim ograničenjima za kategorije navedene u tački (2)(a) ovog člana. Ako se Strane ne dogovore o tim ograničenjima u roku od 180 dana nakon stupanja na snagu ovog Aneksa, primjenjivat će se slijedeća ograničenja, u odnosu 5 : 2 : 2, što je zasnovano na približnom odnosu broja stanovnika pojedinih Strana:

(a) osnovicu će predstavljati utvrđeno oružje u posjedu Savezne Republike Jugoslavije (u daljem tekstu "osnovica");

(b) ograničenje za Saveznu Republiku Jugoslaviju bit će sedamdeset pet (75) posto osnovice;

(c) ograničenje za Republiku Hrvatsku bit će trideset (30) posto osnovice;

(d) ograničenje za Bosnu i Hercegovinu bit će trideset (30) posto osnovice; i

(e) količina određena za Bosnu i Hercegovinu bit će podijeljena među entitetima na bazi odnosa dva (2) za Federaciju Bosne i Hercegovine i jedan (1) za Republiku Srpsku.

4. OESS će pomagati Stranama u njihovim pregovorima u skladu sa Članom II i Članom IV ovog Aneksa, te u provedbi i verifikaciji (uključujući verifikaciju izjava o posjedovanom naoružanju) sporazuma proisteklih iz tih pregovora.

Član V

Sporazum o regionalnoj kontroli naoružanja

OESS će pomoći Stranama tako što će odrediti posebnog predstavnika koji će pomoći u organizaciji i vođenju pregovora pod pokroviteljstvom OESS-ovog Foruma o saradnji u oblasti sigurnosti ("FSC") s ciljem uspostave regionalne ravnoteže unutar i oko bivše Jugoslavije. Strane se obavezuju da će u tom cilju u potpunosti saradivati s OESS-om i drugim Stranama omogućavati redovne kontrole. Pored toga, Strane su se saglasile da će, zajedno s predstavnicima OESS-a, uspostaviti komisiju s ciljem lakšeg rješavanja svih eventualnih sporova koji mogu nastati.

Član VI

Stupanje na snagu

Ovaj Aneks stupa na snagu nakon potpisivanja.

Za Republiku Bosnu i Hercegovinu

Potpis

Za Republiku Hrvatsku

Potpis

Za Saveznu Republiku Jugoslaviju

Potpis

Za Federaciju Bosne i Hercegovine

Potpis

Za Republiku Srpsku

Potpis

ANEKS 2

SPORAZUM O GRANICI IZMEĐU ENTITETA I POVEZANIM PITANJIMA

Republika Bosna i Hercegovina, Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska (u daljem tekstu "Strane") saglasile su se o slijedećem:

Član I

Granična linija između entiteta

Granica između Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske (u daljem tekstu "Granična linija između entiteta") bit će onakva kakva je označena na karti u Dodatku.

Član II

Prilagođavanje od strane Strana

Strane mogu prilagođavati Graničnu liniju između entiteta samo uz međusobnu saglasnost. Tokom perioda u kojem, prema Aneksu 1-A Općeg okvirnog sporazuma, budu razmještene multinacionalne vojne Snage za provedbu ("IFOR"), Strane su se dužne konsultirati sa komandantom IFOR-a prije nego što izvrše bilo kakvo dogovoreno prilagođavanje, te komandanta IFOR-a obavijestiti o takvom prilagođavanju.

Član III

Rijeke

1. Tamo gdje Granična linija između entiteta ide rijekom, linija će pratiti prirodne promjene (nanose ili eroziju) riječnog toka, osim ako se ne dogovori drukčije. Vještačke promjene riječnog toka neće utjecati na položaj Granične linije između entiteta, osim ako se drukčije ne dogovori. Ne mogu se vršiti nikakve vještačke promjene osim sporazumom između Strana.

2. U slučaju iznenadnih prirodnih promjena riječnog toka (odvajanje zemljišta ili usijecanje novog korita), linija će se odrediti međusobnim sporazumom Strana. Ako do takvog događaja dođe tokom perioda u kojem bude razmješten IFOR, svako takvo određivanje podliježe odobrenju komandanta IFOR-a.

Član IV

Označavanje i obilježavanje

1. Linija na karti u mjerilu 1:50.000, koja će biti priložena u Dodatku, a na kojoj je označena Granična linija između entiteta, kao i linije na karti u mjerilu 1:50.000 koja će biti priložena Dodatku Aneksu 1-A, koje označavaju Zonu razdvajanja između entiteta, kao i Dogovorenu liniju prekida vatre i njenu Zonu razdvajanja, koje su Strane prihvatile kao mjerodavne i konačne, tačne su uz odstupanje od približno 50 metara. Tokom perioda u kojem bude razmješten IFOR, komandant IFOR-a imat će pravo da, nakon konsultacija sa Stranama, precizno odredi obrise tih Linija i Zona, s tim da će u pogledu Sarajeva komandant IFOR-a imati pravo da po potrebi prilagođava Zonu razdvajanja.

2. Predstavnici Strana mogu, u koordinaciji sa i pod nadzorom IFOR-a, obilježiti naprijed opisane Linije i Zone. IFOR ima konačnu ovlast za postavljanje takvih oznaka. Linije i Zone definirane su kartama i dokumentima o kojima su se Strane dogovorile, a ne fizičkom lokacijom oznaka.

3. Nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, Strane će formirati zajedničku komisiju, sastavljenu od jednakog broja predstavnika svake Strane, koja će izraditi dogovoreni tehnički dokument, koji će sadržavati precizan opis Granične linije između entiteta. Svaki takav dokument, izrađen tokom perioda u kojem bude razmješten IFOR, podliježe odobrenju komandanta IFOR-a.

Član V

Arbitraža za područje Brčkog

1. Strane pristaju na obavezujuću arbitražu o spornom dijelu Granične linije između entiteta u području Brčkog, naznačenom na karti u Dodatku.

2. Najkasnije šest mjeseci nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, jednog arbitra će imenovati Federacija, a jednog arbitra će imenovati Republika Srpska. Trećeg arbitra sporazumno će izabrati dva naimenovana arbitra Strana u roku od trideset dana nakon toga. Ako se oni ne budu mogli složiti, trećeg arbitra će imenovati Predsjednik Međunarodnog suda pravde. Treći arbitar će predsjedavati arbitražnim tribunalom.

3. Ako se Strane drukčije ne dogovore, postupak će se voditi u skladu s pravilima UNCITRAL-a. Arbitri će primjenjivati relevantna pravna i načela pravičnosti.

4. Ako se drukčije ne dogovori, područjem naprijed naznačenim u stavu (1) i dalje će se upravljati kao sada.

5. Arbitri će objaviti svoju odluku najkasnije godinu dana nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma. Odluka će biti konačna i obavezujuća, a Strane će je provesti bez odlaganja.

Član VI

Prijelazni period

U onim područjima koja prelaze iz jednog entiteta u drugi u skladu s ovdje opisanim razgraničenjem, postojat će prijelazni period kako bi se osigurao uredan prijenos vlasti. Prijelazni period će se završiti četrdeset pet (45) dana nakon Prijenosa ovlasti sa komandanta UNPROFOR-a na komandanta IFOR-a, kao što je to opisano u Aneksu 1-A.

Član VII

Status Dodatka

Dodatak predstavlja sastavni dio ovog Sporazuma.

Član VIII

Stupanje na snagu

Ovaj Aneks stupa na snagu nakon potpisivanja.

Za Republiku Bosnu i Hercegovinu

Potpis

Za Federaciju Bosne i Hercegovine

Potpis

Za Republiku Srpsku

Potpis

Podržava:

Za Republiku Hrvatsku

Potpis

Podržava:

Za Saveznu Republiku Jugoslaviju

Potpis

ANEKS 3 – SPORAZUM O IZBORIMA

U cilju promoviranja slobodnih, poštenih i demokratskih izbora i postavljanja temelja reprezentativne uprave te osiguranja postupnog postizanja demokratskih ciljeva u cijeloj Bosni i Hercegovini, u skladu s odgovarajućim dokumentima Organizacije za sigurnost i saradnju u Evropi (OESS), Republika Bosna i Hercegovina, Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska ("Strane") sporazumjele su se o sljedećem:

Član I: Uslovi za demokratske izbore

Strane će osigurati uslove za organizaciju slobodnih i poštenih izbora, posebno politički neutralan ambijent; štiti i primjenjivati pravo tajnog glasanja bez straha ili zastrašivanja; osigurati slobodu izražavanja i štampe; omogućiti i poticati slobodu udruživanja (uključujući političke stranke); te osigurati slobodu kretanja.

Strane traže od OESS-a potvrdu da li izbori mogu biti uspješni u sadašnjim društvenim uslovima u oba entiteta te, ako je potrebno, da pruži pomoć Stranama u stvaranju takvih uslova.

Strane će se u potpunosti pridržavati stavova 7 i 8 Kopenhaškog dokumenta OESS-a, koji su priloženi uz ovaj Sporazum.

Član II: Uloga OESS-a

OESS. Strane traže da OESS usvoji i uspostavi program izbora za Bosnu i Hercegovinu kako je utvrđeno ovim Sporazumom.

Izbori. Strane traže od OESS-a da nadgleda, na način koji odredi OESS, a u saradnji s drugim međunarodnim organizacijama, za koje OESS bude smatrao da su potrebne, pripremu i provedbu izbora za Zastupnički dom Bosne i Hercegovine; za Predsjedništvo Bosne i Hercegovine; za Zastupnički dom Federacije Bosne i Hercegovine; za Narodnu skupštinu Republike Srpske; za Predsjedništvo Republike Srpske; te, ako je to izvodljivo, za kantonalne zakonodavne organe i općinske organe vlasti.

Komisija. U tu svrhu Strane traže da OESS osnuje Privremenu izbornu komisiju ("Komisija").

Vrijeme održavanja. Izbori će se održati jednog datuma ("dan izbora"), šest mjeseci nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, ili, ako OESS utvrdi da je potrebno odgađanje, najkasnije devet mjeseci nakon njegovog stupanja na snagu.

Član III: Privremena izborna komisija

Pravila i propisi. Komisija će usvojiti izborna pravila i propise u vezi sa: registracijom političkih stranaka i nezavisnih kandidata; pravom kandidiranja i glasa; ulogom domaćih i međunarodnih posmatrača izbora; osiguranjem otvorene i poštene izborne kampanje; te utvrđivanjem, objavljivanjem i ovjerom konačnih izbornih rezultata. Strane će se u potpunosti pridržavati izbornih pravila i propisa, neovisno od bilo kakvih internih zakona i propisa.

Ovlasti Komisije. Odgovornosti Komisije, kako se predviđa izbornim pravilima i propisima, obuhvataju:

- nadgledanje svih aspekata izbornog postupka kako bi se osigurala uspostava struktura i institucionalnog okvira za slobodne i poštene izbore;
- utvrđivanje odredbi o registraciji birača;
- osiguranje poštovanja izbornih pravila i propisa utvrđenih ovim Sporazumom;
- osiguranje mjera za ispravljanje kršenja bilo koje odredbe ovog Sporazuma, ili izbornih pravila i propisa utvrđenih na osnovu ovog Sporazuma, uključujući nametanje kazni protiv svake osobe ili organa koji krše takve odredbe; i
- akreditiranje posmatrača, uključujući osoblje međunarodnih organizacija i stranih i domaćih nevladinih organizacija te osiguranje da Strane omoguće akreditiranim posmatračima nesmetan pristup i kretanje.

Sistem i funkcioniranje Komisije. Komisija se sastoji od šefa Misije OESS-a, Visokog predstavnika ili osobe koju on odredi, predstavnika Strana te onih osoba koje predloži šef misije OESS-a u dogovoru sa Stranama. Šef Misije OESS-a djeluje kao predsjedavajući Komisije. U slučaju sporova unutar Komisije, odluka predsjedavajućeg je konačna.

Povlastice i imuniteti. Predsjedavajući i članovi Komisije imat će pravo da uspostave komunikacijska sredstva, angažiraju lokalno i administrativno osoblje, te imaju status, povlastice i imunitete koji se prema Bečkoj konvenciji o diplomatskim odnosima priznaju diplomatskim predstavnicima i misijama.

Član IV: Pravo kandidature i glasa

Birači. Svaki građanin Bosne i Hercegovine s navršenih 18 godina, čije se ime nalazi na Popisu stanovništva Bosne i Hercegovine iz 1991. ima pravo glasa, u skladu sa izbornim pravilima i propisima. Građani koji više ne žive u općini u kojoj su prebivali 1991. očekuje da, prema općem pravilu, u toj općini i glasaju, bilo lično, ili u odsustvu, pod uslovom da je dokazano da je dotična osoba bila prijavljena u toj općini, što potvrđuje lokalna izborna komisija i Privremena izborna komisija. Takav građanin može se, međutim, obratiti Komisiji molbom da glasa negdje drugdje. Korištenje prava glasa izbjeglica tumači se kao potvrda njihove namjere da se vrate u Bosnu i Hercegovinu. Do dana izbora povratak izbjeglica trebao bi već biti u toku te time mnogima omogućiti lično učestvovanje na izborima u Bosni i Hercegovini. Izbornim pravilima i propisima Komisija može omogućiti da glasaju i građani čija imena nisu bila na Popisu stanovništva iz 1991..

Član V: Stalna izborna komisija

Strane su saglasne da osnuju stalnu Izbornu komisiju koja će biti odgovorna za provođenje budućih izbora u Bosni i Hercegovini.

Član VI: Stupanje na snagu

Ovaj Sporazum stupa na snagu nakon njegovog potpisivanja."

Za Republiku Bosnu i Hercegovinu

Za Federaciju Bosne i Hercegovine

Za Republiku Srpsku

"Prilog Aneksu 3 - O izborima"

Dokument Druge sjednice Konferencije o ljudskoj dimenziji Konferencije o sigurnosti i saradnji u Europi (KESS), Kopenhagen, 1990.

Stavovi 7. i 8:

(7) Kako bi osigurale da volja naroda posluži kao temelj autoriteta vlasti, države učesnice će

(7.1) - održavati slobodne izbore u razumnim razmacima, kako je utvrđeno zakonom;

(7.2) - dopustiti da se za sva mjesta barem u jednom domu državnog zakonodavnog organa slobodno natječu kandidati putem glasačkog izjašnjavanja naroda;

(7.3) - jamčiti opće i jednako pravo glasa punoljetnim građanima;

(7.4) - osigurati provedbu tajnog ili drugog slobodnog glasanja, pošteno prebrojavanje i izvještavanje, te objavljivanje službenih rezultata;

(7.5) - uvažavati pravo građana da se natječu za političke ili javne funkcije, pojedinačno, ili kao predstavnici političkih stranaka, ili organizacija, bez diskriminacije;

(7.6) - poštovati pravo pojedinaca i grupa na potpuno slobodno osnivanje vlastitih političkih stranaka, ili drugih političkih organizacija te pružati takvim političkim strankama i organizacijama potrebna pravna jamstva kako bi im se omogućilo međusobno natjecanje na osnovu jednakog tretmana pred zakonom i od strane organa vlasti;

(7.7) - osigurati da zakon i javna politika funkcioniraju tako da omoguće vođenje političke kampanje u poštenoj i slobodnoj atmosferi u kojem ni upravne mjere, ni nasilje, niti zastrašivanje ne sprečavaju stranke ni kandidate da slobodno ističu svoja gledišta i kvalitete, niti sprečavaju birače da se s njima upoznaju i o njima raspravljaju ili da bez straha od odmazde daju svoj glas;

(7.8) - osigurati da nikakva pravna ni upravna prepreka ne stoji na putu nesmetanog pristupa medijima na nediskriminatornoj osnovi za sve političke grupe i pojedince koji žele učestvovati u izbornom postupku;

(7.9) - osigurati da se kandidati koji dobiju potreban, zakonom predviđen, broj glasova propisno postave na dužnost, te da im se dopusti da tu i ostanu sve do isteka mandata, odnosno prestanka njihove službe na drugi način reguliran zakonom u skladu s demokratskim parlamentarnim i ustavnim postupkom.

(8) - Države učesnice smatraju da prisustvo posmatrača, kako stranih, tako i domaćih, može unaprijediti izborni postupak u državama u kojima se održavaju izbori. One stoga pozivaju posmatrače iz svih ostalih država članica OEES-a, te sve odgovarajuće privatne ustanove i organizacije, koje to eventualno žele, da posmatraju tok postupka državnih izbora u zakonom dopuštenoj mjeri. One će također nastojati olakšati sličan pristup izbornom postupku na nivou nižem od državnog. Takvi posmatrači obavezat će se na nemiješanje u izborni postupak."

USTAV BOSNE I HERCEGOVINE

Preambula

Na temelju poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode i jednakosti,

Predani miru, pravdi, toleranciji i pomirenju,

Uvjereni da demokratske institucije vlasti i pravični postupci najbolje uspostavljaju miroljubive odnose u jednom pluralističkom društvu,

U želji da promoviraju opće blagostanje i ekonomski razvoj kroz zaštitu privatne svojine i promociju tržišne ekonomije,

Vođeni Ciljevima i načelima Povelje Ujedinjenih nacija,

Opredijeljeni za suverenitet, teritorijalni integritet i političku nezavisnost Bosne i Hercegovine u skladu sa međunarodnim pravom,

Odlučni da osiguraju puno poštivanje međunarodnog humanitarnog prava,

Nadahnuti Univerzalnom deklaracijom o ljudskim pravima, međunarodnim ugovorima o građanskim i političkim, te ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, kao i Deklaracijom o pravima osoba koje pripadaju nacionalnim ili etničkim, vjerskim i jezičnim manjinama, te drugim instrumentima ljudskih prava,

Pozivajući se na Temeljna načela dogovorena u Ženevi 8. septembra 1995. godine te u Njujorku 26. septembra 1995. godine.

Bošnjaci, Hrvati i Srbi, kao konstitutivni narodi (zajedno s Ostalima), te građani Bosne i Hercegovine, ovim odlučuju da Ustav Bosne i Hercegovine bude kako slijedi:

Član I: Bosna i Hercegovina

1. Kontinuitet

Republika Bosna i Hercegovina, čiji će službeni naziv od sada biti "Bosna i Hercegovina", nastavlja svoje pravno postojanje po međunarodnom pravu kao država sa svojim unutarnjim ustrojem izmijenjenim kako je to ovim Dokumentom predviđeno, sa svojim sadašnjim, međunarodno priznatim granicama. Ona ostaje članica Ujedinjenih nacija, te kao Bosna i Hercegovina može zadržati ili zatražiti članstvo u organizacijama unutar sistema Ujedinjenih nacija te drugim međunarodnim organizacijama.

2. Demokratska načela

Bosna i Hercegovina je demokratska država koja funkcionira na načelima pravne države te ima slobodne i demokratske izbore.

3. Sastav

Bosna i Hercegovina se sastoji od dva Entiteta, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske (u daljnjem tekstu "Entiteti").

4. Kretanje roba, usluga, kapitala i ljudi

Po cijeloj Bosni i Hercegovini postoji sloboda kretanja. Bosna i Hercegovina i Entiteti neće ometati punu slobodu kretanja osoba, roba, usluga i kapitala u cijeloj Bosni i Hercegovini. Ni jedan Entitet neće uspostavljati kontrole na graničnoj liniji između Entiteta.

5. Glavni grad

Glavni grad Bosne i Hercegovine je Sarajevo.

6. Simboli

Bosna i Hercegovina imat će onakve simbole kakve odluči njena Parlamentarna skupština te potvrdi Predsjedništvo.

7. Državljanstvo

Postoji državljanstvo Bosne i Hercegovine koje će regulirati Parlamentarna skupština, te državljanstvo svakog Entiteta koje će regulirati svaki Entitet, pod uslovom:

- a. da su svi državljani nekog Entiteta samim tim i državljani Bosne i Hercegovine.
- b. da nijedna osoba neće biti lišena državljanstva Bosne i Hercegovine ili nekog od Entiteta na proizvoljan način ili na takav način da ostane bez državljanstva. Nijedna osoba neće biti lišena državljanstva Bosne i Hercegovine ili Entiteta po bilo kojem osnovu kao što je spol, rasna pripadnost, boja kože, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, pripadnost nacionalnoj manjini, vlasništvo, rođenje ili drugi status.
- c. Da su sve osobe, koje su bile državljani Republike Bosne i Hercegovine neposredno prije stupanja na snagu ovog Ustava, državljani Bosne i Hercegovine. Državljanstvo osoba koje su naturalizirane nakon 6. aprila 1992. godine a prije stupanja na snagu ovoga Ustava regulirat će Parlamentarna skupština.
- d. državljani Bosne i Hercegovine mogu imati i državljanstvo neke druge države, pod uslovom da o tome postoji bilateralni sporazum, koji je odobrila Parlamentarna skupština u skladu s Članom 4.(4)(d), između Bosne i Hercegovine i te države kojim se uređuje to pitanje. Osobe s dvojnim državljanstvom mogu glasati u Bosni i Hercegovini i u Entitetima samo ako je Bosna i Hercegovina zemlja njihovog boravka.

- e. državljanin Bosne i Hercegovine u inostranstvu uživa zaštitu Bosne i Hercegovine. Svaki Entitet može izdavati pasoše Bosne i Hercegovine svojim državljanima onako kako to regulira Parlamentarna skupština. Bosna i Hercegovina može izdavati pasoše državljanima kojima neki Entitet nije izdao pasoš. Postojat će Središnji registar svih pasoša koje izdaju Entiteti i Bosna i Hercegovina.

Član II: Ljudska prava i temeljne slobode

Ljudska prava

Bosna i Hercegovina i oba Entiteta osigurat će najviši nivo međunarodno priznatih ljudskih prava i temeljnih sloboda. U tu svrhu postojat će Komisija za ljudska prava u Bosni i Hercegovini, kako stoji u Aneksu 6 Općeg okvirnog sporazuma.

Međunarodni standardi

Prava i slobode utvrđeni u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda te njenim Protokolima direktno će se primjenjivati u Bosni i Hercegovini. Ovo će imati prioritet nad svim drugim zakonima.

Popis prava

Sve osobe na području Bosne i Hercegovine uživat će ljudska prava i temeljne slobode iz gornjeg stava (2), koje uključuju:

1. pravo na život;
2. pravo da ne budu podvrgnute mučenju i nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kazni;
3. pravo da ne budu podvrgnute ropstvu ili podčinjenosti te pravo da se ne obavlja prisilni i obavezni rad;
4. pravo na slobodu i ličnu sigurnost;
5. pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim postupcima i druga prava vezana za krivični postupak;
6. pravo na privatni i porodični život, dom i prepisku;
7. slobodu mišljenja, savjesti i vjeroispovijesti;
8. slobodu izražavanja;
9. slobodu mirnog okupljanja i slobodu udruživanja;
10. pravo na sklapanje braka i osnivanje porodice;
11. pravo na imovinu;
12. pravo na obrazovanje;
13. pravo na slobodu kretanja i boravka;

Nediskriminacija

Uživanje prava i sloboda utvrđenih ovim Članom ili međunarodnim sporazumima popisanih u Aneksu I ovog Ustava osigurat će se svim osobama u Bosni i Hercegovini, bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi, poput spola, rase, boje kože, jezika, vjere, političkog ili drugog mišljenja, nacionalnog ili socijalnog porijekla, pripadnosti nacionalnoj manjini, imovine, rođenja ili drugog statusa.

Izbjegllice i raseljene osobe

Sve izbjeglice i raseljene osobe imaju se pravo slobodno vratiti u svoj dom. U skladu s Aneksom 7 Općeg okvirnog sporazuma oni imaju pravo na povrat imovine koja im je oduzeta tokom neprijateljstava od 1991. godine, te da im se nadoknadi ona imovina koja im se ne može vratiti. Svaka obaveza ili izjava u vezi s takvom imovinom preuzeta ili data pod pritiskom nevažeća je i ništavna.

Provedba

Bosna i Hercegovina te svi sudovi, ustanove, vladini organi, kao i posredna tijela kojima upravljaju Entiteti, ili koja djeluju u Entitetima, primjenjivat će i poštivati ljudska prava i temeljne slobode iz gornjeg stava (2).

Međunarodni sporazumi

Bosna i Hercegovina ostaje, ili postaje strana u međunarodnim sporazumima popisanim u Aneksu I ovoga Ustava.

Saradnja

Svi nadležni organi u Bosni i Hercegovini saradivat će i osigurati neograničen pristup: svim međunarodnim mehanizmima za praćenje stanja ljudskih prava uspostavljenim za Bosnu i Hercegovinu, nadzornim tijelima ustanovljenim bilo kojim međunarodnim sporazumom navedenim u Aneksu I ovog Ustava Međunarodnom tribunalu za bivšu Jugoslaviju (a posebno će se pokoravati nalogima izdanim na osnovu Člana 29. Statuta tog Tribunala) te svim drugim organizacijama koje su ovlaštene od Vijeća sigurnosti Ujedinjenih nacija mandatom vezanim za ljudska prava ili humanitarno pravo.

Član III: Nadležnosti i odnosi između institucija Bosne i Hercegovine i Entiteta

1. Nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine

Sljedeća pitanja spadaju u nadležnost institucija Bosne i Hercegovine:

- (a) Vanjska politika

- (b) Vanjskotrgovinska politika
- (c) Carinska politika
- (d) Monetarna politika, kao što je predviđeno Članom 7
- (e) Finansiranje institucija te međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine
- (f) Politika u vezi s pitanjem useljavanja, izbjeglica i azila
- (g) Međunarodna i međuentitetska provedba krivičnog zakona, uključujući odnose s Interpolom
- (h) Uspostava i rad zajedničkih i međunarodnih komunikacijskih uređaja
- (i) Donošenje propisa o međuentitetskom prijevozu
- (j) Kontrola zračnog prometa

2. Nadležnost Entiteta

- (a) Entiteti će imati pravo uspostavljati specijalne paralelne odnose sa susjednim državama u skladu sa suverenitetom i teritorijalnom cjelovitošću Bosne i Hercegovine.
- (b) Svaki Entitet će pružati svu potrebnu pomoć vladi Bosne i Hercegovine kako bi joj se omogućilo izvršavanje međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine, s time da je za finansijske obaveze koje stvori jedan Entitet bez saglasnosti drugog Entiteta prije izbora Parlamentarne skupštine i Predsjedništva Bosne i Hercegovine biti odgovaran taj Entitet, izuzev u mjeri u kojoj je ta obaveza potrebna za nastavak članstva Bosne i Hercegovine u nekoj međunarodnoj organizaciji.
- (c) Entiteti će osigurati sigurnu i bezbjednu sredinu na području pod svojom nadležnošću za sve osobe kroz održavanje institucija za provedbu građanskog prava, koje će djelovati u skladu s međunarodno priznatim standardima te poštivati međunarodno priznata ljudska prava i temeljne slobode iz gornjeg Člana 2. te preduzimanjem drugih odgovarajućih mjera.
- (d) Svaki Entitet može uz saglasnost Parlamentarne skupštine također sklapati sporazume s državama i međunarodnim organizacijama. Parlamentarna skupština može zakonom urediti da za određene vrste sporazuma nije potrebna takva saglasnost.

3. Zakonodavstvo i nadležnosti Entiteta i institucija

- (a) Sve vladine funkcije i ovlasti, koje se u ovome Ustavu izričito ne dodjeljuju institucijama Bosne i Hercegovine, pripadaju Entitetima.
- (b) Entiteti i sve njihove jedinice u cijelosti će poštivati ovaj Ustav, koji ukida nekonzistentne odredbe zakona Bosne i Hercegovine te ustavâ i zakonâ Entiteta, kao i odluke institucija Bosne i Hercegovine. Opća načela međunarodnog prava sastavni su dio zakonodavstva Bosne i Hercegovine i Entiteta.

4. Koordinacija

Predsjedništvo može odlučiti da pomogne koordinaciju među Entitetima u pitanjima koja prema odredbama ovoga Ustava nisu u nadležnosti Bosne i Hercegovine, osim kad se neki od Entiteta u bilo kojem konkretnom slučaju tome usprotivi.

5. Dodatne odgovornosti

(a) Bosna i Hercegovina preuzima odgovornost u vezi s drugim pitanjima o kojima se slože Entiteti a koja su utvrđena u Aneksima 5 do 8 Općeg okvirnog sporazuma, ili koja su potrebna radi očuvanja suvereniteta, teritorijalnog integriteta, političke nezavisnosti i međunarodnog subjektiviteta Bosne i Hercegovine, u skladu s podjelom odgovornosti između institucija Bosne i Hercegovine. Po potrebi se radi izvršavanja takvih odgovornosti mogu osnivati dodatne institucije.

(b) U roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ovog Ustava, Entiteti će započeti pregovore u pogledu uključivanja i drugih pitanja, uključujući korištenje energetske resursa i zajedničke privredne projekte, među odgovornosti institucija Bosne i Hercegovine.

Član IV: Parlamentarna skupština

Parlamentarna skupština će imati dva doma: Dom naroda i Zastupnički dom

1. Dom naroda

Dom naroda će imati 15 delegata, dvije trećine iz Federacije (pet Hrvata i pet Bošnjaka) i jedna trećina iz Republike Srpske (pet Srba).

- a. Hrvatske i bošnjačke delegate iz Federacije biraju hrvatski, odnosno bošnjački zastupnici Doma naroda Federacije. Delegate iz Republike Srpske bira Narodna skupština Republike Srpske.
- b. Devet članova doma naroda činit će kvorum, s tim da su prisutna najmanje tri bošnjačka, tri hrvatska i tri srpska delegata.

2. Zastupnički dom

Zastupnički dom će se sastojati od 42 člana, od kojih su dvije trećine izabrane s područja Federacije, a jedna trećina s područja Republike Srpske.

- a. Članovi Zastupničkog doma neposredno će se birati u njihovom Entitetu, u skladu s izbornim zakonom kojeg će usvojiti Parlamentarna skupština. Prvi izbori će se, međutim, održati u skladu s Aneksom 3. Općeg okvirnog sporazuma.
- b. Većina svih zastupnika izabranih u Zastupnički dom činit će kvorum.

3. Postupak

- a. I jedan i drugi dom bit će sazvan u Sarajevu najkasnije 30 dana nakon njihovog izbora.
- b. I jedan i drugi dom većinom glasova usvaja svoj poslovnik te među svojim članovima bira jednog Srbina, jednog Bošnjaka i jednog Hrvata za predsjednika i dopredsjednike, uz rotiranje predsjedničkog mjesta između te tri izabrane osobe.
- c. Za donošenje svih zakona potrebna je saglasnost oba doma.
- d. Sve odluke u oba doma donose se većinom glasova prisutnih koji pristupe glasanju. Delegati i zastupnici uložiti će maksimalne napore kako bi u toj većini bila zastupljena najmanje jedna trećina glasova delegata ili zastupnika s područja svakog Entiteta. Ako dobijena većina glasova ne uključuje po jednu trećinu glasova delegata ili zastupnika s područja svakog Entiteta, predsjednik i dopredsjednici sastat će se roku od tri dana nakon glasanja kao komisija i pokušati postići saglasnost. Ako to nastojanje ne urodi plodom, odluke se donose većinom glasova prisutnih članova koji pristupe glasanju, pod uslovom da glasovi protiv ne uključuju dvije trećine ili više delegata ili zastupnika iz jednog ili drugog Entiteta.
- e. Predložena odluka Parlamentarne skupštine može se proglasiti štetnom po vitalni interes bošnjačkog, hrvatskog ili srpskog naroda većinom glasova bošnjačkih, hrvatskih ili srpskih delegata izabranih u skladu s gornjim stavom (1)(a). Za takvu predloženu odluku bit će potrebna saglasnosti u Domu naroda većine bošnjačkih, većine hrvatskih, te većine srpskih delegata koji budu prisutni i pristupe glasanju.
- f. Kad se većina bošnjačkih, hrvatskih ili srpskih delegata protivi pozivanju na stav (e), predsjedavajući Doma naroda će odmah sazvati zajedničku komisiju sastavljenu od tri delegata, od kojih su jednog odabrali bošnjački, jednog hrvatski i jednog srpski delegati, da razriješi to pitanje. Ako to komisija ne riješi u roku od pet dana, predmet će se uputiti Ustavnom sudu koji će u hitnom postupku ocijeniti da li ima proceduralnih nepravilnosti.
- g. Dom naroda mogu raspustiti Predsjedništvo ili sâm Dom naroda, pod uslovom da odluku Doma o raspuštanju odobri većina koja uključuje većinu delegata iz barem dva od tri naroda: Bošnjaka, Hrvata ili Srba. Međutim, Dom naroda izabran na prvim izborima po stupanju na snagu ovog Ustava ne može se raspustiti.
- h. Odluke Parlamentarne skupštine ne mogu stupiti na snagu prije njihovog objavljivanja.
- i. Oba doma objavljuju cjelovite zapisnike svojih rasprava te vode javne rasprave, osim u iznimnim okolnostima a u skladu s njihovim poslovníkom.
- j. Delegati i zastupnici ne odgovaraju krivično ili građanskopravno za djela počinjena u sklopu njihovih dužnosti u Parlamentarnoj skupštini.

4. Ovlasti

Parlamentarna skupština će biti odgovorna da:

- a. Prema potrebi donosi zakone radi provedbe odluka Predsjedništva ili radi izvršavanja odgovornosti Parlamentarne skupštine po ovome Ustavu.
- b. Odlučuje o izvorima i visini prihoda za rad institucija Bosne i Hercegovine te podmirivanje međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine.
- c. Odobrava budžet za ustanove Bosne i Hercegovine.
- d. Odlučuje o davanju saglasnosti za ratifikaciju međunarodnih ugovora.
- e. Odlučuje o ostalim pitanjima potrebnim za obavljanje njenih dužnosti ili onim koji su joj preneseni uzajamnim sporazumom Entiteta.

Član V: Predsjedništvo

Predsjedništvo Bosne i Hercegovine sastojat će se od tri člana: jednog Bošnjaka i jednog Hrvata, od kojih je svaki neposredno izabran na području Federacije, te jednog Srbina neposredno izabranog na području Republike Srpske.

1. Izbor i mandat

- a. Članovi Predsjedništva neposredno se biraju u svakom Entitetu (svaki birač glasa za popunjenje jednog mjesta u Predsjedništvu) u skladu s izbornim zakonom kojeg usvoji Parlamentarna skupština. Međutim, prvi izbori održat će se u skladu s Aneksom 3. Općeg okvirnog sporazuma. Ispražnjeno mjesto u Predsjedništvu dotični će Entitet popunjavati u skladu sa zakonom kojeg usvoji Parlamentarna skupština.
- b. Mandat članova Predsjedništva na prvim izborima je dvije godine; na svim sljedećim izborima mandat iznosi četiri godine. Članovi Predsjedništva mogu biti birani dvaput uzastopce, te potom četiri godine neće imati pravo biti birani.

2. Postupci

- a. Predsjedništvo utvrđuje svoj poslovnik koje osigurava odgovarajuće oglašavanje o svim sjednicama Predsjedništva.
- b. Članovi Predsjedništva će između sebe imenovati predsjednika. Za prvi mandat Predsjedništva, predsjednik će biti onaj član koji dobije najveći broj glasova. Potom način izbora predsjednika, rotacijom ili na neki drugi način, utvrđuje Parlamentarna skupština u skladu s Članom (4)(3).
- c. Predsjedništvo će nastojati sve svoje odluke (odnosno one koje se tiču pitanja iz Člana 3.(1) (a) do (e)/ donositi konsenzusom. Te odluke, međutim, prema stavu

- (d) dolje, mogu donijeti dva člana, ako bez uspjeha ostanu sva nastojanja da se postigne konsenzus.
- d. Član Predsjedništva koji se ne slaže s nekom odlukom Predsjedništva može tu odluku proglasiti štetnom po vitalni interes Entiteta na čijem području je izabran, s tim da to učini u roku od tri dana od donošenja odluke. Takva odluka odmah se podnosi Narodnoj skupštini Republike Srpske, ako je izjavu dao član sa njenog područja, odnosno bošnjačkim delegatima Doma naroda Federacije, ako je izjavu dao bošnjački član, ili hrvatskim delegatima toga organa, ako je izjavu dao hrvatski član. Ako se ta izjava potvrdi s dvije trećine glasova tih delegata u roku od deset dana nakon njezinog podnošenja, sporna odluka Predsjedništva neće stupiti na snagu.

3. Ovlasti

Predsjedništvo ima ovlasti da:

- a. Vodi vanjsku politiku Bosne i Hercegovine.
- b. Imenuje ambasadore i druge međunarodne predstavnike Bosne i Hercegovine, s tim da više od dvije trećine njih ne mogu biti izabrane s područja Federacije.
- c. Predstavlja Bosnu i Hercegovinu u međunarodnim i evropskim organizacijama i institucijama, te traži članstvo u onim organizacijama i institucijama u kojima Bosna i Hercegovina nije član.
- d. Vodi pregovore o međunarodnim ugovorima Bosne i Hercegovine, opoziva ih te ih uz saglasnost Parlamentarne skupštine ratificira.
- e. Izvršava odluke Parlamentarne skupštine.
- f. Predlaže, na preporuku Vijeća ministara, godišnji budžet Parlamentarne skupštine.
- g. Najmanje jednom godišnje, na zahtjev podnosi izvještaje Parlamentarnoj skupštini o izdacima Predsjedništva.
- h. Prema potrebi, vrši koordinaciju sa međunarodnim i nevladinim organizacijama u Bosni i Hercegovini.
- i. Obavlja druge funkcije koje se pokažu neophodnim za izvršavanje njegovih dužnosti, koje mu dodijeli Parlamentarna skupština, ili o kojima se slože Entiteti.

4. Vijeće ministara

Predsjedništvo će imenovati predsjedavajućeg Vijeća ministara koji preuzima dužnost nakon što Zastupnički dom potvrdi njihovo imenovanje. Predsjedavajući predlaže ministra vanjskih poslova, ministra vanjske trgovine, i druge ministre po potrebi, koji preuzimaju dužnost nakon što Zastupnički dom potvrdi njihovo imenovanje.

- a. Predsjedavajući i ministri zajedno čine Vijeće ministara s odgovornošću ostvarivanja politike i odluka Bosne i Hercegovine u oblastima navedenima u

Članu 3.(1), (4) i (5), te podnošenja izvještaja Parlamentarnoj skupštini (koje barem jednom godišnje uključuje izdatke Bosne i Hercegovine).

- b. S područja Federacije ne može se imenovati više od dvije trećine svih ministara. Predsjedavajući će također imenovati zamjenike ministara (koji neće biti iz istog konstitutivnog naroda kao njihovi ministri), koji preuzimaju dužnost nakon što ih potvrdi Zastupnički dom.
- c. Vijeće ministara će podnijeti ostavku ako mu Parlamentarna skupština u bilo koje doba izglasa nepovjerenje.

5. Stalni komitet

- a. Svaki član Predsjedništva po službenoj dužnosti ima ovlast civilnog zapovjednika oružanih snaga. Ni jedan Entitet ne smije prijetiti ili upotrijebiti silu protiv drugog Entiteta, a oružane snage jednog Entiteta ni pod kojim okolnostima ne smiju ući ili ostati na području drugog Entiteta bez saglasnosti vlade toga Entiteta i Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Sve oružane snage u Bosni i Hercegovini djelovat će u skladu sa suverenitetom i teritorijalnom cjelovitošću Bosne i Hercegovine.
- b. Članovi Predsjedništva biraju Stalni komitet za vojna pitanja radi usklađivanja aktivnosti oružanih snaga u Bosni i Hercegovini. Članovi Predsjedništva ujedno su i članovi Stalnog komiteta.

Član VI: Ustavni sud

1. Sastav

Ustavni sud Bosne i Hercegovine ima devet članova.

- a. Četiri člana bira Zastupnički dom Federacije, a dva člana Narodna skupština Republike Srpske. Preostala tri člana bira predsjednik Evropskog suda za ljudska prava nakon dogovora sa Predsjedništvom.
- b. Sudije su istaknuti pravници visokih moralnih kvaliteta. Svaka osoba s pravom glasa i takvim kvalifikacijama može biti sudija Ustavnog suda. Sudije koje odabere predsjednik Evropskog suda za ljudska prava ne smiju biti državljani Bosne i Hercegovine ili bilo koje susjedne države.
- c. Mandat prvoimenovanih sudija je pet godina, osim ako prije ne podnesu ostavku ili s razlogom budu smijenjeni konsenzusom ostalih sudija. Prvoimenovane sudije nemaju pravo ponovnog izbora. Sve kasnije imenovane sudije obavljaju dužnost do 70. godine života, ukoliko prije ne podnesu ostavku ili ne budu s razlogom smijenjeni konsenzusom ostalih sudija.
- d. Za imenovanja koja se izvrše više od pet godina poslije prvog imenovanja sudija, Parlamentarna skupština može zakonom odrediti drugačiji način izbora trojice sudija koje bira predsjednik Evropskog suda za ljudska prava.

2. Rad Suda

- a. Većina svih članova Suda čini kvorum.
- b. Sud usvaja vlastiti poslovnik većinom glasova svih članova. Rasprave su mu javne, a odluke se obrazlažu i objavljuju.

3. Nadležnost

Ustavni sud će odobriti ovaj Ustav.

- (a.) Ustavni sud će imati isključivu nadležnost da odlučuje o svim ustavnim sporovima između Entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba Entiteta, ili između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući, ali ne ograničavajući se na pitanje:
 - je li odluka nekog Entiteta da uspostavi posebne paralelne odnose sa nekom susjednom državom u skladu s Ustavom, uključujući odredbe koje se tiču suvereniteta i teritorijalnog integriteta Bosne i Hercegovine.
 - je li bilo koja od odredbi ustava ili zakona nekog Entiteta u skladu s Ustavom.Postupak može pokrenuti samo član Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, predsjedavajući ili zamjenik predsjedavajućeg bilo kojeg od dva doma Parlamentarne skupštine, četvrtina članova jednog od domova Parlamentarne skupštine, ili četvrtina bilo kojeg doma zakonodavnog tijela jednog Entiteta.
- (b.) Ustavni sud također ima apelacionu nadležnost nad pitanjima u vezi s ovim Ustavom koja proisteknu iz presude bilo kojeg drugog suda u Bosni i Hercegovini.
- (c.) Ustavni sud nadležan je za pitanja koja mu podnese bilo koji sud u Bosni i Hercegovini u vezi s tim da li je neki zakon, o čijoj valjanosti ovisi odluka toga suda, u skladu s ovim Ustavom, Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i temeljnim slobodama i njenim Protokolima, te zakonima Bosne i Hercegovine; ili pitanja u vezi s postojanjem ili djelokrugom nekog općeg pravila vladavine javnog međunarodnog prava bitnog za odluku toga suda.

4. Odluke

Odluke Ustavnog suda konačne su i obavezujuće.

Član VII: Centralna banka BiH

Centralna banka Bosne i Hercegovine jedina je institucija za izdavanje novca i monetarnu politiku u cijeloj Bosni i Hercegovini.

1. Nadležnost Centralne banke utvrđuje Parlamentarna skupština. Tokom prvih šest godina nakon stupanja ovoga Ustava na snagu ona, međutim, ne smije odobravati kredite emisijom novca, djelujući u tom pogledu kao *currency board*; nakon toga Parlamentarna skupština joj može dati to ovlaštenje.

2. Prvi Upravni odbor Centralne banke sastoji se od guvernera, koga imenuje Međunarodni monetarni fond nakon konsultacija s Predsjedništvom, i tri člana, koje imenuje Predsjedništvo, od kojih su dva iz Federacije (jedan Bošnjak, jedan Hrvat, koji dijele jedan glas) i jedan iz Republike Srpske, svi sa šestogodišnjim mandatom. Guverner, koji neće biti državljanin Bosne i Hercegovine ni neke susjedne države, može imati odlučujući glas u Upravnom odboru u slučaju neriješenog ishoda glasanja.
3. Nakon toga, Upravni odbor Centralne banke Bosne i Hercegovine sastojat će se od pet osoba koje imenuje Predsjedništvo na šest godina. Odbor će iz svojih redova izabrati guvernera na mandat od šest godina.

Član VIII: Finansije

1. Parlamentarna skupština će svake godine, na prijedlog Predsjedništva, usvojiti budžet koji obuhvata izdatke potrebne za izvršavanje odgovornosti institucija Bosne i Hercegovine te ispunjavanje međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine.
2. Ako se takav budžet ne usvoji u predviđenom roku, na privremenoj osnovi će se koristiti budžet za prethodnu godinu.
3. Federacija osigurava dvije trećine, a Republika Srpska jednu trećinu sredstava potrebnih za budžet, osim onih sredstava koja se prikupljaju prema posebnoj odluci Parlamentarne skupštine.

Član IX: Opće odredbe

1. Nijedna osoba koja izdržava kaznu po presudi Međunarodnog suda za bivšu Jugoslaviju, te osoba protiv koje je taj sud podigao optužnicu, a oglušila se o nalog da izađe pred Sud, ne može se kandidirati, niti može obavljati bilo kakvu naimenovanu, izbornu ili drugu javnu funkciju na području Bosne i Hercegovine.
2. Naknade za osobe koje obavljaju dužnost u institucijama Bosne i Hercegovine ne mogu se smanjivati za vrijeme trajanja njihovog mandata.
3. Zvaničnici imenovani na mjesta u institucijama Bosne i Hercegovine odražavat će opći sastav naroda Bosne i Hercegovine.

Član X: Izmjene i dopune

1. Postupak izmjena i dopuna

Ovaj Ustav može se izmijeniti i dopuniti odlukom Parlamentarne skupštine donesenom dvotrećinskom većinom glasova prisutnih delegata u Zastupničkom domu koji pristupe glasanju.

2. Ljudska prava i temeljne slobode

Nijedna izmjena ili dopuna ovog Ustava ne smije ukinuti ili umanjiti nijedno od prava ili sloboda iz Člana 2. ovog Ustava, ili izmijeniti ovaj stav.

Član XI: Prijelazne odredbe

Prijelazne odredbe u vezi s javnim dužnostima, zakonima i drugim pitanjima utvrđeni su u Aneksu II ovog Ustava.

Član XII: Stupanje na snagu

Ovaj Ustav će stupiti na snagu nakon potpisivanja Općeg okvirnog sporazuma, kao ustavni akt koji mijenja i zamjenjuje Ustav Republike Bosne i Hercegovine.

U roku od tri mjeseca od stupanja na snagu ovoga Ustava Entiteti će izmijeniti i dopuniti svoje ustave kako bi ih usaglasili sa ovim Ustavom u skladu s Članom 3.(3)(b)."

Aneks I

DODATNI SPORAZUMI O LJUDSKIM PRAVIMA KOJI ĆE SE PRIMJENJIVATI U BOSNI I HERCEGOVINI

1. Konvencija o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida iz 1948.
2. Ženevske konvencije I - IV o zaštiti žrtava rata, i Ženevski Protokoli I – II ovih Konvencija
3. Konvencija iz 1951. u vezi sa statusom izbjeglica i njen Protokol iz 1966.
4. Konvencija iz 1957. o državljanstvu udatih žena
5. Konvencija iz 1961. o smanjivanju broja osoba bez državljanstva
6. Međunarodna konvencija iz 1965. o eliminaciji svih oblika rasne diskriminacije
7. Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima iz 1966. i njegovi Opcionalni protokoli iz 1966. i 1989.
8. Pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima iz 1966.
9. Konvencija o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena iz 1979.
10. Konvencija protiv mučenja i drugih oblika okrutnog, nečovječnog i ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja iz 1984.
11. Evropska konvencija o sprečavanju mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja iz 1987.
12. Konvencija o pravima djeteta iz 1989.
13. Međunarodna konvencija o zaštiti prava svih radnika migranata i njihovih porodica iz 1990.
14. Evropska povelja za regionalne ili manjinske jezike iz 1992.
15. Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina iz 1994.

Aneks II

PRIJELAZNE ODREDBE

1. Zajednička privremena komisija

(a) Strane ovim osnivaju Zajedničku privremenu komisiju sa mandatom da raspravlja o praktičnim pitanjima u vezi sa implementacijom Ustava Bosne i Hercegovine, Općeg okvirnog sporazuma i njegovih Aneksa, te da daje preporuke i prijedloge.

(b) Zajednička privremena komisija se sastoji od četiri osobe iz Federacije, tri iz Republike Srpske i jednog predstavnika Bosne i Hercegovine.

(c) Sastancima Komisije predsjedava Visoki predstavnik ili osoba koju on odredi.

2. Kontinuitet zakona

Svi zakoni, propisi i sudski poslovnici koji su na snazi na teritoriji Bosne i Hercegovine u trenutku kada Ustav stupa na snagu ostaju na snazi u onoj mjeri u kojoj se ne kose s Ustavom, sve dok drukčije ne odredi nadležni organ vlasti Bosne i Hercegovine.

3. Sudski i administrativni postupci

Svi postupci u sudovima ili organima uprave koji su u toku na prostoru Bosne i Hercegovine u trenutku stupanja na snagu ovog Ustava, biće nastavljani ili preneseni na druge sudove ili organe u Bosni i Hercegovini u skladu sa propisima kojima se uređuje nadležnost takvih sudova i institucija.

4. Službe

Vladini uredi, institucije i druga tijela Bosne i Hercegovine radit će u skladu sa primjenjivim zakonom, sve dok ovaj ne bude zamijenjen nekim drugim sporazumom ili zakonom.

5. Ugovori

Svi ugovori koje je ratificirala Republika Bosna i Hercegovina između 1. januara 1992. godine i stupanja na snagu ovog Ustava predočit će se članovima Predsjedništva u roku od 15 dana od njihovog stupanja na dužnost; svaki takav ugovor koji se ne predoči bit će poništen. U roku od 6 mjeseci nakon prve sjednice Parlamentarne skupštine, na zahtjev bilo kojeg člana Predsjedništva, Parlamentarna skupština će razmotriti da li da poništiti bilo koji drugi takav ugovor.

Izjava u ime Republike Bosne i Hercegovine

Republika Bosna i Hercegovina odobrava Ustav Bosne i Hercegovine u Aneksu 4 Općeg okvirnog sporazuma.

Za Republiku Bosnu i Hercegovinu

Muhamed Šaćirbegović, *potpis*

Izjava u ime Federacije Bosne i Hercegovine

Federacija Bosne i Hercegovine, u ime njenih konstitutivnih naroda i građana, odobrava Ustav Bosne i Hercegovine u Aneksu 4 Općeg okvirnog sporazuma.

Za Federaciju Bosne i Hercegovine

Krešimir Zubak, *potpis*

Izjava u ime Republike Srpske

Republika Srpska odobrava Ustav Bosne i Hercegovine u Aneksu 4 Općeg okvirnog sporazuma.

Za Republiku Srpsku

Nikola Koljević, *potpis*

ANEKS 5

SPORAZUM O ARBITRAŽI

Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska slažu se da će poštivati obaveze utvrđene Dogovorenim temeljnim načelima, koje su u Ženevi 8. septembra 1995. godine usvojile Republika Bosna i Hercegovina, Republika Hrvatska i Savezna Republika Jugoslavija, koja ujedno zastupa i Republiku Srpsku:

Tačka 2.4. "Dva entiteta preuzet će recipročne obaveze ... (c) da međusobne sporove rješavaju arbitražom čije će odluke biti obavezujuće".

Tačka 3. "Entiteti su se načelno sporazumjeli o sljedećem: ... 3.5 O planu i provedbi sistema arbitraže za rješavanje sporova između dva entiteta.

Za Federaciju Bosne i Hercegovine, *potpis*

Za Republiku Srpsku, *potpis*

SPORAZUM O LJUDSKIM PRAVIMA

Republika Bosna i Hercegovina, Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska ("Strane") dogovorile su se o sljedećem:

POGLAVLJE I: POŠTIVANJE LJUDSKIH PRAVA

Član I: Temeljna prava i slobode

Strane će osigurati svim osobama pod svojom jurisdikcijom najviši stepen međunarodno priznatih ljudskih prava i temeljnih sloboda, uključujući prava i slobode utvrđene Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i njenim Protokolima, kao i drugim međunarodnim sporazumima navedenim u Dodatku ovog Aneksa.

Ta prava i slobode uključuju:

1. pravo na život;
2. pravo da ne budu podvrgnute mučenju i nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kazni;
3. pravo da ne budu podvrgnute ropstvu ili podčinjenosti te pravo da se ne obavlja prisilni i obavezni rad;
4. pravo na slobodu i ličnu sigurnost;
5. pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim postupcima i druga prava vezana za krivični postupak;
6. pravo na privatni i porodični život, dom i prepisku;
7. slobodu mišljenja, savjesti i vjeroispovijesti;
8. slobodu izražavanja;
9. slobodu mirnog okupljanja i slobodu udruživanja;
10. pravo na sklapanje braka i osnivanje porodice;
11. pravo na imovinu;
12. pravo na obrazovanje;
13. pravo na slobodu kretanja i boravka;
14. uživanje prava i sloboda sadržanih u ovom Članu, ili u drugim međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu ovog Ustava, osigurano bez diskriminacije po bilo kojem osnovu, kao što je spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest,

političko i drugo opredjeljenje, nacionalno ili društveno porijeklo, pripadnost nacionalnoj manjini, vlasništvo, rođenje i drugi status.

POGLAVLJE II: KOMISIJA ZA LJUDSKA PRAVA

Dio A: Opće odredbe

Član II: Osnivanje Komisije

1. Da bi pomogle u poštivanju svojih obaveza iz ovog Sporazuma, Strane ovim osnivaju Komisiju o ljudskim pravima ("Komisija"). Komisija se sastoji od dva dijela: Ureda Ombudsmana i Doma za ljudska prava.
2. Ured Ombudsmana i Doma za ljudska prava razmatrat će:
 - a. navodna i očita kršenja ljudskih prava zajamčenih Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i njenim Protokolima, ili
 - b. navodnu ili očitu diskriminaciju na osnovu spola, rase, boje kože, jezika, vjeroispovijesti, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili društvenog porijekla, pripadnosti nacionalnoj manjini, vlasništva, rođenja ili drugog statusa, koji proizlazi iz prava i sloboda osiguranih međunarodnim sporazumima navedenim u Dodatku ovog Aneksa, gdje se takvo kršenje navodi ili je očito da su ga počinile Strane, uključujući bilo kojeg zvaničnika ili organ Strana, kantona, općina, ili bilo kojeg pojedinca koji djeluje po ovlaštenju takvog zvaničnika ili organa.
3. Strane priznaju pravo svim osobama da podnesu Komisiji i drugim organima za ljudska prava žalbe u vezi sa navodnim kršenjem ljudskih prava, u skladu s postupkom iz ovog Aneksa i postupkom tih tijela. Strane neće poduzeti nikakve krivične radnje protiv osoba koje namjeravaju podnijeti, ili su podnijele, takve žalbe.

Član III: Prostorije i oprema, osoblje i troškovi

1. Komisija će imati odgovarajuće prostorije i opremu te stručno osposobljeno osoblje. Komisija će imati izvršnog službenika, kojeg će zajednički postaviti Ombudsman i Predsjednik Doma za ljudska prava i koji će biti odgovoran za sva potrebna administrativna rješenja koja se tiču prostorija, opreme i osoblja. Izvršni službenik mora poštivati naredbe Ombudsmana i predsjednika Doma za ljudska prava u stvarima koje se tiču njihovog administrativnog i stručnog osoblja.
2. Plaće i troškove Komisije i njenog osoblja Strane će odrediti zajednički, a snosit će ih Bosna i Hercegovina. Plaće i troškovi će biti potpuno adekvatni provođenju mandata Komisije.

3. Komisija će imati sjedište u Sarajevu, uključujući sjedište Ureda Ombudsmana te prostorija Doma za ljudska prava. Ombudsman će imati bar još jedan ured na području Federacije i Republike Srpske, kao i na ostalim lokacijama, bude li to smatrao potrebnim. Dom za ljudska prava se može sastajati i na drugim mjestima, kad utvrdi da to nalaže konkretan predmet, te se može sastati na bilo kojem mjestu koje smatra pogodnim za pregled imovine, dokumenata i drugih stvari.
4. Ombudsman i svi članovi Doma za ljudska prava nisu krivično i građanski odgovorni za bilo koje postupke koje poduzimaju u okviru svojih dužnosti. Kada Ombudsman i članovi Doma za ljudska prava nisu državljani Bosne i Hercegovine, njima i članovima njihovih porodica će se dodijeliti iste privilegije i imunitet kakve, u skladu s Bečkom konvencijom o diplomatskim odnosima, uživaju diplomatski predstavnici i njihove porodice.
5. Uz puno uvažavanje obaveze da ostane nepristrana, Komisija može primati pomoć, bude li to smatrala potrebnim, od bilo koje vladine, međunarodne ili nevladine organizacije.

Dio B: OMBUDSMAN ZA LJUDSKA PRAVA

Član IV: Ombudsman za ljudska prava

1. Strane ovime osnivaju Ured Ombudsmana za ljudska prava ("Ombudsman").
2. Ombudsmana imenuje, na neobnovljiv petogodišnji mandat, predsjedavajući Organizacije za sigurnost i saradnju u Evropi (OESS), nakon konsultacija sa Stranama. Ombudsman će biti odgovoran za izbor vlastitog osoblja. Sve do prijenosa opisanog u članu 14. dolje, Ombudsman ne može biti državljanin Bosne i Hercegovine, niti bilo koje susjedne zemlje. Ombudsmana imenovanog nakon prijenosa ovlasti, imenuje Predsjedništvo Bosne i Hercegovine.
3. Članovi Ureda Ombudsmana moraju biti osobe osvjedočenih visokih moralnih kvaliteta te mjerodavni na području međunarodnih ljudskih prava.
4. Ured Ombudsmana će biti neovisno tijelo. U provođenju njegovog mandata, nijedna osoba ili organ bilo koje Strane ne može se miješati u njegove funkcije.

Član V: Nadležnost Ombudsmana

1. Žalbe u vezi sa kršenjem ljudskih prava koje primi Komisija u pravilu će biti upućene Uredu Ombudsmana, osim u slučaju kad podnosilac žalbe ne navede Dom za ljudska prava.
2. Ombudsman može provesti istragu, bilo na svoju inicijativu, ili kao odgovor na žalbu bilo koje Strane ili osobe, nevladine organizacije, ili grupe pojedinaca koji tvrde da su žrtve povrede koju je izazvala bilo koja Strana, ili ako nastupaju u ime navodnih žrtava koje su umrle ili nestale, o navodnim ili očitim kršenjima

- ljudskih prava u okviru stava (2), člana 2. Strane se obavezuju da neće ni na koji način ometati učinkovito korištenje ovog prava.
3. Ombudsman određuje koje žalbe zahtijevaju istragu i po kojim prioritetima, dajući poseban prioritet žalbama u vezi sa naročito ozbiljnim ili sistematskim kršenjem, te onim koje se temelji na navodnoj diskriminaciji po zabranjenim osnovama.
 4. Po okončanju istrage, Ombudsman bez odlaganja objavljuje svoje nalaze i zaključke. Strana, za koju se utvrdi da krši ljudska prava mora, u određenom roku pismeno obrazložiti na koji će način poštivati zaključke.
 5. Kad se dobije žalba koja je u nadležnosti Doma za ljudska prava, Ombudsman je u bilo kojoj fazi može uputiti Domu za ljudska prava.
 6. Ombudsman također može podnijeti poseban izvještaj, u bilo koje vrijeme, bilo kojem nadležnom državnom organu ili službeniku. Oni koji prime takve izvještaje, moraju odgovoriti u roku koji odredi Ombudsman, uključujući i posebne odgovore na bilo koje zaključke koje ponudi Ombudsman.
 7. Ombudsman će objaviti izvještaj, koji će, u slučaju da osoba ili entitet ne ispoštuje njegove zaključke i preporuke, biti prosljeđen Visokom predstavniku, opisanom u Aneksu 10 Općeg okvirnog sporazuma, dok ta funkcija postoji, kao i Predsjedništvu dotične Strane na daljnji postupak. Ombudsman također može na temelju takvog izvještaja pokrenuti postupak pred Domom za ljudska prava. Ombudsman može isto tako intervenirati u bilo kojem postupku pred Domom za ljudska prava.

Član VI: Ovlasti

Ombudsman će imati pristup i može pregledati sve službene dokumente, uključujući i one povjerljive, kao i sudske i upravne spise, te može zahtijevati od bilo koje osobe, uključujući i državne zvaničnike, da saraduje davanjem relevantnih informacija, dokumenata i spisa. Ombudsman može prisustvovati saslušanjima u upravnom postupku i sastancima drugih organa te može ući i pregledati bilo koje mjesto gdje su zatočene ili rade osobe lišene slobode.

Ombudsman i osoblje dužni su čuvati tajnost svih prikupljenih povjerljivih informacija, osim kad se oni traže naredbom Doma za ljudska prava, te moraju postupati sa svim dokumentima i spisima u skladu sa pravilima koja su primjenjiva.

Dio C: DOM ZA LJUDSKA PRAVA

Član VII: Dom za ljudska prava

1. Dom za ljudska prava činit će četrnaest (14) članova.

2. U roku od 90 dana od stupanja na snagu ovog Sporazuma, Federacija Bosne i Hercegovine imenovat će četiri, a Republika Srpska dva člana. Ministarsko vijeće Vijeća Evrope, u skladu sa svojom Rezolucijom (93) 6, nakon konsultacija sa Stranama, odredit će preostale članove, koji ne smiju biti državljani Bosne i Hercegovine ili bilo koje susjedne države, te jednog takvog člana imenovati za predsjednika Doma za ljudska prava.
3. Svi članovi Doma za ljudska prava moraju imati kvalifikacije potrebne za imenovanje na visoke sudske položaje ili biti pravници priznate stručnosti. Članovi Doma za ljudska prava bit će imenovani na period od pet godina i mogu biti ponovno imenovani.
4. Članove imenovane nakon prijenosa ovlasti opisanog u članu 14. dolje, imenovat će Predsjedništvo Bosne i Hercegovine.

Član VIII: Nadležnost Doma za ljudska prava

Dom za ljudska prava će primati na razmatranje ili rješavanje, žalbe u vezi sa navodnim ili očitim kršenjima ljudskih prava iz stava 2., Člana 2., putem Ombudsmana u ime podnosioca žalbe, ili neposredno od bilo koje Strane ili osobe, nevladine organizacije, ili grupe pojedinaca koji tvrde da su žrtve nasilja od bilo koje Strane, ili koji nastupaju u ime žrtava koje su umrle ili nestale.

Dom za ljudska prava će odlučiti koje će žalbe prihvatiti i kojim će ih redoslijedom rješavati. Pri tome Dom za ljudska prava mora uzeti u obzir sljedeće kriterije:

- a. postoji li učinkovit pravni lijek i je li podnosilac pokazao da je iscrpio sve mogućnosti te da je žalba podnesena Komisiji u roku od šest mjeseci od datuma kada je donesena konačna odluka.
- b. Dom za ljudska prava neće razmatrati žalbu koja je u biti ista kao i predmet koji se već ispituje, ili je već podnesen u drugom postupku, ili je već predmet međunarodne istrage ili nagodbe.
- c. Dom za ljudska prava će također odbaciti bilo koju žalbu za koju smatra da nije u skladu s ovim Sporazumom, koja je očito neutemeljena ili zloupotrebljava pravo na žalbu.
- d. Dom za ljudska prava može odbiti ili obustaviti daljnje razmatranje ako se žalba odnosi na predmet koji je istodobno u postupku pred bilo kojim drugim međunarodnim tijelom za ljudska prava odgovornim za presuđivanje o žalbama ili odlučivanje o predmetima, ili pred bilo kojom drugom komisijom osnovanom na temelju Aneksâ Općeg okvirnog sporazuma.
- e. u načelu, Dom za ljudska prava će nastojati prihvatiti i dati posebnu prednost navodima o posebno ozbiljnim i sistematskim kršenjima ljudskih prava te onima koja se odnose na diskriminaciju po zabranjenim osnovama.
- f. žalbe koje povlače za sobom zahtjeve za privremenim mjerama bit će razmatrane kao prioritetne kako bi se utvrdilo (1) da li trebaju biti prihvaćene, te ako trebaju

(2) da li je opravdano dati visoki prioritet pri zakazivanju rasprave o zahtjevu za privremenim mjerama.

Dom za ljudska prava može u bilo kojem trenutku postupka odlučiti da obustavi razmatranje, te odbije ili odbaci žalbu iz razloga što:

- a. podnosilac žalbe namjerava odustati od tužbe;
- b. je predmet riješen; ili
- c. iz bilo kojeg drugog razloga kojeg utvrdi Dom za ljudska prava, više nema opravdanja nastavljati s razmatranjem tužbe; pod uslovom da je takav rezultat u skladu s ciljem poštivanja ljudskih prava.

Član IX: Prijateljska nagodba

Na početku postupka, ili u bilo kojoj fazi postupka, Dom za ljudska prava može pokušati postići prijateljsko razrješenje predmeta na temelju poštivanja prava i sloboda navedenih u ovom Sporazumu.

Ako Dom za ljudska prava uspije postići takvo rješenje, objavit će izvještaj te ga proslijediti Visokom predstavniku, navedenom u Aneksu 10 Općeg okvirnog sporazuma, dok ta funkcija postoji, te OEES-u i Generalnom sekretaru Vijeća Evrope. Taj izvještaj uključuje kratko navođenje činjenica i postignuto rješenje. Izvještaj o rješenju u datom predmetu, međutim, može biti povjerljiv u cjelini ili djelomično, kad je to potrebno u cilju zaštite ljudskih prava, ili ako su se tako sporazumjele i zainteresirane strane.

Član X: Postupak pred Domom za ljudska prava

Dom za ljudska prava će razraditi pošten i učinkovit postupak za odlučivanje o žalbi. Takvi postupci će osigurati podnošenje odgovarajućih pismenih podnesaka te, nakon odluke Doma za ljudska prava, usmeno saslušavanje radi iznošenja argumenata ili predočavanje dokaza. Dom za ljudska prava ima ovlast da naredi privremene mjere, imenuje vještake i da prisili na dovođenje svjedoka i izvođenje dokaza.

Dom za ljudska prava će u pravilu odlučivati u vijeću od sedam (7) članova: dva člana iz Federacije, jedan iz Republike Srpske i četiri člana koji nisu državljani Bosne i Hercegovine ili bilo koje susjedne države. Kad vijeće donese odluku o žalbi, Dom za ljudska prava u punom sastavu može odlučiti, na prijedlog strane u postupku ili Ombudsmana, da preispita odluku. To preispitivanje može uključiti izvođenje dodatnih dokaza, ako Dom za ljudska prava tako odluči. Kad se u ovom Aneksu spomene Dom za ljudska prava to podrazumijeva, kada to odgovara, i vijeće, s tim da ovlast izrade općih pravila, propisa i postupaka ima samo Dom za ljudska prava u cjelini.

Osim u izuzetnim okolnostima, a u skladu s pravilima Doma za ljudska prava, saslušanja u Domu bit će javna.

Podnosiocce žalbe u postupku mogu zastupati advokati ili drugi zastupnici po njihovom izboru, ali će oni biti i lično prisutni osim ako ih Dom ne dopusti izostanak zbog neke poteškoće, nemogućnosti ili drugog opravdanog razloga.

Strane se obavezuju da će Domu za ljudska prava dostaviti sve relevantne informacije i s njim u potpunosti saradivati.

Član XI: Odluke

1. Nakon zaključenja svog postupka, Dom za ljudska prava odmah donosi odluku koja se tiče pitanja:
 - a. da li utvrđene činjenice ukazuju na to da dotična Strana krši svoje obaveze iz ovog Sporazuma; a ako je tako
 - b. koje će korake ta Strana poduzeti da ispravi takvo kršenje, uključujući naredbu da se prekine ili odustane od postupka, novčanu naknadu (za materijalnu i nematerijalnu štetu), te privremene mjere.
2. Dom za ljudska prava donosi odluke većinom glasova. U slučaju neriješenog ishoda glasanja Doma, predsjednik Doma ima odlučujući glas.
3. Pod uslovom da je izvršeno preispitivanje predviđeno stavom (2) Člana (10), odluke Doma su konačne i obavezujuće.

Svaki član (Doma za ljudska prava) ima pravo o svakom predmetu iznijeti izdvojeno mišljenje.
4. Dom za ljudska prava daje obrazloženje svojih odluka. Odluke se objavljuju i prosljeđuju zainteresiranim strankama, Visokom predstavniku navedenom u Aneksu 10. Općeg okvirnog sporazuma, dok takva funkcija postoji, te Generalnom sekretaru Vijeća Evrope i OESS-u.
5. Strane su dužne u cijelosti provesti odluke Doma za ljudska prava.

Član XII: Pravila i propisi

U skladu s ovim Sporazumom Dom za ljudska prava donosi pravila i propise potrebne za obavljanje njegovih funkcija, uključujući odredbe o preliminarnim saslušanjima, hitnim odlukama o privremenim mjerama, odlukama vijeća Doma za ljudska prava, te preispitivanju odluka koje donosi vijeće.

POGLAVLJE III: OPĆE ODREDBE

Član XIII: Organizacije koje se bave ljudskim pravima

Strane će promovirati i poticati djelovanje nevladinih i međunarodnih organizacija za zaštitu i promociju ljudskih prava.

Strane zajednički pozivaju Komisiju UN za ljudska prava, OESS, Visokog povjerenika UN za ljudska prava, te druge nevladine ili regionalne misije, ili organizacije za ljudska prava da pomno prate stanje ljudskih prava u Bosni i Hercegovini, uključujući osnivanje lokalnih ureda i imenovanje posmatrača, izvjestilaca ili drugih relevantnih osoba na trajnoj osnovi, ili u vidu slanja misija, te da im pružaju pune i djelotvorne olakšice, pomoć i pristup.

Strane će omogućiti pun i djelotvoran pristup nevladinim organizacijama radi istraživanja i praćenja stanja ljudskih prava u Bosni i Hercegovini i uzdržavati se od sprečavanja ili ometanja pri njihovom obavljanju tih funkcija.

Sve nadležne vlasti u Bosni i Hercegovini saradivat će i omogućiti neograničeni pristup organizacijama uspostavljenim ovim Sporazumom; svim međunarodnim mehanizmima za praćenje ljudskih prava osnovanim za Bosnu i Hercegovinu; nadzornim organima na osnovu bilo kojeg međunarodnog sporazuma navedenog u Dodatku ovom Aneksu; Međunarodnom tribunalu za bivšu Jugoslaviju; i svakoj drugoj organizaciji ovlaštenoj od Vijeća sigurnosti UN s mandatom koji se tiče ljudskih prava ili humanitarnog prava.

Član XIV: Prijenos

Pet godina nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma odgovornost za nastavak rada Komisije prenet će se sa Strana na institucije Bosne i Hercegovine, osim ako se Strane drugačije ne dogovore. U ovom drugom slučaju, Komisija će nastaviti s radom kako je gore predviđeno.

Član XV: Obavještenja

Strane su dužne na djelotvoran način obznaniti odredbe ovog Sporazuma u cijeloj Bosni i Hercegovini.

Član XVI: Stupanje na snagu

Ovaj Sporazum stupa na snagu nakon potpisivanja.

Za Republiku Bosnu i Hercegovinu, *potpis*

Za Federaciju Bosne i Hercegovine, *potpis*

Za Republiku Srpsku, *potpis*

Dodatak: Sporazumi o ljudskim pravima

1. Konvencija o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida iz 1948.
2. Ženevske konvencije I - IV o zaštiti žrtava rata iz 1949. i pripadajući Protokoli I - II, 1977. Ženeva
3. Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda iz 1950. i njeni Protokoli iz 1949.
4. Konvencija u vezi sa statusom izbjeglica iz 1951. i njen Protokol iz 1966.
5. Konvencija o državljanstvu udatih žena iz 1957.
6. Konvencija o smanjivanju broja osoba bez državljanstva iz 1961.
7. Međunarodna konvencija o eliminaciji svih oblika rasne diskriminacije iz 1965.
8. Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima iz 1966. i njegovi Opcionalni protokoli iz 1966. i 1989.
9. Pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima iz 1966.
10. Konvencija o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena iz 1979.
11. Konvencija protiv mučenja i drugih oblika okrutnog, nečovječnog i ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja iz 1984.
12. Evropska konvencija protiv mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja iz 1987.
13. Konvencija o pravima djeteta iz 1989.
14. Konvencija o pravima svih radnika migranata i članova njihovih porodica iz 1990.
15. Evropska povelja za regionalne ili manjinske jezike iz 1992.
16. Okvirna konvencija o zaštiti nacionalnih manjina iz 1994.

SPORAZUM O IZBJEGLICAMA I RASELJENIM LICIMA

Republika Bosna i Hercegovina, Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska («Strane») dogovorile su se kako slijedi:

POGLAVLJE I: ZAŠTITA

Član 1

Prava izbjeglica i raseljenih lica

1. Sve izbjeglice i raseljena lica imaju pravo da se slobodno vrate u svoje domove. Oni će imati pravo na povrat imovine koja im je bila oduzeta tokom neprijateljstva nakon 1991. godine, kao i na naknadu za svu onu imovinu koja im se ne može vratiti. Rani povratak izbjeglica i raseljenih lica važan je cilj rješavanja sukoba u Bosni i Hercegovini. Strane potvrđuju da će prihvatiti povratak osoba koje su bile napustile njihovu teritoriju, uključujući one kojima su treće zemlje pružile privremenu zaštitu.
2. Strane će osigurati da se izbjeglicama i raseljenim licima omogući bezbjedan povratak, bez opasnosti od uznemiravanja, zastrašivanja, progona ili diskriminacije, naročito na osnovu njihovog etničkog porijekla, religijskih uvjerenja ili političkih stavova.
3. Strane će poduzeti sve neophodne korake da na svojoj teritoriji spriječe aktivnosti koje bi ometale ili sprječavale bezbjedan i dobrovoljan povratak izbjeglica i raseljenih lica. Da bi pokazale svoju opredijeljenost za osiguravanje punog poštivanja ljudskih prava i temeljnih sloboda svih osoba u okviru svoje jurisdikcije i za neodložno stvaranje uslova potrebnih za povratak izbjeglica i raseljenih lica, Strane će odmah poduzeti slijedeće mjere za izgradnju povjerenja:
 - a) opoziv domaćih zakona i administrativnih postupaka koji imaju diskriminatorne namjere ili učinke;
 - b) sprječavanje i hitno suzbijanje svakog pismenog ili usmenog poticanja, putem medija ili na drugi način, na etničko ili vjersko neprijateljstvo ili mržnju;
 - c) razgllašavanje upozorenja preko medija protiv osvetničkog djelovanja vojnih, paravojnih i policijskih službi, ili drugih javnih zvaničnika i privatnih osoba, kao i njegovo hitno suzbijanje;
 - d) zaštita etničkih i/ili manjinskih populacija gdje god se one nalaze i omogućavanje tim populacijama da imaju neposredan pristup međunarodnim humanitarnim organizacijama i posmatračima;
 - e) ovisno do slučaja, sudsko gonjenje, otpuštanje ili premještanje osoba u vojnim, paravojnim i policijskim snagama, kao i drugih javnih službenika, odgovornih za ozbiljne povrede prava osoba koje pripadaju etničkim ili manjinskim skupinama.

4. Izbor odredišta se prepušta pojedincu ili porodici, uz očuvanje principa jedinstva porodice. Strane se neće miješati u izbor odredišta povratnika, niti će ih prisiljavati da ostaju ili odlaze u situacije ozbiljne opasnosti ili nesigurnosti, ili na područja gdje nema osnovne infrastrukture potrebne za normalan život. Strane će omogućiti protok potrebnih informacija, kako bi izbjeglice i raseljena lica mogli pouzdano prosuditi o lokalnim uslovima za povratak.
5. Strane pozivaju Visokog komesara za izbjeglice Ujedinjenih nacija («UNHCR») da u tijesnim konsultacijama sa zemljama azila i Stranama razradi plan repatrijacije koji će omogućiti skori, miran, organiziran i postepen povratak, što može uključivati prioritete za određena područja i određene kategorije povratnika. Strane su saglasne da provedu takav plan i da s njim usklade svoje međunarodne sporazume i interne zakone. U skladu s tim, one pozivaju države koje su primile izbjeglice da podupiru brzi povratak izbjeglica u skladu sa međunarodnim pravom.

Član 2

Stvaranje povoljnih uslova za povratak

1. Strane se obavezuju da će na svojim teritorijama stvoriti političke, ekonomske i socijalne uslove koji će doprinijeti dobrovoljnom povratku i skladnoj reintegraciji izbjeglica i raseljenih lica, ne dajući prednost nijednoj posebnoj skupini. Strane će pružiti svu moguću pomoć izbjeglicama i raseljenim licima i radit će kako bi olakšale njihov dobrovoljni povratak na miran, organiziran i postepen način, u skladu sa UNHCR-ovim planom repatrijacije.
2. Strane neće provoditi diskriminaciju protiv izbjeglica i raseljenih lica koji se vrate u pogledu regrutacije za vojnu službu, a na pozitivan način će razmatrati zahtjeve za izuzeće od vojne ili neke druge obavezne službe na temelju ličnih prilika pojedinca, kako bi se omogućilo povratnicima da ponovno izgrade svoj život.

Član 3

Saradnja sa međunarodnim organizacijama i sa međunarodnim posmatračima

1. Strane sa zadovoljstvom primaju na znanje vodeću humanitarnu ulogu UNHCR-a, kome je Generalni sekretar Ujedinjenih nacija povjerio ulogu koordinacije među svim agencijama koje pomažu u repatrijaciji i zbrinjavanju izbjeglica i raseljenih lica.
2. Strane će UNHCR-u, Međunarodnom komitetu crvenog križa («MKCK»), Programu Ujedinjenih nacija za razvoj («UNDP») i drugim relevantnim međunarodnim, domaćim i nevladinim organizacijama omogućiti potpun i neograničen pristup svim izbjeglicama i raseljenim licima, kako bi olakšale rad ovih organizacija na traženju osoba, pružanju medicinske pomoći, raspodjeli hrane, pomoći pri reintegraciji, obezbjeđivanju privremenog i stalnog smještaja i druge aktivnosti važne za obavljanje njihovog mandata i

- operativnih dužnosti bez administrativnih zapreka. Te aktivnosti će obuhvatati tradicionalne zaštitne funkcije i nadgledanje osnovnih ljudskih prava i humanitarnih uvjeta, kao i provedbu odredaba ovog poglavlja.
3. Strane će se pobrinuti za sigurnost osoblja takvih organizacija.

Član 4

Pomoć pri repatrijaciji

Strane će omogućiti pružanje adekvatno nadgledane, kratkoročne pomoći pri repatrijaciji bez diskriminacije svim izbjeglicama i raseljenim licima kojima je pomoć potrebna, u skladu sa planom koji su izradili UNHCR i druge relevantne organizacije, kako bi se povratničkim porodicama i pojedincima omogućilo da iznova uspostave svoj život i zarađuju za svoje životne potrebe u lokalnim zajednicama.

Član 5

Osobe čija je sudbina nepoznata

Strane će preko mehanizama za traženje MKCK-a pružiti informacije o svim osobama čija je sudbina nepoznata. Strane će također u potpunosti surađivati sa MKCK-om u njihovom nastojanju da se utvrde identitet, lokacije i sudbine takvih osoba.

Član 6

Amnestija

Sve izbjeglice i raseljena lica koja se vrate, a optuženi su za neko krivično djelo, izuzev ozbiljnih kršenja međunarodnog humanitarnog prava definiranih Statutom Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju nakon 1. januara 1991. ili drugih običnih krivičnih djela nevezanih za sukob, uživat će amnestiju nakon povratka. Ni u kom slučaju se neće pokretati optužbe na osnovu političkih ili drugih neprimjerenih razloga, ili kako bi se izbjegla primjena amnestije.

POGLAVLJE II: KOMISIJA ZA RASELJENA LICA I IZBJEGLICE

Član 7

Osnivanje Komisije

Strane ovim sporazumom osnivaju Komisiju za raseljena lica i izbjeglice («Komisija»). Komisija će imati svoje sjedište u Sarajevu, a može imati urede na drugim lokacijama bude li to smatrala za potrebno.

Član 8 Saradnja

Strane će surađivati u radu sa Komisijom, a njene odluke će poštivati i provoditi expeditivno i savjesno, u saradnji sa relevantnim međunarodnim i nevladinim organizacijama koje imaju odgovornost za povratak i reintegraciju izbjeglica i raseljenih lica.

Član 9 Sastav

1. Komisija će se sastojati od devet članova. U roku od 90 dana nakon stupanja ovog Sporazuma na snagu, Federacija Bosne i Hercegovine će imenovati četiri člana, dva na period od tri godine a ostale na period od četiri godine, dok će Republika Srpska imenovati dva člana, jednog na tri, a jednog na četiri godine. Predsjednik Evropskog suda za ljudska prava imenovat će preostale članove na period od pet godina, a jednog od njih će postaviti za predsjednika. Članovi Komisije mogu biti ponovo imenovani.
2. Članovi Komisije moraju posjedovati visoke moralne kvalitete.
3. Komisija može zasjedati u odborima, kao što je predviđeno njenim pravilima i propisima. Spominjanje Komisije u ovom Aneksu odnosi se na odgovarajući način i na te odbore, s tim da samo Komisija u punom sastavu ima nadležnost da donosi pravila i propise.
4. Članove koji se imenuju nakon prenosa opisanog u Članu 16 dole, imenovat će Predsjedništvo Bosne i Hercegovine.

Član 10 Prostori i oprema, osoblje i troškovi

1. Komisija će imati odgovarajuće prostore i opremu, kao i kompetentno profesionalno osoblje sa iskustvom u administrativnim, finansijskim, bankarskim i pravnim pitanjima, koje će joj pomagati u vršenju njenih funkcija. Osobljem će rukovoditi izvršni službenik koga će imenovati Komisija.
2. Strane će utvrditi i podjednako snositi plaće i troškove Komisije i njenog osoblja.
3. Članovi Komisije neće podlijevati krivičnoj niti građanskoj odgovornosti za radnje koje obavljaju u okviru svojih dužnosti. Članovima Komisije koji nisu državljani Bosne i Hercegovine i njihovim porodicama bit će dodijeljene iste privilegije i imunitet koje uživaju diplomatski predstavnici i njihove porodice na osnovu Bečke konvencije o diplomatskim odnosima.

4. Komisija može primati pomoć od međunarodnih i nevladinih organizacija, u njihovim stručnim oblastima koje spadaju u mandat Komisije, pod uvjetima koji budu dogovoreni.
5. Komisija će surađivati sa drugim tijelima uspostavljenim Općim okvirnim sporazumom, o kojima su se dogovorile Strane ili ih je ovlastilo Vijeće sigurnosti Ujedinjenih nacija.

Član 11 Mandat

Komisija će primati i rješavati sve zahtjeve u vezi sa nepokretnom imovinom u Bosni i Hercegovini, u slučajevima kada ta imovina nije bila dobrovoljno prodana ili ustupljena nakon 1.aprila 1992.godine i kada podnositelj zahtjeva nije u posjedu te imovine. Zahtjevi se mogu odnositi na povrat imovine ili na pravičnu naknadu umjesto povrata.

Član 12 Postupci pred Komisijom

1. Nakon prijema zahtjeva, Komisija će utvrditi zakonskog vlasnika imovine za koju je podnesen zahtjev, kao i vrijednost te imovine. Komisija će, preko svog osoblja ili za to ovlaštenih međunarodnih i nevladinih organizacija, imati pravo pristupa svim gruntovnicama u Bosni i Hercegovini, kao i svakoj nepokretnoj imovini na prostoru Bosne i Hercegovine, u svrhu inspekcije, ocjene i procjene u vezi sa razmatranjem zahtjeva.
2. Svakoj osobi koja traži povrat imovine, a za koju Komisija utvrdi da je zakonski vlasnik te imovine, odobrit će se povrat imovine. Svakoj osobi koja traži naknadu umjesto povrata, a za koju Komisija utvrdi da je zakonski vlasnik te imovine, dodijelit će se pravedna naknada koju odredi Komisija. Komisija donosi odluke većinom glasova svojih članova.
3. Prilikom utvrđivanja zakonskog vlasnika imovine, Komisija neće priznati kao valjanu nikakvu nezakonitu imovinsku transakciju, uključujući ustupanje imovine pod prisilom u zamjenu za izlaznu dozvolu ili dokumente, niti transakciju koja je na bilo koji način povezana sa etničkim čišćenjem. Svaka osoba kojoj je odobren povrat imovine može prihvatiti zadovoljavajući sporazum o zakupu umjesto preuzimanja posjeda.
4. Komisija će utvrditi fiksne stope koje se mogu primjenjivati za određivanje vrijednosti sve nepokretne imovine u Bosni i Hercegovini koja je predmet potraživanja pred ovom Komisijom. Stope će se zasnivati na procjeni ili geodetskom mjerenju imanja na teritoriji Bosne i Hercegovine izvršenim prije 1.aprila 1992, ako su dostupni, ili na nekim drugim razumnim kriterijima koje utvrdi Komisija.
5. Komisija će imati nadležnost za izvršenje potrebnih transakcija radi prenosa ili dodjele vlasništva, hipoteke, zakupa, kao i za druge vidove raspolaganja imovinom koja je predmet podnesenog zahtjeva, ili za koju se utvrdi da je napuštena. Posebno, Komisija može zakonito prodati, staviti pod hipoteku ili dati

- pod zakup nepokretnu imovinu svakom stanovniku ili građaninu Bosne i Hercegovine, ili nekoj od Strana, ukoliko je zakonski vlasnik zatražio i primio naknadu umjesto povrata, ili u slučaju kada se utvrdi da je imovina napuštena u skladu sa lokalnim zakonom. Komisija također može dati imovinu pod zakup tokom razmatranja i do konačnog utvrđivanja vlasništva.
6. U slučajevima kada je podnosiocu zahtjeva dodijeljena naknada umjesto povrata imovine, Komisija može dodijeliti novčani iznos ili kompenzacijsku obveznicu za buduću kupovinu nekretnine. Strane pozdravljaju spremnost međunarodne zajednice koja pomaže u izgradnji i finansiranju stambenog prostora u Bosni i Hercegovini da prihvati kompenzacijske obveznice koje dodjeljuje Komisija kao sredstvo plaćanja, i da osobama koje posjeduju takve obveznice da prioritet kod dobivanja stambenog prostora.
 7. Odluke Komisije su konačne, a svako vlasničko pravo, dokument o vlasništvu, hipoteka ili neki drugi zakonski instrument koji sačini ili dodijeli Komisija bit će priznat kao zakonski valjan u cijeloj Bosni i Hercegovini.
 8. Nespremnost bilo koje od strana ili pojedinaca da surađuju sa Komisijom neće spriječiti Komisiju u donošenju njenih odluka.

Član 13

Korištenje napuštene imovine

Nakon što obavijeste Komisiju, i u koordinaciji sa UNHCR-om i drugim međunarodnim i nevladinim organizacijama koje su uključene u pružanje pomoći i obnovu, Strane mogu privremeno smjestiti izbjeglice i raseljena lica u prazne objekte, koji podliježu konačnom utvrđivanju vlasništva od strane Komisije ili privremenim odredbama o zakupu koje ona naloži.

Član 14

Imovinski fond za izbjeglice i raseljena lica

1. U Centralnoj banci Bosne i Hercegovine će se osnovati Imovinski fond za izbjeglice i raseljena lica («Fond») kojim će upravljati Komisija. Fond će se puniti na osnovu kupovine, prodaje, davanja u zakup i stavljanja pod hipoteku nepokretne imovine koja je predmet potraživanja pred Komisijom. On se također može puniti i direktnim uplatama Strana, ili doprinosima država i međunarodnih i nevladinih organizacija.
2. Kompenzacijske obveznice izdane prema Članu 12 (6), predstavljat će buduću pasivu Fonda, pod uslovima i kondicijama koje odredi Komisija.

Član 15

Pravila i propisi

U skladu sa ovim Sporazumom, Komisija će donijeti pravila i propise koji su potrebni za obavljanje njenih funkcija. Prilikom donošenja ovih pravila i propisa, Komisija će uzeti u obzir domaće zakone o imovinskim pravima.

Član 16

Prijenos

Pet godina nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, odgovornost za rad i finansiranje Komisije će se prenijeti sa Strana na Vladu Bosne i Hercegovine, ukoliko se strane ne dogovore drugačije. U ovom drugom slučaju, Komisija će nastaviti sa radom kao što je to predviđeno u prethodnom tekstu.

Član 17

Obavješćavanje

Strane će na djelotvoran način obznaniti uvjete ovog Sporazuma u cijeloj Bosni i Hercegovini i u svim zemljama za koje se zna da u njima žive građani ili stanovnici Bosne i Hercegovine.

Član 18

Stupanje na snagu

Ovaj Sporazum stupa na snagu nakon potpisivanja.

Za Republiku Bosnu i Hercegovinu, *potpis*

Za Federaciju Bosne i Hercegovine, *potpis*

Za Republiku Srpsku, *potpis*

SPORAZUM O KOMISIJI ZA OČUVANJE NACIONALNIH SPOMENIKA

Republika Bosna i Hercegovina, Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska (»Strane») složile su se kako slijedi:

Član 1 Osnivanje komisije

Ovim Sporazumom Strane osnivaju neovisnu Komisiju za očuvanje nacionalnih spomenika («Komisija»). Komisija će imati svoje sjedište u Sarajevu, a može imati urede i u drugim mjestima ako to bude smatrala za potrebno.

Član 2 Sastav

1. Komisija će se sastojati od pet članova. U roku od 90 dana nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, Federacija Bosne i Hercegovine imenovat će dva člana, a Republika Srpska jednog člana, svakog na period od tri godine. Generalni direktor Organizacije Ujedinjenih nacija za obrazovanje, nauku i kulturu imenovat će preostale članove, svakog na period od pet godina, a jednog od njih će odrediti za predsjednika. Članovi Komisije mogu biti ponovno imenovani. Nijedna osoba koja izdržava kaznu koju je izrekao Međunarodni tribunal za bivšu Jugoslaviju, niti osoba protiv koje je taj Tribunal podigao optužnicu a koja se nije odazvala pozivu da se pojavi pred Tribunalom, ne može biti član Komisije.
2. Članove koji se imenuju nakon prenosa opisanog u Članu 9 dole, imenovat će Predsjedništvo Bosne i Hercegovine.

Član 3 Prostori i oprema, osoblje i troškovi

1. Komisija će imati odgovarajuće prostore i opremu, te profesionalno osposobljeno osoblje koje općenito predstavlja etničke skupine koje sačinjavaju Bosnu i Hercegovinu, a pomagat će Komisiji u obavljanju njenih funkcija. Na čelu Komisije će biti izvršni službenik koga postavlja Komisija.
2. Entiteti zajednički utvrđuju plaće i izdatke Komisije i podjednako ih snose.
3. Članovi Komisije neće snositi krivičnu ili građansku odgovornost za radnje koje obavljaju u okviru svojih dužnosti. Članovima komisije koji nisu državljani Bosne

i Hercegovine i njihovim porodicama odobrit će se iste povlastice i imuniteti koje uživaju diplomatski predstavnici i njihove porodice prema Bečkoj konvenciji o diplomatskim odnosima.

Član 4 Mandat

Komisija će primati i rješavati zahtjeve za proglašavanje nacionalnim spomenicima onih objekata koji imaju kulturni, historijski, vjerski ili etnički značaj.

Član 5 Postupak pred Komisijom

1. Svaka od strana, kao i svaka zainteresirana osoba u Bosni i Hercegovini, može podnijeti Komisiji zahtjev za proglašenje objekta nacionalnim spomenikom. Svaki takav zahtjev treba sadržavati sve relevantne informacije o objektu, uključujući:
 - (a) tačnu lokaciju objekta;
 - (b) sadašnjeg vlasnika i stanje objekta;
 - (c) iznos i izvor sredstava potrebnih za sve nužne opravke na objektu;
 - (d) sve poznate namjene objekta; i
 - (e) osnovu za proglašenje nacionalnim spomenikom.
2. Prilikom odlučivanja o zahtjevu, Komisija treba pružiti priliku vlasnicima predloženog nacionalnog spomenika, kao i zainteresiranim osobama ili tijelima, da iznesu svoja gledišta.
3. U periodu od godinu dana nakon podnošenja takvog zahtjeva Komisiji, ili dok se ne donese odluka u skladu sa ovim Aneksom, već prema tome šta od to dvoje uslijedi prije, sve strane će se suzdržati od poduzimanja bilo kakvih namjernih mjera koje bi mogle oštetiti objekat.
4. Komisija treba, u svakom pojedinom slučaju, izdati pismenu odluku koja će sadržavati sve utvrđene činjenice koje ona smatra za potrebne, kao i detaljno obrazloženje osnove za odluku. Komisija će svoje odluke donositi većinom glasova svojih članova. Odluke Komisije će biti konačne i provedive u skladu sa domaćim zakonom.
5. U svakom slučaju gdje Komisija izda odluku o proglašenju objekta za nacionalni spomenik, Entitet na čijem teritoriju se nalazi taj objekat (a) treba uložiti sve napore da se poduzmu zakonske, tehničke, administrativne i finansijske mjere potrebne za zaštitu, konzervaciju, prezentaciju i rehabilitaciju objekta i (b) treba se suzdržati od poduzimanja bilo kakvih namjernih mjera koje bi mogle oštetiti objekat.

Član 6 Kriteriji

Slijedeći objekti se mogu uzeti u obzir za proglašenje nacionalnim spomenikom: pokretna i nepokretna imovina od velike važnosti za skupinu ljudi sa zajedničkim kulturnim, historijskim, vjerskim ili etničkim naslijeđem, kao što su spomenici arhitekture, umjetnosti ili historije; arheološka nalazišta; skupine građevina; groblja.

Član 7 Pravila i propisi

Komisija će donijeti pravila i propise potrebne za obavljanje svojih funkcija, u skladu sa ovim Sporazumom.

Član 8 Saradnja

Zvaničnici i organi Strana i njihovih kantona i općina, kao i pojedinci koji djeluju po ovlaštenju takvih zvaničnika ili organa, trebaju u potpunosti surađivati sa Komisijom uključujući i davanje traženih informacija i drugu pomoć.

Član 9 Prijenos

Pet godina nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, odgovornost za nastavak rada Komisije će se prenijeti sa Strana na Vladu Bosne i Hercegovine, ukoliko se strane ne dogovore drugačije. U ovom posljednjem slučaju, Komisija će nastaviti raditi kao što je predviđeno u gornjem tekstu.

Član 10 Obavješćavanje

Strane će na djelotvoran način obznaniti uvjete ovog Sporazuma u cijeloj Bosni i Hercegovini.

Član 11 Stupanje na snagu

Ovaj Sporazum stupa na snagu nakon potpisivanja.

Za Republiku Bosnu i Hercegovinu, *potpis*

Za Federaciju Bosne i Hercegovine, *potpis*

Za Republiku Srpsku

ANEKS 9

**SPORAZUM O OSNIVANJU JAVNIH KORPORACIJA
U BOSNI I HERCEGOVINI**

Imajući u vidu da su obnova infrastrukture i funkcioniranja prijevoza i drugih objekata važni za ponovno oživljavanje privrede Bosne i Hercegovine i za nesmetano funkcioniranje njenih institucija i organizacija uključenih u provedbu mirovnog rješenja, Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska («Strane») dogovorile su se kako slijedi:

Član 1

Komisija za javne korporacije

1. Ovim Sporazumom Strane osnivaju Komisiju za javne korporacije («Komisija») koja će razmotriti osnivanje javnih korporacija Bosne i Hercegovine za upravljanje zajedničkim javnim objektima, kao što je upravljanje komunalnim, energetske, poštanske i komunikacijske objektima, na dobrobit oba Entiteta.

2. Komisija će imati pet članova. U roku od petnaest dana nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, Federacija Bosne i Hercegovine će imenovati dva člana, a Republika Srpska jednog člana. Izabrane osobe moraju poznavati specifične privredne, političke i pravne karakteristike Bosne i Hercegovine i posjedovati priznate moralne kvalitete. Svjesne da bi međunarodna stručna znanja bila od koristi Komisiji, Strane traže da predsjednik Evropske banke za obnovu i razvoj imenuje dva preostala člana i jednog od njih postavi za predsjednika.
3. Komisija će posebno razmotriti odgovarajuću unutarnju strukturu takvih korporacija, potrebne uslove za njihov uspješan i stalan rad, kao i najbolje načine da se obezbijedi dugoročni investicioni kapital.

Član 3 **Osnivanje Korporacije za saobraćaj**

1. Uviđajući hitnu potrebu za osnivanjem javne korporacije za organiziranje i upravljanje saobraćajnim objektima, kao što su ceste, željeznice i luke, Strane u tu svrhu, i radi obostrane koristi, osnivaju Korporaciju za saobraćaj Bosne i Hercegovine («Korporacija za saobraćaj»).
2. Korporacija za saobraćaj će imati sjedište u Sarajevu, a može imati urede i u drugim mjestima ako to bude smatrala za potrebno. Ona će imati odgovarajuća sredstva za rad i izabrat će profesionalno sposoban Poslovodni odbor, službenike i osoblje, koje će općenito predstavljati etničke skupine koje sačinjavaju Bosnu i Hercegovinu i obavljati funkcije Korporacije. Komisija će odabrati Poslovodni odbor, koji će imenovati službenike i izabrati osoblje.
3. Korporacija za saobraćaj je ovlaštena da gradi, nabavlja, drži, održava, upravlja i raspolaže pokretnom i nepokretnom imovinom u skladu sa posebnim planovima koje izradi. Također je ovlaštena da utvrđuje i naplaćuje tarife, takse, zakupnine i druge pristojbe za korištenje objekata kojima upravlja; da sklapa ugovore i sporazume potrebne za vršenje njenih funkcija i da poduzima druge radnje potrebne za obavljanje njenih funkcija.
4. Korporacija za saobraćaj će upravljati onim saobraćajnim objektima o kojima se Strane dogovore. Strane će, u okviru svog sporazuma, dati potrebnu zakonsku nadležnost Korporaciji. U roku od petnaest dana nakon stupanja na snagu ovog sporazuma, Strane će se sastati da razmotre kojim objektima će upravljati Korporacija.
5. U roku od trideset dana nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, Strane trebaju dogovoriti iznose novca koje će dati kao prilog za početni obrtni kapital Korporacije. Strane mogu u svako vrijeme prenijeti na Korporaciju dodatna sredstva ili objekte koji im pripadaju, kao i prava na njih. Strane će odlučiti o načinu na koji će Korporacija za saobraćaj biti ovlaštena da pribavlja dodatni kapital.

Član 3 **Ostale javne korporacije**

Na preporuku Komisije, Strane mogu odlučiti da osnivanje Korporacije za saobraćaj koriste kao model za osnivanje drugih zajedničkih javnih korporacija, kao što su korporacije za upravljanje komunalnim, energetske, poštanske i komunikacijske objektima.

Član 4 Saradnja

Komisija, Korporacija za saobraćaj i druge javne korporacije u potpunosti će surađivati sa svim organizacijama uključenim u provedbu mirovnog rješenja, ili na neki drugi način ovlaštenim od strane Vijeća sigurnosti Ujedinjenih nacija, uključujući Međunarodni tribunal za bivšu Jugoslaviju.

Član 5 Etika

Članovi Komisije i direktori Korporacije za saobraćaj ne smiju imati zaposlenje ili finansijske odnose sa bilo kojim preduzećem koje ima ili nastoji zaključiti ugovor ili sporazum sa Komisijom odnosno Korporacijom, ili koje na neki drugi način ima interese na koje njihovo postupanje ili nepostupanje može imati direktan učinak.

Član 6 Stupanje na snagu

Ovaj Sporazum stupa na snagu nakon potpisivanja.

Za Federaciju Bosne i Hercegovine, *potpis*

Za Republiku Srpsku, *potpis*

SPORAZUM O IMPLEMENTACIJI CIVILNIH ASPEKATA

Republika Bosna i Hercegovina, Republika Hrvatska, Savezna Republika Jugoslavija, Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska (»Strane») dogovorile su se kako slijedi:

Član 1 Visoki predstavnik

1. Strane se slažu da provedba civilnih aspekata mirovnog rješenja povlači za sobom niz različitih aktivnosti, uključujući nastavak napora na pružanju humanitarne pomoći dok god je to potrebno; rehabilitaciju infrastrukture i obnovu privrede; uspostavu političkih i ustavnih institucija u Bosni i Hercegovini, promicanje poštivanja ljudskih prava i povratka izbjeglica i raseljenih lica; i održavanje slobodnih i pravičnih izbora prema programu iz Člana 3 Općeg okvirnog sporazuma. Uputit će se poziv većem broju međunarodnih organizacija i agencija da pruže svoju pomoć.
2. S obzirom na složenost pitanja sa kojima se suočavaju, Strane traže postavljanje Visokog predstavnika, koji treba biti imenovan u skladu sa relevantnim rezolucijama Vijeća sigurnosti Ujedinjenih nacija, kako bi potpomogao vlastite napore Strana, mobilizirao i, prema potrebi, koordinirao aktivnosti organizacija i agencija koje su uključene u civilne aspekte mirovnog rješenja, izvršavajući zadatke koji su mu povjereni rezolucijom Vijeća sigurnosti Ujedinjenih nacija, kao što je to navedeno u tekstu koji slijedi.

Član 2 Mandat i metode koordinacije i veze

1. Visoki predstavnik će:
 - a. Nadgledati provedbu mirovnog rješenja;
 - b. Održavati tijesne kontakte sa Stranama radi poticanja njihovog potpunog poštivanja svih civilnih aspekata mirovnog rješenja i visokog stepena saradnje između njih i organizacija i agencija koje sudjeluju u tim aspektima;
 - c. Koordinirati aktivnosti civilnih organizacija i agencija u Bosni i Hercegovini radi osiguranja uspješne provedbe civilnih aspekata mirovnog rješenja. Visoki predstavnik treba poštivati njihovu autonomiju unutar njihovog djelokruga rada,

- ali će im prema potrebi davati opće smjernice o utjecaju njihovih postupaka na provedbu mirovnog rješenja. Od civilnih organizacija i agencija se traži da pomažu Visokom predstavniku u izvršavanju njegovih obaveza pružanjem svih informacija koje su relevantne za njihov rad u Bosni i Hercegovini.
- d. Olakšati rješavanje svih poteškoća koje se pojave prilikom provedbe civilnih aspekata, ako to Visoki predstavnik ocijeni za potrebno;
 - e. Učestvovati na sastancima organizacija donatora, naročito u vezi sa pitanjima rehabilitacije i obnove;
 - f. Podnositi periodične izvještaje Ujedinjenim nacijama, Evropskoj uniji, Sjedinjenim državama, Ruskoj federaciji, te drugim zainteresiranim vladama, stranama i organizacijama, o napretku u provedbi mirovnog sporazuma u vezi sa zadacima postavljenim u ovom Sporazumu;
 - g. Davati upute i primati izvještaje od Komesara Međunarodnih policijskih snaga koje su ustanovljene Aneksom 11 Općeg okvirnog sporazuma.
2. U obavljanju svog mandata, Visoki predstavnik će sazivati i predsjedavati sastancima komisije («Zajednička civilna komisija») u Bosni i Hercegovini. Ona će se sastojati od viših političkih predstavnika Strana, komandanta IFOR-a ili njegovog predstavnika i predstavnika onih civilnih organizacija i agencija koje Visoki predstavnik bude smatrao potrebnim.
3. Visoki predstavnik će po potrebi osnovati i podređene Zajedničke civilne komisije na lokalnim nivoima u Bosni i Hercegovini.
 4. Zajednički konsultativni odbor će održavati povremene sastanke, ili kako to bude dogovoreno između Visokog predstavnika i komandanta IFOR-a.
 5. Visoki predstavnik ili njegov imenovani predstavnik će održavati redovnu vezu sa komandantom IFOR-a ili njegovim imenovanim predstavnikom i uspostaviti odgovarajuće instrumente veze za komandantom IFOR-a, radi lakšeg provođenja njihovih zadataka.
 6. Visoki predstavnik će razmjenjivati informacije i održavati redovnu vezu sa IFOR-om, kako to bude dogovoreno sa komandantom IFOR-a i putem komisija koje su navedene u ovom Članu.
 7. Visoki predstavnik će prisustvovati ili poslati svog predstavnika na sastanke Zajedničke vojne komisije i pružati savjete naročito o pitanjima vojno-političke prirode. Predstavnici Visokog predstavnika također trebaju prisustvovati radu podređenih komisija Zajedničke vojne komisije, kao što je navedeno u Članu VIII (8) Aneksa 1-A Općeg okvirnog sporazuma.
 8. Visoki predstavnik može osnovati i civilne komisije unutar i izvan Bosne i Hercegovine radi lakšeg obavljanja svog mandata.
 9. Visoki predstavnik nema ovlasti nad IFOR-om i ne može se ni na koji način miješati u provođenje vojnih operacija ili lanac komandovanja u IFOR-u.

Član 3 Osoblje

1. Visoki predstavnik će imenovati osoblje koje bude smatrao za potrebno, kako bi pružilo pomoć u izvršavanju zadataka iz ovog Sporazuma.
2. Strane trebaju potpomagati rad Visokog predstavnika u Bosni i Hercegovini, uključujući odgovarajuću pomoć u pogledu transporta, ishrane, smještaja, komunikacija i drugih usluga, po cijenama koje su jednake onima koje se daju IFOR-u prema važećim sporazumima.
3. Visoki predstavnik će imati u skladu sa zakonima Bosne i Hercegovine takve pravne nadležnosti koje su potrebne za provođenje njegovih zadataka, uključujući i nadležnost za sklapanje ugovora, kao i za nabavku i raspolaganje pokretnom i nepokretnom imovinom
4. Odobravaju se slijedeće povlastice i imuniteti:
 - (a) Strane će uredu Visokog predstavnika, njegovim prostorijama, arhivi i drugim objektima dodijeliti iste povlastice i imunitete koje uživaju diplomatsko predstavništvo i njegove prostorije, arhiva i ostali objekti, u skladu sa Bečkom konvencijom o diplomatskim odnosima.
 - (b) Strane će Visokom predstavniku i profesionalnim članovima njegovog osoblja odobriti iste povlastice i imunitet kakve uživaju diplomatski predstavnici i njihove porodice u skladu sa Bečkom konvencijom o diplomatskim odnosima.
 - (c) Strane će ostalom osoblju Visokog predstavnika i njihovim porodicama odobriti iste povlastice i imunitete kakve uživaju članovi administrativnog i tehničkog osoblja i njihove porodice u skladu sa Bečkom konvencijom o diplomatskim odnosima.

Član 4 Saradnja

Strane će u potpunosti surađivati sa Visokim predstavnikom i njegovim osobljem, kao i sa međunarodnim organizacijama i agencijama, kao što je predviđeno u Članu 9 Općeg okvirnog sporazuma.

Član 5 Konačna nadležnost za tumačenje

Visoki predstavnik ima konačnu nadležnost za tumačenje ovog Sporazuma o implementaciji civilnih aspekata mirovnog rješenja.

Član 6
Stupanje na snagu

Ovaj Sporazum stupa na snagu nakon potpisivanja.

Za Republiku Bosnu i Hercegovinu, *potpis*

Za Republiku Hrvatsku, *potpis*

Za Saveznu republiku Jugoslaviju, *potpis*

Za Federaciju Bosne i Hercegovine, *potpis*

Za Republiku Srpsku, *potpis*

SPORAZUM O MEĐUNARODNIM POLICIJSKIM SNAGAMA

Republika Bosna i Hercegovina, Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska (»Strane») dogovorile su se kako slijedi:

Član 1

Provedba zakona u civilnoj oblasti

1. Kao što je predviđeno u Članu 3(2)(c) Ustava u Aneksu 4 Općeg okvirnog sporazuma, Strane trebaju na područjima pod njihovom jurisdikcijom osigurati za sve osobe bezbjedno i sigurno okruženje, tako što će imati agencije za provedbu zakona u civilnoj oblasti koje će raditi u skladu sa međunarodno priznatim standardima i uz poštivanje međunarodno priznatih ljudskih prava i temeljnih sloboda, te poduzimati druge potrebne mjere.
2. Kako bi im se pomoglo u ispunjenju njihovih obaveza, Strane traže od Ujedinjenih nacija da odlukom Vijeća sigurnosti, u vidu operacije UNCIVPOL-a, osnuju Međunarodne operativne policijske snage Ujedinjenih nacija (IPTF), koje će na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine provoditi program pomoći čiji su elementi opisani u Članu 3 dole.

Član 2

Osnivanje IPTF-a

1. IPTF će biti autonoman u obavljanju svojih funkcija prema ovom Sporazumu. Njegove aktivnosti će koordinirati Visoki predstavnik, kako je navedeno u Aneksu 10 Općeg okvirnog sporazuma.
2. Na čelu IPTF-a će biti komesar kojeg će imenovati Generalni sekretar Ujedinjenih nacija u dogovoru sa Vijećem sigurnosti. IPTF će se sastojati od osoba visokih moralnih kvaliteta koje imaju iskustva u provođenju zakona. Komesar IPTF-a može tražiti i primati osoblje, sredstva i pomoć od država i međunarodnih i nevladinih organizacija.
3. Komesar IPTF-a će dobivati upute od Visokog predstavnika.
4. Komesar IPTF-a će periodično izvještavati o pitanjima iz svoje nadležnosti Visokog predstavnika, Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija, te davati informacije komandantu IFOR-a i, ako to bude smatrao za potrebno, i drugim institucijama i tijelima.
5. IPTF će uvijek djelovati u skladu sa međunarodno priznatim standardima i uz poštivanje međunarodno priznatih ljudskih prava i temeljnih sloboda, te će u skladu sa odgovornostima IPTF-a poštivati zakone i običaje zemlje domaćina.

6. Strane će komesaru IPTF-a, osoblju IPTF-a i njihovim porodicama odobriti povlastice i imunitete predviđene u odjeljcima 18 i 19 Konvencije Ujedinjenih nacija o povlasticama i imunitetima iz 1946.g. Oni će posebno uživati pravo na nepovredivost, neće podlijetati bilo kakvom obliku hapšenja ili pritvora, a uživat će apsolutni imunitet u odnosu na krivično gonjenje. Osoblje IPTF-a će podlijetati kaznama i sankcijama prema važećim zakonima i propisima Ujedinjenih nacija i drugih država.
7. IPTF, njegove prostorije, arhive i druga imovina uživaju iste povlastice i imunitete, uključujući nepovredivost, kao što je predviđeno članovima 1 i 3 Konvencije Ujedinjenih nacija o povlasticama i imunitetima iz 1946.g.
8. Kako bi Visoki predstavnik mogao što bolje koordinirati aktivnosti IPTF-a sa aktivnostima drugih civilnih organizacija i agencija i (IFOR-a), komesar IPTF-a ili njegovi predstavnici mogu prisustvovati sastancima Zajedničke civilne komisije osnovane Aneksom 10 Općeg okvirnog sporazuma i Zajedničke vojne komisije osnovane u skladu sa Aneksom 1, kao i sjednicama njihovih podređenih komisija. Komesar IPTF-a može zatražiti sazivanje sastanaka odgovarajućih komisija radi razmatranja pitanja iz njegove nadležnosti.

Član 3 **Program pomoći IPTF-a**

1. Pomoć od strane IPTF-a uključuje slijedeće elemente, koji trebaju biti uključeni u program koji sačinjava i provodi komesar IPTF-a u skladu sa odlukom Vijeća sigurnosti opisanom u Članu (1)(2):
 - (a) praćenje, promatranje i inspekcija aktivnosti i sredstava za provedbu zakona, uključujući pripadajuće pravosudne organizacije, strukture i postupke;
 - (b) pružanje savjeta osoblju i snagama za provedbu zakona;
 - (c) obučavanje osoblja za provedbu zakona;
 - (d) pružanje pomoći Stranama u njihovom radu na provedbi zakona, u okviru IPTF-ove misije pomoći;
 - (e) procjenjivanje prijetnji javnom redu i miru i savjetovanje u pogledu sposobnosti službi za provedbu zakona da izađu na kraj sa takvim prijetnjama;
 - (f) pružanje savjeta državnim vlastima u Bosni i Hercegovini o organizaciji efikasnih službi za provedbu zakona u civilnoj oblasti; i
 - (g) pružanje pomoći u vidu prisustva tokom obavljanja dužnosti od strane osoblja za provedbu zakona, kada to IPTF smatra prikladnim.
2. Osim elemenata programa pomoći iznesenih u stavku 1, IPTF će, u skladu sa svojim nadležnostima i sredstvima, uzeti u obzir i zahtjeve Strana ili agencija za provedbu zakona u Bosni i Hercegovini za vidove pomoći koji nisu opisani u stavku 1.
3. Strane potvrđuju svoju posebnu odgovornost da osiguraju postojanje društvenih uslova za slobodne i pravične izbore, uključujući zaštitu

međunarodnog osoblja u Bosni i Hercegovini u vezi sa izborima, kao što je predviđeno u Aneksu 3 Općeg okvirnog sporazuma. Stranke traže od IPTF-a kao prioritet da im pomogne u ispunjavanju te odgovornosti.

Član 4

Posebne odgovornosti strana

1. Strane će u potpunosti surađivati sa IPTF-om, i u tom smislu će dati upute i svojim službama za provedbu zakona.
2. U roku od 30 dana nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, Strane će komesaru IPTF-a ili onome koga on odredi dati informacije o svojim službama za provedbu zakona, uključujući njihovu veličinu, lokaciju i sastav. Na zahtjev komesara IPTF-a, strane će dostaviti dodatne informacije, uključujući evidencije koje se odnose na obuku, operativna iskustva, zapošljavanje i službu agencija i osoblja za provedbu zakona.
3. Strane neće ometati kretanje osoblja IPTF-a, niti ga na bilo koji način sprječavati, onemogućavati ili usporavati u obavljanju njegovih dužnosti. One će osoblju IPTF-a omogućiti trenutčan i potpun pristup bilo kojem mjestu, osobi, djelatnosti, postupku, evidenciji ili nekom drugom predmetu ili događaju u Bosni i Hercegovini, kao što to bude tražio IPTF tokom izvršavanja svojih dužnosti po ovom Sporazumu. To će uključivati i pravo praćenja, promatranja i inspekcije svakog mjesta ili objekta gdje se prema mišljenju IPTF-a odvija neka policijska akcija, provedba zakona, pritvaranje ili pravosudna djelatnost.
4. Na zahtjev IPTF-a, Strane će staviti na raspolaganje kvalificirano osoblje u svrhu obuke, od kojeg se očekuje da odmah nakon te obuke preuzme dužnosti na provedbi zakona.
5. Strane će potpomagati operacije IPTF-a u Bosni i Hercegovini, uključujući pružanje odgovarajuće zatražene pomoći u vezi sa transportom, ishranom, smještajem, komunikacijama i drugim uvjetima, po cijenama jednakim onima koje su predviđene za IFOR prema važećim sporazumima.

Član 5

Izostanak saradnje

1. Svako ometanje ili miješanje u aktivnosti IPTF-a, propuštanje ili odbijanje da se postupi prema nekom zahtjevu IPTF-a, ili neki drugi vid neispunjavanja odgovornosti i obaveza Strana iz ovog Sporazuma, smatrat će se nesurađivanjem sa IPTF-om.
2. Komesar IPTF-a će obavijestiti Visokog predstavnika i informirati komandanta IFOR-a o slučajevima nesaradnje sa IPTF-om. Komesar IPTF-a može tražiti od Visokog predstavnika da poduzme odgovarajuće korake po prijemu takvih obavijesti, uključujući upozoravanje Strana na takve propuste, sazivanje

Zajedničke civilne komisije i konsultacije sa Ujedinjenim nacijama, relevantnim državama i međunarodnim organizacijama o daljim mjerama.

Član 6

Ljudska prava

1. Kada osoblje IPTF-a dobije vjerodostojnu informaciju o kršenjima međunarodno priznatih ljudskih prava ili temeljnih sloboda, ili o ulozi dužnosnika ili snaga za provedbu zakona u takvim kršenjima, ono će tu informaciju proslijediti Komisiji za ljudska prava koja se osniva Aneksom 6 Općeg okvirnog sporazuma, Međunarodnom tribunalu za bivšu Jugoslaviju ili drugim odgovarajućim organizacijama.
2. Strane trebaju surađivati sa organizacijama iz tačke (1) u istragama protiv snaga i dužnosnika za provedbu zakona.

Član 7

Primjena

Ovaj Sporazum će se primjenjivati na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine, na agencije i osoblje za provedbu zakona Bosne i Hercegovine i Entiteta, kao i na svaku službu, njen pododjel ili organ. Agencije za provedbu zakona su agencije čiji mandat uključuje provedbu zakona, krivične istrage, javnu i državnu sigurnost, kao i pritvaranje i pravosudne aktivnosti.

Član 8

Stupanje na snagu

Ovaj sporazum stupa na snagu nakon potpisivanja.

Za Republiku Bosnu i Hercegovinu, *potpis*

Za Federaciju Bosne i Hercegovine, *potpis*

Za Republiku Srpsku, *potpis*

DELEGACIJA SR JUGOSLAVIJE

Predsjednik Slobodan Milošević, šef delegacije SR Jugoslavije

Poštovani gospodine Predsjedniče,

Obraćamo Vam se u vezi Mirovnog sporazuma i dokumenata koji treba da budu parafirani po zaključenju mirovnih pregovora u Ohaju. Pošto se u nekima od dokumenata koji su pripremljeni za usvajanje zahtijeva da SR Jugoslavija bude garant za obaveze koje je u mirovnom procesu preuzela RS, ljubazno Vas molimo da u ime SR Jugoslavije preuzmete ulogu garanta da će Republika Srpska ispuniti sve obaveze koje je prihvatila.

Delegacija Republike Srpske:

Momčilo Krajišnik, *potpis*

Nikola Koljević, *potpis*

Aleksa Buha, *potpis*

Dayton, 20. novembar 1995.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA
MINISTAR

Dayton, 21.novembar 1995.

Gospodin
Klaus Kinkel
Savezni ministar vanjskih poslova
Bonn

Poštovani gospodine Ministre,

Pozivam se na Sporazum o vojnim aspektima mirovnog rješenja i Sporazum o među-entitetskoj liniji razgraničenja i pratećim pitanjima, koji sačinjavaju Aneks 1-A i Aneks 2 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. Republika Hrvatska je podržala oba ova sporazuma.

U ime Republike Hrvatske, uvjeravam Vas da će Republika Hrvatska poduzeti sve potrebne korake, u skladu sa suverenitetom, teritorijalnim integritetom i političkom nezavisnošću Bosne i Hercegovine, kako bi osigurala da osoblje ili organizacije u Bosni i Hercegovini koje su pod njenom kontrolom ili na koje ona ima utjecaj, u potpunosti poštuju i pridržavaju se odredaba gore spomenutih aneksa.

S poštovanjem,

Mate Granić, *potpis*

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA
MINISTAR

Dayton, 21.novembar 1995.

Gospodin
Herve de Charette
Ministar vanjskih poslova
Pariz

Poštovani gospodine Ministre,

Pozivam se na Sporazum o vojnim aspektima mirovnog rješenja i Sporazum o među-entitetskoj liniji razgraničenja i pratećim pitanjima, koji sačinjavaju Aneks 1-A i Aneks 2 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. Republika Hrvatska je podržala oba ova sporazuma.

U ime Republike Hrvatske, uvjeravam Vas da će Republika Hrvatska poduzeti sve potrebne korake, u skladu sa suverenitetom, teritorijalnim integritetom i političkom nezavisnošću Bosne i Hercegovine, kako bi osigurala da osoblje ili organizacije u Bosni i Hercegovini koje su pod njenom kontrolom ili na koje ona ima utjecaj, u potpunosti poštuju i pridržavaju se odredaba gore spomenutih aneksa.

S poštovanjem,

Mate Granić, *potpis*

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA
MINISTAR

Dayton, 21.novembar 1995.

Gospodin
Andre Kozyrev
Ministar vanjskih poslova
Moskva

Poštovani gospodine Ministre,

Pozivam se na Sporazum o vojnim aspektima mirovnog rješenja i Sporazum o među-entitetskoj liniji razgraničenja i pratećim pitanjima, koji sačinjavaju Aneks 1-A i Aneks 2 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. Republika Hrvatska je podržala oba ova sporazuma.

U ime Republike Hrvatske, uvjeravam Vas da će Republika Hrvatska poduzeti sve potrebne korake, u skladu sa suverenitetom, teritorijalnim integritetom i političkom nezavisnošću Bosne i Hercegovine, kako bi osigurala da osoblje ili organizacije u Bosni i Hercegovini koje su pod njenom kontrolom ili na koje ona ima utjecaj, u potpunosti poštuju i pridržavaju se odredaba gore spomenutih aneksa.

S poštovanjem,

Mate Granić, *potpis*

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA
MINISTAR

Dayton, 21.novembar 1995.

Gospodin
Malcolm Rifkind, QC MP (Član Kraljičinog savjeta, Član Parlamenta, prim.prev.)
London

Poštovani gospodine Sekretaru,

Pozivam se na Sporazum o vojnim aspektima mirovnog rješenja i Sporazum o među-entitetskoj liniji razgraničenja i pratećim pitanjima, koji sačinjavaju Aneks 1-A i Aneks 2 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. Republika Hrvatska je podržala oba ova sporazuma.

U ime Republike Hrvatske, uvjeravam Vas da će Republika Hrvatska poduzeti sve potrebne korake, u skladu sa suverenitetom, teritorijalnim integritetom i političkom nezavisnošću Bosne i Hercegovine, kako bi osigurala da osoblje ili organizacije u Bosni i Hercegovini koje su pod njenom kontrolom ili na koje ona ima utjecaj, u potpunosti poštuju i pridržavaju se odredaba gore spomenutih aneksa.

S poštovanjem,

Mate Granić, *potpis*

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA
MINISTAR

Dayton, 21. novembar 1995.

Gospodin
Warren Christopher
Državni sekretar
Washington, D.C.

Poštovani gospodine Sekretaru,

Pozivam se na Sporazum o vojnim aspektima mirovnog rješenja i Sporazum o među-entitetskoj liniji razgraničenja i pratećim pitanjima, koji sačinjavaju Aneks 1-A i Aneks 2 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. Republika Hrvatska je podržala oba ova sporazuma.

U ime Republike Hrvatske, uvjeravam Vas da će Republika Hrvatska poduzeti sve potrebne korake, u skladu sa suverenitetom, teritorijalnim integritetom i političkom nezavisnošću Bosne i Hercegovine, kako bi osigurala da osoblje ili organizacije u Bosni i Hercegovini koje su pod njenom kontrolom ili na koje ona ima utjecaj, u potpunosti poštuju i pridržavaju se odredaba gore spomenutih aneksa.

S poštovanjem,

Mate Granić, *potpis*

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA
MINISTAR

Dayton, 21.novembar 1995.

Njegova Ekselencija
Boutros Boutros-Ghali
Generalni sekretar
Ujedinjene nacije
New York

Poštovani g. Generalni sekretaru,

Pozivam se na Sporazum o vojnim aspektima mirovnog rješenja koji je priložen kao Aneks 1-A Općem mirovnom sporazumu za mir u Bosni i Hercegovini. Shvaćajući važnost sveobuhvatnog mirovnog rješenja za okončanje tragičnog sukoba u regiji, čast mi je preuzeti slijedeću obavezu u svrhu postizanja tog cilja.

U ime Republike Hrvatske, želim pružiti uvjerenja Ujedinjenim nacijama da će se Republika Hrvatska, u cilju olakšavanja vršenja misije multinacionalnih vojnih snaga za implementaciju («IFOR») koje se spominju u Aneksu 1-A, strogo suzdržavati od slanja ili bilo kakvog držanja bilo kakvih vojnih snaga ili drugog osoblja u vojnom svojstvu u Bosni i Hercegovini.

S poštovanjem,

Mate Granić, *potpis*

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA
MINISTAR

Dayton, 21. novembar 1995.

Njegova Ekselencija
Sergio Silvio Balanzino
V.d. Generalnog sekretara
Organizacija Sjevernoatlantskog pakta (NATO)
Brisel

Poštovani g. Generalni sekretaru,

Pozivam se na Sporazum o vojnim aspektima mirovnog rješenja koji je priložen kao Aneks 1-A Općem mirovnom sporazumu za mir u Bosni i Hercegovini. Shvaćajući važnost sveobuhvatnog mirovnog rješenja za okončanje tragičnog sukoba u regiji, čast mi je preuzeti slijedeću obavezu u svrhu postizanja tog cilja.

U ime Republike Hrvatske, želim pružiti uvjerenja Organizaciji Sjevernoatlantskog pakta da će se Republika Hrvatska, u cilju olakšavanja vršenja misije multinacionalnih vojnih snaga za implementaciju («IFOR») koje se spominju u Aneksu 1-A, strogo suzdržavati od slanja ili bilo kakvog držanja bilo kakvih vojnih snaga ili drugog osoblja u vojnom svojstvu u Bosni i Hercegovini.

S poštovanjem,

Mate Granić, *potpis*

21. novembar 1995.

Njegova Ekselencija
Sergio Silvio Balanzino
V.d. Generalnog sekretara
Organizacija Sjevernoatlantskog pakta (NATO)
Brisel

Poštovani g. Generalni sekretaru,

Pozivam se na Sporazum o vojnim aspektima mirovnog rješenja koji je priložen kao Aneks 1-A Općem mirovnom sporazumu za mir u Bosni i Hercegovini. Shvaćajući važnost sveobuhvatnog mirovnog rješenja za okončanje tragičnog sukoba u regiji, čast mi je preuzeti slijedeću obavezu u svrhu postizanja tog cilja.

U ime Savezne Republike Jugoslavije, želim pružiti uvjerenja Organizaciji Sjevernoatlantskog pakta da će se Savezna Republika Jugoslavija, u cilju olakšavanja vršenja misije multinacionalnih vojnih snaga za implementaciju («IFOR») koje se spominju u Aneksu 1-A, strogo suzdržavati od slanja ili bilo kakvog držanja bilo kakvih vojnih snaga ili drugog osoblja u vojnom svojstvu u Bosni i Hercegovini.

S poštovanjem

Milan Milutinović, *potpis*
Ministar vanjskih poslova
Savezna Republika Jugoslavija

21. novembar 1995.

Njegova Ekselencija
Boutros Boutros-Ghali
Generalni sekretar
Ujedinjene nacije
New York

Poštovani g. Generalni sekretaru,

Pozivam se na Sporazum o vojnim aspektima mirovnog rješenja koji je priložen kao Aneks 1-A Općem mirovnom sporazumu za mir u Bosni i Hercegovini. Shvaćajući važnost sveobuhvatnog mirovnog rješenja za okončanje tragičnog sukoba u regiji, čast mi je preuzeti slijedeću obavezu u svrhu postizanja tog cilja.

U ime Savezne Republike Jugoslavije, želim pružiti uvjerenja Ujedinjenim nacijama da će se Savezna Republika Jugoslavija, u cilju olakšavanja vršenja misije multinacionalnih vojnih snaga za implementaciju («IFOR») koje se spominju u Aneksu 1-A, strogo suzdržavati od slanja ili bilo kakvog držanja bilo kakvih vojnih snaga ili drugog osoblja u vojnom svojstvu u Bosni i Hercegovini.

S poštovanjem,

Milan Milutinović, *potpis*
Ministar vanjskih poslova
Savezna Republika Jugoslavija

21.novembar 1995.

Gospodin
Klaus Kinkel
Savezni ministar vanjskih poslova
Bonn

Poštovani gospodine Ministre,

Pozivam se na Sporazum o vojnim aspektima mirovnog rješenja i Sporazum o među-entitetskoj liniji razgraničenja i pratećim pitanjima, koji sačinjavaju Aneks 1-A i Aneks 2 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. Savezna Republika Jugoslavija je podržala oba ova sporazuma.

U ime Savezne Republike Jugoslavije, uvjeravam Vas da će Savezna Republika Jugoslavija poduzeti sve potrebne korake, u skladu sa suverenitetom, teritorijalnim integritetom i političkom nezavisnošću Bosne i Hercegovine, kako bi osigurala da Republika Srpska u potpunosti poštuje i pridržava se odredaba gore spomenutih aneksa.

S poštovanjem,

Milan Milutinović, *potpis*
Ministar vanjskih poslova
Savezna Republika Jugoslavija

21.novembar 1995.

Gospodin
Herve de Charette
Ministar vanjskih poslova
Pariz

Poštovani gospodine Ministre,

Pozivam se na Sporazum o vojnim aspektima mirovnog rješenja i Sporazum o među-entitetskoj liniji razgraničenja i pratećim pitanjima, koji sačinjavaju Aneks 1-A i Aneks 2 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. Savezna Republika Jugoslavija je podržala oba ova sporazuma.

U ime Savezne Republike Jugoslavije, uvjeravam Vas da će Savezna Republika Jugoslavija poduzeti sve potrebne korake, u skladu sa suverenitetom, teritorijalnim integritetom i političkom nezavisnošću Bosne i Hercegovine, kako bi osigurala da Republika Srpska u potpunosti poštuje i pridržava se odredaba gore spomenutih aneksa.

S poštovanjem,

Milan Milutinović, *potpis*
Ministar vanjskih poslova
Savezna Republika Jugoslavija

21. novembar 1995.

Gospodin
Andre Kozyrev
Ministar vanjskih poslova
Moskva

Poštovani gospodine Ministre,

Pozivam se na Sporazum o vojnim aspektima mirovnog rješenja i Sporazum o među-entitetskoj liniji razgraničenja i pratećim pitanjima, koji sačinjavaju Aneks 1-A i Aneks 2 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. Savezna Republika Jugoslavija je podržala oba ova sporazuma.

U ime Savezne Republike Jugoslavije, uvjeravam Vas da će Savezna Republika Jugoslavija poduzeti sve potrebne korake, u skladu sa suverenitetom, teritorijalnim integritetom i političkom nezavisnošću Bosne i Hercegovine, kako bi osigurala da Republika Srpska u potpunosti poštuje i pridržava se odredaba gore spomenutih aneksa.

S poštovanjem,

Milan Milutinović, *potpis*
Ministar vanjskih poslova
Savezna Republika Jugoslavija

21.novembar 1995.

Gospodin
Malcolm Rifkind, QC MP (Član Kraljičinog savjeta, Član Parlamenta, prim.prev.)
London

Poštovani gospodine Sekretaru,

Pozivam se na Sporazum o vojnim aspektima mirovnog rješenja i Sporazum o među-entitetskoj liniji razgraničenja i pratećim pitanjima, koji sačinjavaju Aneks 1-A i Aneks 2 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. Savezna Republika Jugoslavija je podržala oba ova sporazuma.

U ime Savezne Republike Jugoslavije, uvjeravam Vas da će Savezna Republika Jugoslavija poduzeti sve potrebne korake, u skladu sa suverenitetom, teritorijalnim integritetom i političkom nezavisnošću Bosne i Hercegovine, kako bi osigurala da Republika Srpska u potpunosti poštuje i pridržava se odredaba gore spomenutih aneksa.

S poštovanjem,

Milan Milutinović, *potpis*
Ministar vanjskih poslova
Savezna Republika Jugoslavija

21. novembar 1995.

Gospodin
Warren Christopher
Državni sekretar
Washington, D.C.

Poštovani gospodine Sekretaru,

Pozivam se na Sporazum o vojnim aspektima mirovnog rješenja i Sporazum o među-entitetskoj liniji razgraničenja i pratećim pitanjima, koji sačinjavaju Aneks 1-A i Aneks 2 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. Savezna Republika Jugoslavija je podržala oba ova sporazuma.

U ime Savezne Republike Jugoslavije, uvjeravam Vas da će Savezna Republika Jugoslavija poduzeti sve potrebne korake, u skladu sa suverenitetom, teritorijalnim integritetom i političkom nezavisnošću Bosne i Hercegovine, kako bi osigurala da Republika Srpska u potpunosti poštuje i pridržava se odredaba gore spomenutih aneksa.

S poštovanjem,

Milan Milutinović, *potpis*
Ministar vanjskih poslova
Savezna Republika Jugoslavija

Pariz, 13. decembar 1995

Gospodin
Warren Christopher
Državni sekretar
Washington, D.C.

Poštovani g. Sekretaru,

Nakon stupanja na snagu Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, poduzeću mjere izgradnje povjerenja kako bi se razvile veze između Bosne i Hercegovine i Savezne Republike Jugoslavije i ojačala podrška za mirovno rješenje. U svrhu ostvarenja tih važnih ciljeva, zadovoljstvo mi je prihvatiti slijedeće obaveze u ime vlade i naroda Republike Bosne i Hercegovine.

Kao prioritet, moja vlada će sudjelovati na sastancima na nivou viših eksperata, radi usklađivanja carinske politike u pravcu uspostave carinske unije između dvije zemlje.

Uz tehničku pomoć koju pružaju Sjedinjene države, moja vlada će raditi na uspostavi direktne sigurne telefonske veze između Predsjedništva Bosne i Hercegovine i Predsjedništva Srbije.

Moja vlada će, preko odgovarajućih državnih i međunarodnih agencija, dati odobrenje za direktne letove između Sarajeva i Beograda. Poznato mi je da zainteresirane zemlje imaju namjeru da preporuča međunarodnim prijevoznicima da uključe ove linije u svoje redove letenja.

Preuzimam obavezu da moja vlada organizira program posjeta na visokom nivou Sarajevu i drugim važnim mjestima za zvaničnike i druge ugledne osobe iz Savezne Republike Jugoslavije. Koliko mi je poznato, ambasadori iz Kontakt grupe i drugih zainteresiranih zemalja bili bi na raspolaganju da na odgovarajući način učestvuju u podršci održavanju međunarodnog i domaćeg interesa za jačanje veza između dvije zemlje.

Moja vlada će poduzeti potrebne korake za osnivanje bilateralne Komisije za privrednu integraciju i razvoj infrastrukture za bilateralnu saradnju na državnim i međunarodnim projektima koji se tiču obiju zemalja. Komisija će naročito promovirati

su-finansiranje, zajednička ulaganja i odgovarajuće multilateralne aranžmane za razvoj sektora saobraćaja, energije i komunikacija u obje zemlje.

Moja vlada će aktivno nastojati da uspostavi zajedničku Privrednu komoru radi promocije trgovine i ekonomskog razvoja u obje zemlje kroz odgovarajuću koordinaciju aktivnosti Privrednih komora ovih zemalja, kao i promoviranjem veza sa Privrednim komorama u drugim zemljama.

Moja vlada će aktivno razvijati razmjenu studenata između dvije zemlje, te će nominirati studente za učešće u zajedničkim programima razmjene sa Sjedinjenim državama. Isto tako, uz podršku Sjedinjenih država i drugih zainteresiranih vlada, moja vlada će promovirati posjete između Savezne Republike Jugoslavije i Bosne i Hercegovine za naučne, kulturne, sportske, omladinske i slične grupe. U potpunosti ćemo sudjelovati u uspostavi i radu bilateralne Komisije za kulturnu i obrazovnu razmjenu na izradi programa u ovim oblastima.

U kontekstu regionalne kontrole naoružanja i pratećih vojnih mjera za izgradnju povjerenja o kojima se dogovore Bosna i Hercegovina i Savezna Republika Jugoslavija na drugim mjestima, moja vlada će promovirati posjete radi upoznavanja i razmjene osoblja za oficire iz oružanih snaga druge zemlje. Prilikom ovih posjeta, među ostalim mjerama će se razmotriti osnivanje ureda za vezu između načelnika odbrane dviju zemalja.

Moja vlada će aktivno podržati osnivanje i rad međunarodne komisije za istraživanje nedavnog sukoba u bivšoj Jugoslaviji. Ona će uključivati učešće vlada država koje su bile umiješane, kao i uglednih međunarodnih eksperata koje će sporazumno imenovati republike bivše Jugoslavije. Komisija će imati mandat da provodi istraživanje radi utvrđivanja činjenica, kao i druga potrebna proučavanja uzroka, vođenja i posljedica nedavnog sukoba na što je moguće širim i objektivnijim osnovama, te da izradi izvještaj koji će se staviti na raspolaganje svim zainteresiranim stranama i organizacijama. Moja vlada će u potpunosti surađivati sa Komisijom.

S poštovanjem,
Alija Izetbegović, *potpis*

Predsjednik Republike
Bosne i Hercegovine

Pariz, 13. decembar 1995

Gospodin
Warren Christopher
Državni sekretar
Washington, D.C.

Poštovani g. Sekretaru,

Nakon stupanja na snagu Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, ja ću poduzeti mjere izgradnje povjerenja kako bi se razvile veze između Bosne i Hercegovine i Savezne Republike Jugoslavije i ojačala podrška za mirovno rješenje. U svrhu ostvarenja tih važnih ciljeva, zadovoljstvo mi je prihvatiti slijedeće obaveze u ime vlade i naroda Savezne Republike Jugoslavije.

Kao prioritet, moja vlada će sudjelovati na sastancima na nivou viših eksperata, radi usklađivanja carinske politike u pravcu uspostave carinske unije između dvije zemlje.

Uz tehničku pomoć koju pružaju Sjedinjene države, moja vlada će raditi na uspostavi direktne sigurne telefonske veze između Predsjedništva Bosne i Hercegovine i Predsjedništva Srbije.

Moja vlada će, preko odgovarajućih državnih i međunarodnih agencija, dati odobrenje da direktne letove između Sarajeva i Beograda. Poznato mi je da zainteresirane zemlje imaju namjeru da preporučé međunarodnim prijevoznicima da uključe ove linije u svoje redove letenja.

Preuzimam obavezu da moja vlada organizira program posjeta na visokom nivou Beogradu i drugim važnim mjestima za zvaničnike i druge ugledne osobe iz Bosne i Hercegovine. Koliko mi je poznato, ambasadori iz Kontakt grupe i drugih zainteresiranih zemalja bili bi na raspolaganju da na odgovarajući način učestvuju u podršci održavanju međunarodnog i domaćeg interesa za jačanje veza između dvije zemlje.

Moja vlada će poduzeti potrebne korake za osnivanje bilateralne Komisije za privrednu integraciju i razvoj infrastrukture za bilateralnu saradnju na državnim i

međunarodnim projektima koji se tiču obiju zemalja. Komisija će naročito promovirati su-finansiranje, zajednička ulaganja i odgovarajuće multilateralne aranžmane za razvoj sektora saobraćaja, energije i komunikacija u obje zemlje.

Moja vlada će aktivno nastojati da uspostavi zajedničku Privrednu komoru radi promocije trgovine i ekonomskog razvoja u obje zemlje kroz odgovarajuću koordinaciju aktivnosti Privrednih komora ovih zemalja, kao i promoviranjem veza sa Privrednim komorama u drugim zemljama.

Moja vlada će aktivno razvijati razmjenu studenata između dvije zemlje, te će nominirati studente za učešće u zajedničkim programima razmjene sa Sjedinjenim državama. Isto tako, uz podršku Sjedinjenih država i drugih zainteresiranih vlada, moja vlada će promovirati posjete između Savezne Republike Jugoslavije i Bosne i Hercegovine za naučne, kulturne, sportske, omladinske i slične grupe. U potpunosti ćemo sudjelovati u uspostavi i radu bilateralne Komisije za kulturnu i obrazovnu razmjenu na izradi programa u ovim oblastima.

U kontekstu regionalne kontrole naoružanja i pratećih vojnih mjera za izgradnju povjerenja o kojima se inače dogovore Bosna i Hercegovina i Savezna Republika Jugoslavija, moja vlada će promovirati posjete radi upoznavanja i razmjene osoblja za oficire iz oružanih snaga druge zemlje. Prilikom ovih posjeta, među ostalim mjerama će se razmotriti osnivanje ureda za vezu između načelnika odbrane dviju zemalja.

Moja vlada će aktivno podržati osnivanje i rad međunarodne komisije za istraživanje nedavnog sukoba u bivšoj Jugoslaviji. Ona će uključivati učešće vlada država koje su bile umiješane, kao i uglednih međunarodnih eksperata koje će sporazumno imenovati republike bivše Jugoslavije. Komisija će imati mandat da provodi istraživanje radi utvrđivanja činjenica, kao i druga potrebna proučavanja uzroka, vođenja i posljedica nedavnog sukoba na što je moguće širim i objektivnijim osnovama, te da izradi izvještaj koji će se staviti na raspolaganje svim zainteresiranim stranama i organizacijama. Moja vlada će u potpunosti surađivati sa Komisijom.

S poštovanjem,

Slobodan Milošević, *potpis*
Predsjednik Republike Srbije

Zračna baza Wright-Patterson, Ohio
21. novembar 1995.

Gospodin
Slobodan Milošević
Predsjednik
Republike Srbije

Poštovani G. Predsjedniče,

Pozivam se na Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini, a posebno na njegov Aneks 9 o javnim korporacijama. Moja vlada ima namjeru omogućiti uspostavu putničkog i teretnog željezničkog saobraćaja po redovnom redu vožnje na pruzi koja ide preko Bosanske Krupe, Bosanskog Novog, Bosanske Dubice i Bosanske Gradiške, putem aranžmana za saradnju u skladu sa Članom 2 Aneksa 9. Moja vlada će podržati i omogućiti na odgovarajući način funkcioniranje ove pruge.

S poštovanjem,
Alija Izetbegović, *potpis*

Predsjednik Republike
Bosne i Hercegovine

Co: Gospodin Warren Christopher
Državni sekretar
Sjedinjenih američkih država

Zračna baza Wright-Patterson, Ohio
21. novembar 1995.

Gospodin
Alija Izetbegović
Predsjednik Republike
Bosne i Hercegovine

Poštovani G. Predsjedniče,

Pozivam se na Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini, a posebno na njegov Aneks 9 o javnim korporacijama. Kao šef zajedničke delegacije Savezne republike Jugoslavije i Republike Srpske, izražavam našu namjeru da se omogući uspostava putničkog i teretnog željezničkog saobraćaja po redovnom redu vožnje na pruzi koja ide preko Bosanske Krupe, Bosanskog Novog, Bosanske Dubice i Bosanske Gradiške, putem aranžmana za saradnju u skladu sa Članom 2 Aneksa 9. Ove vlade će podržati i omogućiti na odgovarajući način funkcioniranje ove pruge.

S poštovanjem,
Slobodan Milošević, *potpis*

Co: Gospodin Warren Christopher
Državni sekretar
Sjedinjenih američkih država

Pariz, 13. decembar 1995.

Gospodin
Klaus Kinkel
Ministar vanjskih poslova
Savezne Republike Njemačke

Poštovani G. Ministre,

Kao šef delegacije koja je ovlaštena da pregovara i potpiše Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini i pripadajuće anekse u ime Republike Srpske, u skladu sa sporazumom od 29. augusta 1995, imam čast da Vas obavijestim da je Dr. Nikola Koljević ovlašten da potpiše anekse u ime Republike Srpske.

S poštovanjem,

Slobodan Milošević, *potpis*
Predsjednik Republike Srbije

Pariz, 13. decembar, 1995.

Gospodin
Malcolm Rifkind
Državni sekretar za vanjske poslove
i poslove Commonwealth-a
Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i
Sjeverne Irske

Poštovani G. Sekretaru,

Kao šef delegacije koja je ovlaštena da pregovara i potpiše Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini i pripadajuće anekse u ime Republike Srpske, u skladu sa sporazumom od 29. augusta 1995, imam čast da Vas obavijestim da je Dr. Nikola Koljević ovlašten da potpiše anekse u ime Republike Srpske.

S poštovanjem,

Slobodan Milošević, *potpis*
Predsjednik Republike Srbije

Pariz, 13. decembar, 1995.

Gospodin
Herve de Charette
Ministar vanjskih poslova
Republike Francuske

Poštovani G. Ministre,

Kao šef delegacije koja je ovlaštena da pregovara i potpiše Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini i pripadajuće anekse u ime Republike Srpske, u skladu sa sporazumom od 29. augusta 1995, imam čast da Vas obavijestim da je Dr. Nikola Koljević ovlašten da potpiše anekse u ime Republike Srpske.

S poštovanjem,

Slobodan Milošević, *potpis*
Predsjednik Republike Srbije

Pariz, 13. decembar, 1995.

Gospodin
Andre Kozyrev
Ministar vanjskih poslova
Ruske Federacije

Poštovani G. Ministre,

Kao šef delegacije koja je ovlaštena da pregovara i potpiše Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini i pripadajuće anekse u ime Republike Srpske, u skladu sa sporazumom od 29. augusta 1995, imam čast da Vas obavijestim da je Dr. Nikola Koljević ovlašten da potpiše anekse u ime Republike Srpske.

S poštovanjem,

Slobodan Milošević, *potpis*
Predsjednik Republike Srbije

Pariz, 13. decembar, 1995.

Gospodin
Warren Christopher
Državni sekretar
Sjedinjene američke države

Poštovani G. Sekretaru,

Kao šef delegacije koja je ovlaštena da pregovara i potpiše Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini i pripadajuće anekse u ime Republike Srpske, u skladu sa sporazumom od 29. augusta 1995, imam čast da Vas obavijestim da je Dr. Nikola Koljević ovlašten da potpiše anekse u ime Republike Srpske.

S poštovanjem,

Slobodan Milošević, *potpis*
Predsjednik Republike Srbije

Pariz, 14.septembar, 1995.

Gospodin
Muhamed Šaćirbegović
Ministar vanjskih poslova
Republike Bosne i Hercegovine

Poštovani G. Ministre,

Imam čast da se pozovem na Član X Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, koji stupa na snagu danas nakon potpisivanja. Prema Članu X, Savezna Republika Jugoslavija i Bosna i Hercegovina se međusobno priznaju kao suverene nezavisne države u svojim međunarodnim granicama. U vezi sa ostalim aspektima međusobnog priznanja koji se spominju u Članu X, želim potvrditi našu saglasnost da dvije vlade odmah počnu razgovarati o uspostavi punih diplomatskih odnosa i da u roku od šezdeset dana razmijene ambasadore i uspostave ambasade.

S poštovanjem,

Milan Milutinović, *potpis*
Ministar vanjskih poslova
Savezne Republike Jugoslavije

Pariz, 14. decembar, 1995.

Gospodin
Milan Milutinović,
Ministar vanjskih poslova
Savezne Republike Jugoslavije

Poštovani G. Ministre,

Imam čast da se pozovem na Član X Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, koji stupa na snagu danas nakon potpisivanja. Prema Članu X, Savezna Republika Jugoslavija i Bosna i Hercegovina se međusobno priznaju kao suverene nezavisne države u svojim međunarodnim granicama. U vezi sa ostalim aspektima međusobnog priznanja koji se spominju u Članu X, želim potvrditi našu saglasnost da dvije vlade odmah počnu razgovarati o uspostavi punih diplomatskih odnosa i da u roku od šezdeset dana razmijene ambasadore i uspostave ambasade.

S poštovanjem,

Muhamed Šaćirbegović, *potpis*
Ministar vanjskih poslova
Republike Bosne i Hercegovine

Pariz, 14. decembar, 1995.

Gospodin
Milan Milutinović,
Ministar vanjskih poslova
Savezne Republike Jugoslavije

Poštovani G. Ministre,

Želim izraziti našu saglasnost da, u roku od šezdeset dana, dvije vlade uspostave normalan cestovni, željeznički, zračni i riječni saobraćaj, uključujući slobodno kretanje ka i unutar obiju zemalja za njihove državljane i vozila, u skladu sa važećim procedurama za državljane i vozila drugih zemalja, kao i normalne poštanske, telefonske, teleks i druge telekomunikacijske veze između dviju zemalja.

Također želim potvrditi opredijeljenost moje vlade da radi zajedno sa vašom vladom na jačanju ekonomskih i trgovinskih veza na svim poljima, da čuva i štiti okoliš, posebno u pogledu eliminacije zagađenja u graničnim područjima, da omogući vraćanje i popravak predmeta kulturnog naslijeđa u skladu sa međunarodnim pravom, te da razvija i unapređuje naučnu i tehničku saradnju.

Sa zadovoljstvom očekujemo buduću saradnju.

S poštovanjem,

Muhamed Šaćirbegović, *potpis*
Ministar vanjskih poslova
Republike Bosne i Hercegovine

Pariz, 14.septembar, 1995.

Gospodin
Muhamed Šaćirbegović
Ministar vanjskih poslova
Republike Bosne i Hercegovine

Poštovani G. Ministre,

Želim izraziti našu saglasnost da, u roku od šezdeset dana, dvije vlade uspostave normalan cestovni, željeznički, zračni i riječni saobraćaj, uključujući slobodno kretanje ka i unutar obiju zemalja za njihove državljane i vozila, u skladu sa važećim procedurama za državljane i vozila drugih zemalja, kao i normalne poštanske, telefonske, teleks i druge telekomunikacijske veze između dviju zemalja.

Također želim potvrditi opredijeljenost moje vlade da radi zajedno sa vašom vladom na jačanju ekonomskih i trgovinskih veza na svim poljima, da čuva i štiti okoliš, posebno u pogledu eliminacije zagađenja u graničnim područjima, da omogući vraćanje i popravak predmeta kulturnog naslijeđa u skladu sa međunarodnim pravom, te da razvija i unapređuje naučnu i tehničku saradnju.

Sa zadovoljstvom očekujemo buduću saradnju.

S poštovanjem,

Milan Milutinović, *potpis*
Ministar vanjskih poslova
Savezne Republike Jugoslavije